

SEKTÖR RAPORLARI

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

KONFEKSİYON YAN SANAYİ

Küresel Rekabette İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sektör Stratejileri Projesi

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

SEKTÖR RAPORLARI

**KONFEKSİYON
YAN SANAYİ
SEKTÖR RAPORU**

**Küresel Rekabette İstanbul Sanayi Odası
Meslek Komiteleri Sektör Stratejileri Projesi**

ISBN: 978-625-6720-05-3 (Basılı)
ISBN: 978-625-6720-06-0 (Elektronik)
İSO Yayın No: 2024/3
Sertifika No: 52731
Baskı, 450 Adet

Mayıs 2024
İstanbul

İstanbul Sanayi Odası
Ekonomik Araştırmalar ve Kurumsal Finans Şubesi
Meşrutiyet Caddesi No:63
34430 Beyoğlu İstanbul
Tel: (212) 252 29 00 (pbx)
www.iso.org.tr

Grafik Tasarım ve Uygulama:
EditMedya
www.editmedya.com

Basım Yeri:
İmak Ofset Basım Yayın A.Ş.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok. No:12 Esenyurt İstanbul
Tel: (212) 656 49 97
www.imakofset.com.tr

Tüm hakları İstanbul Sanayi Odası'na aittir.
Bu yayındaki bilgiler ancak kaynak gösterilmek suretiyle kullanılabilir.

RAPORUN HAZIRLANMASINDA KATKIDA BULUNAN MESLEK KOMİTESİ VE SEKTÖR TEMSİLCİLERİ

15. Konfeksiyon Yan Sanayii

Osman Sait GÜNTEKİ

Meclis Üyesi
Ece Fermuar San. ve Tic. A.Ş.

Fikret TANRIVERDİ

Meclis Üyesi
İnci Fermuar San. ve Tic. A.Ş.

Muharrem ÖZÇELİK

Meslek Komitesi Başkanı
Çağ-Tek Zamak Dügme ve Giyim Aksesuarları Pazarlama Ticaret Ltd. Şti.

Osman EGE

Meslek Komitesi Başkan Yrd.
Şimşek Ege Etiket ve Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Yaşar SERTKAYA

Meslek Komitesi Üyesi
Deridesen Etiket San. ve Tic. A.Ş.

Proje Koordinatörü

İstanbul Sanayi Odası Genel Sekreterliği

Proje Danışmanı

Dr. Can Fuat GÜRLESEL

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	6
SUNUŞ	11
YÖNETİCİ ÖZETİ	12
EXECUTIVE SUMMARY	20
1. BÖLÜM: KONFEKSİYON YAN SANAYİ TANIM VE SINIFLAMA	28
1.1. Konfeksiyon Yan Sanayinin Tanımı ve Özellikleri	29
1.2. Konfeksiyon Yan Sanayi Sınıflaması	30
2. BÖLÜM: KONFEKSİYON YAN SANAYİ TEMEL BÜYÜKLÜKLERİ	32
2.1. Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Göstergeleri	33
2.2. Konfeksiyon Yan Sanayi Dış Ticaret Göstergeleri	37
2.3. Konfeksiyon Yan Sanayi İç Pazar Büyüklüğü	42
2.4. Konfeksiyon Yan Sanayinin Dolaylı İhracat Katkısı	43
2.5. Konfeksiyon Yan Sanayinin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Büyüklükleri İçinde Yeri	44
3. BÖLÜM: KONFEKSİYON YAN SANAYİ SEKTÖRÜ	48
3.1. Dikiş İplikleri	49
3.1.1. Dikiş İplikleri Tanımı ve Özellikleri	49
3.1.2. Dikiş İplikleri Temel Göstergeleri	50
3.1.3. Dikiş İplikleri Dış Ticareti	51
3.2. Tela ve Vatkalar	59
3.2.1. Tela ve Vatkaların Tanımı ve Özellikleri	59
3.2.2. Tela Temel Göstergeleri	60
3.2.3. Tela Dış Ticareti	61
3.2.4. Vatkalar Temel Göstergeleri	71
3.2.5. Vatkalar Dış Ticareti	72
3.3. Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler ve Konfeksiyon Lastikleri	75
3.3.1. Dar Dokumalı Şeritler; Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Tanım ve Kapsamı	75
3.3.2. Dar Dokumalı Şeritler; Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Temel Göstergeler	75
3.3.3. Dar Dokumalı Şeritler; Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Dış Ticareti	77
3.4. Düğmeler	81
3.4.1. Düğmeler Tanım ve Kapsamı	81
3.4.2. Düğmeler Temel Göstergeleri	81
3.4.3. Düğmeler Dış Ticareti	83

3.5. Fermuarlar	97
3.5.1 Fermuar Tanımı ve Kapsamı	97
3.5.2. Fermuar Temel Göstergeleri	98
3.5.3. Fermuarlar Dış Ticareti	99
3.6. Metal Aksesuarlar	107
3.6.1. Tanımı ve Özellikleri	107
3.6.2. Metal Aksesuarlar Temel Göstergeleri	107
3.6.3 Metal Aksesuarlar Dış Ticareti	109
3.7. Etiketler	116
3.7.1. Etiketler Tanım ve Özellikleri	116
3.7.2. Etiketler Temel Göstergeleri	116
3.7.3 Etiketler Dış Ticaret Göstergeleri	120
3.8. Kapitoneli Mensucat	131
3.8.1. Kapitoneli Mensucat Tanım ve Özellikleri	131
3.8.2. Kapitoneli Mensucat Temel Göstergeleri	131
3.8.3. Kapitoneli Mensucat Dış Ticareti	132
3.9. Askılar	134
3.9.1. Askılar Tanım ve Özellikleri	134
3.9.2. Askılar Temel Göstergeleri	134
3.9.3. Askılar Dış Ticareti	136
3.10. Kordonlar ve Saçaklar	138
3.10.1. Kordonlar ve Saçaklar Tanımı ve Özellikleri	138
3.10.2. Kordonlar ve Saçaklar Temel Göstergeleri	138
3.10.3. Kordonlar ve Saçaklar Dış Ticareti	139

4.BÖLÜM: DÜNYA KONFEKSİYON YAN SANAYİ

142

4.1. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Üretici Ülkeler	143
4.2. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi Dış Ticareti	145
4.2.1. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı	145
4.2.2. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Ürünlerin İhracatı	146
4.2.3. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler	148
4.3. Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi	159

5.BÖLÜM: TÜRK KONFEKSİYON YAN SANAYİ İÇİN ÖNERİLER

161

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Konfeksiyon Yan Sanayi Sınıflaması	30
Tablo 2: Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Göstergeleri	33
Tablo 3: Firma Sayısı	34
Tablo 4: Üretim Miktarı (Ton)	35
Tablo 5: Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	36
Tablo 6: Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı	37
Tablo 7: Konfeksiyon Yan Sanayi İthalatı	38
Tablo 8: İhracatın Alt Sektörlere Dağılımı (Milyon Dolar)	39
Tablo 9: İhracatın Alt Sektörlere Dağılımı (Ton)	39
Tablo 10: İthalatın Alt Sektörlere Dağılımı (Milyon Dolar)	40
Tablo 11: İthalatın Alt Sektörlere Dağılımı (Ton)	41
Tablo 12: Konfeksiyon Yan Sanayi İç Pazar Büyüklüğü	42
Tablo 13: Konfeksiyon Yan Sanayi İç Satışları ve Hazır Giyim İhracatı (Milyon Dolar)	43
Tablo 14: Tekstil Sektörü Temel Büyüklükleri	44
Tablo 15: Hazır Giyim Sektörü Temel Büyüklükleri	44
Tablo 16: Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Toplu Temel Büyüklükleri	45
Tablo 17: Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Büyüklükleri	45
Tablo 18: Konfeksiyon Yan Sanayinin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Büyüklükleri İçinde Payı (Yüzde)	46
Tablo 19: Konfeksiyon Yan Sanayinin Hazır Giyim Sektör Büyüklükleri İçinde Payı (Yüzde)	47
Tablo 20: Dikiş İplikleri Firma Sayısı	50
Tablo 21: Dikiş İplikleri Üretim Miktarı (Ton)	50
Tablo 22: Dikiş İplikleri Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	51
Tablo 23: Toplam Dikiş İpliği İhracatı	51
Tablo 24: Toplam Dikiş İpliği İthalatı	52
Tablo 25: Pamuktan Dikiş İpliği İhracatı	52
Tablo 26: Pamuktan Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	53
Tablo 27: Pamuktan Dikiş İpliği İthalatı	53
Tablo 28: Pamuk İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	54
Tablo 29: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatı	54
Tablo 30: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	55
Tablo 31: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İthalatı	55
Tablo 32: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	56
Tablo 33: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatı	56
Tablo 34: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	57
Tablo 35: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İthalatı	58
Tablo 36: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	58
Tablo 37: Tela Firma Sayısı	60
Tablo 38: Tela Üretim Miktarı (Ton)	60
Tablo 39: Tela Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	61
Tablo 40: Tela İhracatı	61

Tablo 41: Tela İhracatı (Milyon Dolar)	62
Tablo 42: Tela İhracatı (Ton)	63
Tablo 43: Tela İhracatı Birim Fiyatı (Dolar/Kg)	63
Tablo 44: Bez Tela İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	64
Tablo 45: Tela Dokumasız Kumaş (GTİP 560313900019) İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	65
Tablo 46: Strecth ve Raşel Örmeye Tela İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	66
Tablo 47: Tela İthalatı	67
Tablo 48: Tela İthalatı (Milyon Dolar)	67
Tablo 49: Tela İthalatı (Ton)	68
Tablo 50: Tela İthalatı Birim Fiyatı (Dolar/Kg)	68
Tablo 51: Bez Tela İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	69
Tablo 52: Tela Dokumasız Kumaş (GTİP 560313900019) İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	69
Tablo 53: Strecth ve Raşel Örmeye Tela İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)	70
Tablo 54: Vatkalar Firma Sayısı	71
Tablo 55: Vatkalar Üretim Miktarı (Ton)	71
Tablo 56: Vatkalar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	71
Tablo 57: Vatkalar İhracatı	72
Tablo 58: Vatkalar İthalatı	72
Tablo 59: Vatka İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	73
Tablo 60: Vakta İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	74
Tablo 61: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Firma Sayısı	75
Tablo 62: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Üretim Miktarı (Ton)	76
Tablo 63: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	76
Tablo 64: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İhracatı	77
Tablo 65: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	78
Tablo 66: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İthalatı	79
Tablo 67: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	80
Tablo 68: Düğme Firma Sayısı	81
Tablo 69: Düğme Üretim Miktarı (Ton)	82
Tablo 70: Düğme Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	82
Tablo 71: Düğmeler İhracatı	83
Tablo 72: Düğmeler İhracatı Alt Ürün Grupları	84
Tablo 73: Metal Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	85
Tablo 74: Plastik Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	86
Tablo 75: Diğer Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler	87
Tablo 76: Düğme Formları İhracatı	88
Tablo 77: Düğme Formları İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	88
Tablo 78: Çitçit İhracatı	89
Tablo 79: Çitçit İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	90

TABLO LİSTESİ

Tablo 80: Düğmeler İthalatı	91
Tablo 81: Düğmeler İthalatı Alt Ürün Grupları	92
Tablo 82: Metal Düğme İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	93
Tablo 83: Plastik Düğme İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	93
Tablo 84: Diğer Düğmeler İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	94
Tablo 85: Düğme Formları İthalatı	95
Tablo 86: Düğme Formları İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	95
Tablo 87: Çıtçıt İthalatı	96
Tablo 88: Çıtçıt İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	96
Tablo 89: Fermuar Firma Sayısı	98
Tablo 90: Fermuar Üretim Miktarı (Ton)	98
Tablo 91: Fermuar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	99
Tablo 92: Fermuarlar İhracatı	99
Tablo 93: Fermuarlar İhracatı Alt Ürün Grupları	100
Tablo 94: Metal Fermuarlar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	101
Tablo 95: Plastik Fermuar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	102
Tablo 96: Fermuarlar İthalatı	103
Tablo 97: Fermuarlar İthalatı Alt Ürün Grupları	103
Tablo 98: Metal Fermuar İthal Edilen Ülkeler (Bin Dolar)	104
Tablo 99: Plastik Fermuar İthal Edilen Ülkeler (Bin Dolar)	104
Tablo 100: Fermuar Parçaları İhracatı	105
Tablo 101: Fermuar Parçaları İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	105
Tablo 102: Fermuar Parçaları İthalatı	106
Tablo 103: Fermuar Parçaları İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	106
Tablo 104: Metal Aksesuarlar Firma Sayısı	107
Tablo 105: Metal Aksesuarlar Üretim Miktarı (Ton)	108
Tablo 106: Metal Aksesuarlar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	108
Tablo 107: Toplam Metal Aksesuarlar İhracatı	109
Tablo 108: Toplam Metal Aksesuarlar İthalatı	109
Tablo 109: Metalden Çengel, Kanca, Halka ve Kopçalar İhracatı	110
Tablo 110: Metalden Çengel, Kanca, Halka ve Kopçalar İthalatı	110
Tablo 111: Metalden Çengel, Halka ve Kopçalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	111
Tablo 112: Metalden Çengel, Halka ve Kopçalar İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	111
Tablo 113: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İhracatı	112
Tablo 114: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	113
Tablo 115: Metalden Kanca, Klips, Boncuk ve Tokalar İthalatı	114
Tablo 116: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	115
Tablo 117: Etiketler Firma Sayısı	117
Tablo 118: Etiketler Üretim Miktarı (Ton)	118

Tablo 119: Etiketler Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	119
Tablo 120: Etiketler İhracatı	120
Tablo 121: Etiketler İhracatı Değer (Milyon Dolar)	121
Tablo 122: Etiketler İhracatı (Miktar, Ton)	121
Tablo 123: Etiketler İhracatı Birim Değer (Dolar/Kg)	122
Tablo 124: Bez Etiketler, Rozetler ve Benzeri Eşyalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	123
Tablo 125: Her Türlü Kâğıt veya Karton Etiket, Baskılı (Kendinden Yapışkanlı Hariç) İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	124
Tablo 126: Dokumadan Etiketler, Rozetler ve Benzeri Eşyalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	125
Tablo 127: Etiketler İthalatı	126
Tablo 128: Etiketler İthalatı Değer (Milyon Dolar)	127
Tablo 129: Etiketler İthalatı (Ton)	127
Tablo 130: Etiketler İthalatı Birim Değer (Dolar/Kg)	128
Tablo 131: Kağıt/Karton Etiket İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	129
Tablo 132: Çıkartma-Sticker Etiket İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	130
Tablo 133: Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	130
Tablo 134: Kapitoneli Mensucat Firma Sayısı	131
Tablo 135: Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde, Üretim Miktarı (Milyon Metrekare)	131
Tablo 136: Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde, Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	132
Tablo 137: Kapitoneli Mensucat İhracatı	132
Tablo 138: Kapitoneli Mensucat İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	133
Tablo 139: Kapitoneli Mensucat İthalatı	133
Tablo 140: Kapitoneli Mensucat İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	133
Tablo 141: Askılar Firma Sayısı	134
Tablo 142: Askılar Üretim Miktarı (Ton)	135
Tablo 143: Askılar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	135
Tablo 144: Ahşap Elbise Askıları İhracatı	136
Tablo 145: Ahşap Elbise Askıları İthalatı	136
Tablo 146: Plastik Elbise Askıları İhracatı	137
Tablo 147: Plastik Elbise Askıları İthalatı	137
Tablo 148: Kordonlar ve Saçaklar Firma Sayısı	138
Tablo 149: Kordonlar ve Saçaklar Üretim Miktarı (Ton)	138
Tablo 150: Kordonlar ve Saçaklar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)	139
Tablo 151: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İhracatı	139
Tablo 152: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İhracat Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	140
Tablo 153: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İthalatı	141
Tablo 154: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İthalat Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)	141
Tablo 155: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Üretici Ülkeler	144
Tablo 156: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatının Dünya Hazır Giyim İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi	145
Tablo 157: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı (Milyon Dolar)	147

TABLO LİSTESİ

Tablo 158: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	148
Tablo 159: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	149
Tablo 160: Votka İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	150
Tablo 161: Dar Dokuma Şeritler İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	151
Tablo 162: Düğme İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	152
Tablo 163: Fermuar İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	153
Tablo 164: Metalden Toka vb. Eşyalar İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	154
Tablo 165: Dokuma ve Bez Etiket İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	155
Tablo 166: Kağıt-Karton Etiket İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	156
Tablo 167: Kapitoneli Mensucat İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	157
Tablo 168: Ahşap Askı İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)	158
Tablo 169: Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi	159
Tablo 170: Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Alt Ürünler İtibariyle Payları ve Gelişimi	160

SUNUŞ

İstanbul Sanayi Odası olarak 2001'den bu yana devam eden ve yıllar içinde zenginleşen sektör raporu çalışmalarımızla sanayimizin ihtiyaçlarına en geniş çerçeveden yanıt üretmeye, politika ve strateji geliştirme süreçlerine katkı vermeye çalışıyoruz.

Önümüzdeki aylarda yeni çalışmalarla devam edecek olan serimizin 2024'te yayınlanan bu ilk raporunda konfeksiyon yan sanayii sektörümüze mercek tutuyoruz. Sektör, pamuğun hasadı ve işlenmesinden başlayarak tekstil sektörü ile devam eden, hazır giyim sanayii ve ardından perakende sektörü ile tamamlanan büyük değer zincirinin önemli bir halkasını oluşturuyor. Son derece geniş ürün çeşitliliği ile tekstil ve hazır giyim ürünlerine işlevsellik kazandıran konfeksiyon yan sanayii, aynı zamanda tüketici tercihlerine dönük moda eğilimlerinin şekillenmesi ve üretime yansımada da belirleyici rol oynuyor. Bu nedenle konfeksiyon yan sanayinin gelişmişlik düzeyi, ülkemizin üretim, istihdam ve ihracatında önemli paylara sahip tekstil ve hazır giyim sektörlerinin tedarik zincirleri ve küresel rekabet gücü açısından çok kritik hale geliyor.

Türk konfeksiyon yan sanayii, 1980'lerin ortalarından itibaren hazır giyim ve tekstil sektörlerindeki ihracat açılımı ile gelişmeye başladı ve bu alana dönük bir büyüme sürecine girdi. 1990'lı yıllarda Gümrük Birliği etkisi, 2000'li yıllarda dünya ticaretindeki serbestleşmenin getirdiği rekabet baskısı ve 2010'lu yıllarda yükselen hızlı moda eğilimi gibi önemli dönemlerden geçen Türk konfeksiyon yan sanayii, bugün kendi kulvarında dünyanın en güçlü örneklerinden biri haline gelmiş durumda. Sektör, çok sayıda geleneksel üretici ile yine çok sayıda yeni üretici ülkenin rekabeti karşısında kendini yenileyerek gelişim ve dönüşümünü sürdürüyor.

Raporumuzda Türk konfeksiyon yan sanayii sektörünün tanımı ve kapsamı ortaya konulduktan sonra sektörün

firma sayısı, istihdam, üretim, dış ticaret gibi temel büyüklüklerine yer veriliyor. Ardından alt ürün kırılımlarına ilişkin sayısal veriler kullanılarak sektörün tüm bileşenlerine yönelik ayrıntılı değerlendirmeler yapılıyor. Çalışmamızın bir diğer katkısı da dünya konfeksiyon yan sanayinde üretici ve rakip ülkeler, küresel ticaretin yapısı ve Türkiye'nin konumunu inceleyerek sektörün geleceğini şekillendiren eğilimleri tespit etmesi. Diğer raporlarımızda olduğu gibi bu çalışmanın da son bölümü, sektörün sürdürülebilir büyüme kapasitesini artırmaya ve küresel rekabetteki konumunu güçlendirmeye yönelik stratejik önerilere ayrılmış durumda.

Bu kapsamlı çalışmanın hazırlık sürecinde, Odamızın 15. Grup Konfeksiyon Yan Sanayii Meslek Komitesi üyeleri ve sektör temsilcileri ile gerçekleştirilen toplantılar ve düzenlenen geniş katılımlı çalıştay vasıtasıyla, sektörün sorunları ve çözüm önerileri mümkün olan en katılımcı anlayışla rapora yansıtılmaya gayret edildi. Bu titiz çalışmanın sonucunda hedef kitleleriyle buluşan Konfeksiyon Yan Sanayii sektör raporumuzun, sektöre ve tüm paydaşlarına yararlı olmasını dilerken, raporu hazırlayan değerli danışmanımız Dr. Can Fuat Gürlelele'e, katkı sağlayan sanayicilerimize ve hazırlık süreçlerini koordine eden İSO Ekonomik Araştırmalar ve Kurumsal Finans Şubesi'ne teşekkürlerimi sunuyorum.

Erdal BAHÇIVAN
İstanbul Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

YÖNETİCİ ÖZETİ

KONFEKSİYON YAN SANAYİ TANIMI

Konfeksiyon yan sanayi başta hazır giyim olmak üzere, deriden giyim ve diğer deri ürünlerine, tekstil ürünlerine ve ev tekstili ürünlerine işlevsellik, görsellik, moda ve değer kazandıran ürünlerin üretildiği bir sanayi alanıdır. Sanayi, bir yan sanayi niteliğindedir ve yukarıda sayılan ana sanayiler için üretim yapmaktadır, nihai tüketime dönük üretimi bulunmamaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi üretim yaptığı ana sanayilerin katma değerlerine yüksek katkı sağlamaktadır. Konfeksiyon yan sanayi hazır giyim, deri ve tekstil sektörleri yanı sıra mobilya, otomotiv, sağlık ve ambalaj gibi diğer ana sektörlerle de üretim yapmaktadır. Bu itibarla konfeksiyon yan sanayi çok geniş bir ürün yelpazesine sahip bulunmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi ana sanayiler ile entegre olarak geri ve ileri bağlantılar içinde çalışmaktadır. Ana sanayilerin üretim süreçleri ile kritik bağlantılara sahiptir. Ana sanayilerdeki gelişmeler ile karşılıklı etkileşim içinde faaliyet göstermektedir. Yan sanayindeki gelişmeler de ana sanayilerin rekabet gücünü ve yarattıkları katma değeri artırmaktadır.

Bu itibarla konfeksiyon yan sanayi ana sanayilerdeki modaya, eğilimlere ve gelişen teknolojilere uyum sağlamaktadır. Tüketici eğilimlerinden dolayı olarak etkilenmektedir. Ana sanayilerin değişen ihtiyaç ve taleplerinin karşılanabilmesi yan sanayi için başarı kriteridir. Yan sanayi çoğunlukla küçük ve orta ölçekli, esnek üretim kabiliyetine sahip firmalardan oluşmaktadır.

Her alanda yeterli ve gelişmiş bir konfeksiyon yan

sanayinin varlığı hazır giyim, deri, tekstil ve diğer sektörlerin rekabet gücü açısından çok önemlidir. Yan sanayi ürünlerinin yerli sanayi tarafından istenilen kalite, termin ve çeşitlilikte karşılanması ana sanayilerin yurtiçi ve yurtdışı pazarlardaki rekabet gücüne doğrudan katkı sağlamaktadır. Özellikle ana sanayilerin içinde buldukları hızlı moda sürecinde gelişmiş bir yurtiçi yan sanayi kritik öneme sahiptir. Ana sanayilerin zamanında üretim ve teslimat süreçlerini yönetebilmeleri gelişmiş yan sanayinin varlığı ile gerçekleşmektedir.

Konfeksiyon yan sanayinin bir diğer özelliği ana sanayiler için ikamesi olmayan ürünleri üretiyor olmasıdır. Bu özelliği ile ana sanayiler için kritik önemdedir ve ana sanayiler ile ileri derecede karşılıklı bağımlılık içindedir. Ana sanayi ürünlerinde farklılık yaratan, modayı oluşturan ve markalar için kendine has özellikleri yaratan, kullanılan yan sanayi ürünleridir.

Konfeksiyon yan sanayi çoğunlukla yurtiçi pazarlardaki ana sanayiler ile entegre olarak çalışmaktadır. İhracata katkısı ana sanayi ürünlerinin ihracatı ile dolaylı gerçekleşmektedir. Bu yönüyle bakıldığında yan sanayi üretiminin kayda değer bir kısmı tekstil, otomotiv, mobilya, sağlık vb. sektör ihracatı ile dünya talebini karşılamaktadır. Ayrıca dış pazarlardaki ana sanayi üreticileri için doğrudan üretim ve dolayısıyla ihracat da yapılmaktadır.

KONFEKSİYON YAN SANAYİ TEMEL BÜYÜKLÜKLERİ

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye konfeksiyon yan sanayinin temel büyüklüklerine yer verilmektedir. Temel büyüklükler çalışmanın birinci bölümünde yer

6,90

dolar/kg

İhracat birim fiyatları da 2022 yılında 6,90 dolar/kg ile en yüksek seviyeye çıkmıştır.

alan sektör kapsamı çerçevesinde hesaplanmış olup, sunulmakta ve gelişmeler değerlendirilmektedir. Temel büyüklükler çerçevesinde sanayinin firma sayısı, istihdam, üretim miktarı ve üretim değeri, dış ticaret göstergeleri ve iç pazar büyüklükleri sunulmaktadır. Temel büyüklüklere toplulaştırılmış olarak ve 11 alt sektör için ayrıntılı olarak yer verilmektedir. Ayrıca konfeksiyon yan sanayinin hazır giyim ve tekstil sektörü genel büyüklükleri içindeki konumu da sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Konfeksiyon yan sanayinde firma sayısı kademeli olarak artış göstermektedir. 2015 yılında 744 olan firma 2022 yılında 1.010'a yükselmiştir. Firma sayıları sektörde imalat yapan üreticileri kapsamaktadır. Konfeksiyon yan sanayinde 2022 yılı itibariyle 49.010 kişi istihdam edilmektedir. Bu istihdam üretimdeki firmaların istihdamını kapsamaktadır. Konfeksiyon yan sanayinde istihdam yıllar itibariyle dalgalanmakla birlikte genel olarak kademeli bir artış göstermektedir. İç ve dış talebin zayıfladığı yıllarda istihdam düşüşleri de yaşanmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi üretiminde önemli bir artış yaşanmaktadır. 2015 yılında 635,6 bin ton olan üretim kademeli ve görece hızlı bir artış göstermiştir. Üretim ilk kez 2021 yılında 1 milyon tonu aşmıştır. Toplam üretim 2022 yılında 1,18 milyon tona ulaşmıştır. İç ve dış talepteki artış konfeksiyon yan sanayi üretiminde önemli bir artış sağlamıştır.

Konfeksiyon yan sanayi üretim değeri büyüme göstermektedir. Bu büyümenin önemli bir bölümü üretim artışı kaynaklıdır. Ancak son yıllarda yüksek enflasyon nedeniyle üretim değerinde enflasyon etkisi

görülmektedir. Üretim değeri 2022 yılında 57,5 milyar TL olmuştur.

Konfeksiyon yan sanayi doğrudan ve dolaylı ihracat gerçekleştirmektedir. Türkiye'de konfeksiyon yan sanayi de hem doğrudan hem de dolaylı olarak ihracata katkı sağlamaktadır. Ayrıca ana sanayiler yurtdışından da yan sanayi ürünlerini ithalat yoluyla tedarik etmektedir.

Konfeksiyon yan sanayinde ihracat kademeli bir artış göstermektedir. 2017 yılında 468,5 milyon dolar olan ihracat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 681,2 milyon dolara yükselmiştir. İhracat salgın yılında da artış göstermiştir. Salgın sonrası tedarik güvenliği ve yakından tedarik eğilimlerinin önem kazanması sonucu 2021 yılında ihracatta sıçrama yaşanmıştır. İhracat artışı 2022 yılında da devam etmiştir.

İhracat miktar olarak da artış göstermektedir. 2017 yılında 69.825 ton olarak gerçekleşen ihracat 2022 yılında 98.789 tona kadar yükselmiştir. İhracat birim fiyatları da 2021 ve 2022 yıllarında artış göstermiş ve 2022 yılında 6,90 dolar/kg ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Türkiye önemli bir konfeksiyon yan sanayi üreticisidir. Bununla birlikte konfeksiyon yan sanayinde artan bir ithalat da yapılmaktadır. 2017 yılında 492,5 milyon dolar olan ithalat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 565,5 milyon dolara yükselmiştir. İthalat salgın yılında önemli ölçüde düşmüş, 2021 yılında ise önemli artış göstermiştir. İthalat artışı 2022 yılında da devam etmiştir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

İthalat miktar olarak da artış göstermektedir. 2017 yılında 69.749 ton olarak gerçekleşen ithalat 2022 yılında 82.238 tona yükselmiştir. İthalat birim fiyatları 2021 ve 2022 yıllarında artış göstermiş ve 2022 yılında 6,88 dolar/kg seviyesinde gerçekleşmiştir.

Konfeksiyon yan sanayinde tüm alt sektörler ihracat yapmaktadır. En yüksek ihracat 2022 yılında tela ürün grubunda 162,7 milyon dolar ile gerçekleşmiştir. Vatkalar ihracatı 104,8 milyon dolar olmuştur. Etiketler sektörü 101,2 milyon dolar ihracat yapmıştır. Yine metal aksesuarlar ihracatı 2022 yılında 81,0 milyon dolar olurken, dikiş iplikleri ihracatı 56,8 milyon dolardır. Dar dokuma kumaşlar, düğmeler ve fermuarlar sektörlerinde de yüksek ihracatlar yapılmaktadır. Kapitoneli mensucatlar ve askılar ihracatı ise daha sınırlı gerçekleşmektedir. Yıllar itibarıyla hemen tüm alt ürün gruplarında ihracatın arttığı da görülmektedir.

Konfeksiyon yan sanayi ürünlerinin tamamında ithalat da yapılmaktadır. En yüksek ithalat 2022 yılında tela ürün grubunda 96,4 milyon dolar ile gerçekleşmiştir. Fermuar parçaları ithalatı 79,8 milyon dolar, etiketler ithalatı ise 78,4 milyon dolar olmuştur. Dar dokuma kumaşlar ithalatı 72,6 milyon dolar, vatkalar ithalatı ise 66,3 milyon dolar olmuştur. 59,2 milyon dolar tutarında dikiş ipliği ithalatı gerçekleşmiştir. Yine metal aksesuarlar ithalatı 2022 yılında 40,7 milyon dolar olmuştur. Fermuarlar, kapitoneli mensucatlar, askılar ile kordon ve saçaklar ithalatı ise daha sınırlı gerçekleşmektedir. Yıllar itibarıyla hemen tüm alt ürün gruplarında ithalatın arttığı da görülmektedir.

Konfeksiyon iç pazarı büyüklüğü 2017 yılında 3,2 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. İç pazarda 2018-2020 döneminde daralma yaşanmıştır. İç pazarın büyüklüğü 2020 yılında 3,01 milyar dolara gerilemiştir. 2018 yılında finansal dalgalanma, 2019 yılında uygulanan ekonomide yeniden dengelenme politikaları ve 2020 yılında salgın ile iç pazar küçülmüştür. 2021 ve 2022 yıllarında ise

162,7

milyon dolar

Konfeksiyon yan sanayinde tüm alt sektörler ihracat yapmaktadır. En yüksek ihracat 2022 yılında tela ürün grubunda 162,7 milyon dolar ile gerçekleşmiştir.

iç pazarda önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Hazır giyim ve tekstil sektörlerinde salgın sonrası yaşanan hızlı büyümeler konfeksiyon yan sanayini de olumlu etkilemiştir. İç pazarın büyüklüğü 2021 yılında 3,57 milyar dolar ve 2022 yılında ise 3,71 milyar dolar olmuştur.

Konfeksiyon yan sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 82'sini yurtiçi pazarda satmakta yüzde 18'ini ise ihraç etmektedir. Yan sanayi büyük ölçüde iç pazarın ihtiyaçlarını karşılayarak hazır giyim-tekstil sektörüne önemli bir katkı sağlamaktadır. Konfeksiyon yan sanayiden tedarik edilen aksesuarlar ile üretilen başta hazır giyim olmak üzere ürünler hem yurtiçinde tüketilmekte hem de ihraç edilmektedir.

Konfeksiyon yan sanayi bu süreçte üç alanda daha katkı sağlamaktadır. Bunlardan ilki hazır giyim ihracatı ile sağlanan dolaylı ihracattır. Kullanılan yan sanayi ürünleri de esasında ihraç edilmiş olmaktadır. Diğer yandan konfeksiyon yan sanayi kalite, standart, tasarım ve fonksiyonellik özellikleri ihraç edilen yine başta hazır giyim ürünleri olmak üzere ürünlerin katma değerini ve ihracat birim fiyatlarını artırarak da ihracata önemli bir dolaylı katkı sağlamaktadır. Yine geniş üretim kapasitesi ve ürün çeşitliliği ile ithalatın da önlenmesi işlevi görmektedir. Tüm bunlar dikkate alındığında

konfeksiyon yan sanayinin dolaylı ihracat katkısı yaklaşık 2,5 milyar dolar ile doğrudan ihracatının çok daha üzerinde gerçekleşmektedir.

Konfeksiyon yan sanayi, tekstil ve hazır giyim sektörleri değer zincirinin ayrılmaz bir parçasıdır. Konfeksiyon yan sanayi tekstil ve hazır giyim sektörlerinin yarattıkları katma değere önemli katkı sağlamaktadır. Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin toplulaştırılmış büyüklükleri ise 2022 yılı itibariyle firma sayısı 93.875, istihdam 1.311.303 kişi ve üretim değeri 1,3 trilyon TL'dir.

Konfeksiyon yan sanayinin 2022 yılı itibariyle firma sayısı payı yüzde 1,05 olmuştur. Firma sayısı payı artış eğilimi göstermiş ve 2015 yılında yüzde 0,91 iken 2020 yılında 1,1'e kadar yükselmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında ise payda sınırlı düşüş yaşanmıştır. Konfeksiyon yan sanayinin istihdam payı 2015 yılında yüzde 4,05 iken 2017 yılında yüzde 4,15'e yükselmiş, ardından 2022 yılında gerileyerek yüzde 3,74 olmuştur. Konfeksiyon

yan sanayinin üretim değeri içindeki payı ise 2022 yılında yüzde 4,42 olmuştur. 2015 yılından sonra payın gerilediği görülmektedir.

KONFEKSİYON YAN SANAYİ ÜRÜN GRUPLARINDA TEMEL BÜYÜKLÜKLER VE GELİŞMELER

2022 yılı itibariyle 33 dikiş ipliği üreticisi firma bulunmaktadır. 2022 yılı itibariyle 35.615 ton dikiş ipliği üretimi gerçekleştirilmiştir ve dikiş ipliği üretim değeri 4,26 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Toplam dikiş ipliği ihracatı 2022 yılında 7.213 ton olmuştur. İhracat 2022 yılında 56,8 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 7,87 dolar/kg seviyesindedir. Türkiye'nin dikiş ipliği ithalatı 2022 yılında 10.814 ton ve 59,2 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 5,48 dolar/kg olmuştur.

2022 yılı itibariyle tela üretimi yapan 87 firma bulunmaktadır. Tela üretimi 2022 yılında 314.157 tona

YÖNETİCİ ÖZETİ

yükselmiştir. Fiyat artışlarının da etkisi ile tela üretim değeri 2022 yılında 10,63 milyar TL olmuştur. Tela ihracatı yıllar itibariyle artış göstermektedir. İhracat 2022 yılında 34.541 ton ve 162,66 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 4,71 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Tela ithalatı 2022 yılında 17.347 ton ve 96,42 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2022 yılı itibariyle 19 adet vatka üretimi yapan firma bulunmaktadır. Votka üretimi yıllar itibariyle sınırlı artış göstermektedir. Üretim 2022 yılında 41.223 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim değeri 2022 yılında 3,19 milyar TL'dir. Votka üretiminin miktar olarak yarısı ihraç edilmektedir. İhracat 2022 yılında 23.301 ton ve 104,82 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim değeri 2022 yılında 4,5 dolar/kg seviyesine yükselmiştir. İthalat 2022 yılında 7.101 ton ve 66,26 milyon dolar olmuştur. 2022 yılında ithalat birim değeri 9,33 dolar/kg'dır.

Dar dokuma şeritler ve konfeksiyon lastikleri üretimi yapan firma sayısı 2022 yılında 142 olmuştur. Dar dokuma şeritler ve konfeksiyon lastikleri üretimi 2022 yılında 38.900 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim değeri yüksek artışlar ile 2022 yılında 4,09 milyar TL olmuştur. 2022 yılında ihracat 8.766 ton ve 56,55 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 6,45 dolar/kg olmuştur. İthalat 2022 yılında 9.068 ton ve 72,55 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 8 dolar/kg olmuştur.

Düğme üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 57 adet olmuştur. Düğme ve çıtçıklar ile düğme formları ve diğer parçaları üretimi 2022 yılında 31 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Düğme ve çıtçıklar ile düğme formları ve diğer parçaları üretim değeri 2022 yılında 3,67 milyar TL olmuştur. İhracat 2022 yılında 3.102 ton ve 44,64 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 14,39 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. İthalat 2022 yılında 3.533 ton ve 44,3 milyon dolar olarak

gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında kg başına 20,27 dolardır.

Fermuar üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 29 adet olmuştur. Fermuar ve fermuar parçaları üretimi yıllar itibariyle artış eğilimi içinde bulunmaktadır. Fermuar üretimi 2022 yılında önemli ölçüde yükselmiş ve 36.100 ton olarak gerçekleşmiştir. Fermuar parçaları üretimi de 2017 yılında 1.500 ton iken 2022 yılında 1.700 tona ulaşmıştır. Fermuar ve fermuar parçaları üretim değeri 2022 yılında 4,84 milyar TL'dir. İhracat 2022 yılında 1.751 ton ve 41,11 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 23,5 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Fermuar ithalatı 2022 yılında 352 ton ve 14,3 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 40,7 dolar/kg seviyesindedir. Türkiye yüksek miktar ve değerde fermuar parçaları ithalatı yapmaktadır. İthalat 2022 yılında 22.563 tona ve 79,78 milyona yükselmiştir.

Metal aksesuarlar üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 59 adet olmuştur. Metal aksesuarlar üretimi 2022 yılında 42.660 tona yükselmiştir. Metal aksesuarlar üretim değeri 2022 yılında ise 3,98 milyar TL olmuştur. Metal aksesuarlar ihracatı 2022 yılında 7.726 ton ve 76,02 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 9,84 dolar/kg olmuştur. Metal aksesuarlar ithalatı 2022 yılında 6.860 ton ve 40,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında kg başına 5,93 dolardır.

Etiketler üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 485 adet olmuştur. Etiketler üretimi yıllar itibariyle kademeli bir artış göstermektedir. 2022 yılında üretim 589.387 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim değeri 2022 yılında 17,81 milyar TL'ye yükselmiştir. İhracat 2022 yılında 7.076 ton ve 101,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatı 2022 yılında kg başına 14,30 dolardır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kapitoneli mensucat üretimi yapan firma sayısı 2022 yılı itibariyle 24'tür. Kapitoneli mensucat üretimi milyon metrekare ölçütü ile hesaplanmaktadır. Üretim 2022 yılında 33,89 milyon metrekare olmuştur. Üretim değeri 2022 yılında 977 milyon TL'dir. İhracat 2022 yılında 429 ton ve 2,32 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 4,94 dolar/kg olmuştur. İthalat 2022 yılında 355 ton ve 3,55 milyon dolardır. İthalat birim fiyatı 2022 yılında ise 9,99 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Elbise askıları üretici firma sayısı 2022 yılında 59'dur. Toplam üretim 2022 yılında 38.400 tona yükselmiştir. Toplam üretim değeri 2022 yılında 2,85 milyar TL olmuştur. Ahşap askılar ihracatı 2022 yılında 272 ton ve 2,62 milyon dolardır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında kg başına 9,63 dolardır. Ahşap askılar ithalatı 2022 yılında 2.075 ton ve 1,16 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 0,56 dolar/kg seviyesindedir.

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar üretimi yapan firma sayısı 2022 yılında 16 adettir. Kordonlar, saçaklar ve ponponlar üretimi 2022 yılında 13.018 ton olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında üretim değeri 1,23 milyar TL'dir. İhracat 2022 yılında 21,19 milyon dolar, ithalat 6,39 milyon dolar olmuştur.

DÜNYA KONFEKSİYON YAN SANAYİ

Çin gelişen ülkeler içinde ve tüm ülkeler arasında en büyük üretim kapasitesine sahip, en yüksek üretimi ve ihracatı yapan ülkedir. Çin birçok üründe dünya pazarlarında çok yüksek paya sahiptir ve pazarları domine etmektedir. Gelişen ülkeler içinde Türkiye ve Vietnam da tüm ürün gruplarında üretim kapasitesine, üretime ve ihracata sahip ülkelerdir. Ancak ölçükleri Çin'e göre oldukça küçüktür. Gelişen ülkeler içinde çok sayıda ürün grubunda üretici ve ihracatçı olan, üretim kapasitelerini ve ihracatlarını artıran ülkeler grubunda Hindistan, Tayland, Romanya, Endonezya ve

Macaristan yer almaktadır. Yine gelişen ülkeler içinde az sayıda üründe dünya ölçeğinde üretim ve ihracat yapan ülkeler Polonya, Meksika, Bulgaristan ile Fas-Tunus-Mısır'dır.

Gelişmiş ülkeler içinde tüm ürün gruplarında üretim ve ihracat yapan iki ülke Almanya ve İtalya'dır. Bu iki ülke daha çok yüksek katma değerli ürünler üretmektedirler ve üretim ölçükleri daha sınırlıdır. Gelişmiş ülkeler içinde çok sayıda ürün grubunda üretici ve ihracatçı olan ve bu ürünlerde teknoloji sahibi ülkeler grubunda ABD, Japonya, Güney Kore, Tayvan, İspanya ve Fransa yer almaktadır. Yine gelişmiş ülkeler içinde az sayıda üründe dünya ölçeğinde üretim ve ihracat yapan ülkeler Portekiz, Avusturya, İsviçre, Belçika, Hollanda, Birleşik Krallık ve Çek Cumhuriyetidir.

Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı son yıllarda artış eğilimi içinde bulunmaktadır. 2017 yılında 30 milyar dolar olan ihracat, 2018 ve 2019 yıllarında dünya ticaretinde ortaya çıkan korumacılık eğilimlerinden olumsuz etkilenmiş ve büyümesi sınırlanmıştır. 2020 salgın yılında dünya ihracatı gerilemiş ve 26,86 milyar dolara inmiştir. 2021 yılında dünya ihracatında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Salgın sonrası büyük geri dönüş, tüketimde canlanma ve tedarik endişeleri nedeniyle öne çekilen ve artan siparişler sonucu dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı 2021 yılında 33,63 milyar dolara yükselmiştir.

2022 yılında ise dünya ihracatındaki artış yeniden yavaşlamıştır. 2022 yılı başında ortaya çıkan jeopolitik gelişmeler sonucu dünya ekonomisi ve ticareti özellikle ikinci yarıda yavaşlamıştır. Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı da 2022 yılında yüzde 3,6 artarak 34,83 milyar dolar olmuştur. Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatının dünya hazır giyim ihracatı içindeki payı ise 2017 yılından sonra sınırlı bir düşüş göstermiştir. 2017 yılında yüzde 6,44 olan pay 2022 yılında yüzde 6,05 olmuştur.

4,72

milyar dolar

Dar dokuma şeritler ihracatı 2022 yılında 4,72 milyar dolar olmuştur.

Alt ürün grupları içinde en yüksek ihracat 2022 yılı itibarıyla 8,84 milyar dolar ile etiketler ürününde gerçekleşmiştir. Telalar ihracatı 2022 yılında 5,72 milyar dolar olmuştur. Metal aksesuarlar ihracatı 2022 yılında 4,06 milyar dolardır. Dar dokuma şeritler ihracatı 2022 yılında 4,72 milyar dolar olmuştur. Fermuarlar ihracatı 2022 yılında 3,68 milyara yükselmiştir. Dikiş ipliği ihracatı 2022 yılında 2,18 milyar dolara çıkmıştır.

Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı son yıllarda yükselmektedir. 2017 yılında yüzde 1,56 olan pay 2018 yılında yüzde 1,51'e inmiştir. Ardından payın arttığı görülmektedir. 2019 yılında yüzde 1,59 olan pay 2020 salgın yılında yüzde 1,92'ye yükselmiştir. Pay 2021 yılında yüzde 1,89 olduktan sonra 2022 yılında yüzde 1,96 olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE KONFEKSİYON YAN SANAYİ DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon yan sanayi ayrılmaz bir değer zinciri oluşturmaktadır. Her üç sektör de birbirine bağımlıdır ve gelişme, rekabet gücü ve katma değerlerini birbirlerine sağladıkları katkılar ile gerçekleştirmektedir. Bu nedenle konfeksiyon yan sanayinde sağlanacak her ilerleme ve gelişme tekstil ve hazır giyim sanayinin rekabet gücünü artıracaktır. Bu çerçevede konfeksiyon yan sanayi için değerlendirme ve öneriler aşağıdakiler gibi yapılmaktadır;

Üretim ölçeklerinin büyütülmesi ihtiyacı, Düzenli yeni yatırım ve genişleme alanları sunulması (ihtisas OSB'ler), Dolaylı ihracat karşılığı sektörün ihracat teşviklerinden yararlanmasının sağlanması, Girdiler üzerindeki korunma önlemlerinin yeniden

düzenlenmesi, Tedarikte ve ihracatta markalı üretim ve satış kapasitesinin artırılması, Konfeksiyon yan sanayi üretici ve ihracatçıları için sertifikasyon sistemi kurulması, Hazır giyim sektörünün yönlendirici desteği, Kayıt dışı üretimin ve yarattığı haksız rekabetin önlenmesi, Yüksek üretim maliyetleri ve rekabet gücünün artırılması, Yatırım ortamı ve koşullarının iyileştirilmesi, Ürün çeşitliliğinin artırılması, yeni eğilimlerin-ihitiyaçların karşılanması.

Kümelenmelerde etkinliğin artırılması, deprem riski ve re-organizasyon, Modernizasyon yatırımları ve teşvik edilmesi, Müşteri ve alıcılarla iş birlikleri ve iletişimin artırılması, tüketici eğilimlerine uyum sağlanması, Yurtdışı markalara dönük aktif pazarlama yapılması, güvenli tedarikçi işlevi, Dijitalleşme süreci ve özel KOSGEB teşvik programı, Nitelikli işgücü ihtiyacının karşılanması, Özel yatırım kredisi programı uygulanması, Arge-Ürge ve malzeme geliştirme faaliyetlerinin artırılması, Üretimde kalite ve standart birliğinin sağlanması, esnek ve yalın üretim, Hizmet kalitesinin artırılması ve alıcılar ile uzun vadeli iş birlikleri kurulması, Yeni rekabet öncelikleri ve nitelikli insan kaynağının korunması ve güçlendirilmesi.

Hızlı modadan yavaş moda geçiş, konsolide olan pazarlar ve artan paydaşlar arası iş birlikleri ihtiyacı, Adil fiyat mekanizması için oto-kontrol sistemi, Ucuz ve haksız ithalatın önlenmesi, İhracat birim fiyatlarının katma değer artışına bağlı olarak yükseltilmesi, Hazır giyim sektörünün yerli yan ürün kullanımının artırılması, Etkin fuar, B2B ve alım heyeti organizasyonları ile yenilikçi ürünlerin öne çıkarılması, Tasarım ve malzeme teknolojilerine uyumun geliştirilmesi, Kamu otoriteleri, kamuoyu ve paydaşlar nezdinde etkin tanıtım.

EXECUTIVE SUMMARY

DEFINITION OF APPAREL ACCESSORIES INDUSTRY

Apparel accessories industry offers products that add functionality, aesthetics, fashion and value to primarily ready-made clothing, leather clothing and other leather products, textile products and home textile products. It is a side industry producing for the main industries listed above and has no production for final consumption. The apparel accessories industry makes a significant contribution to the added value of the main industries for which it makes production, including ready-made clothing, leather and textile sectors, as well as other main sectors such as furniture, automotive, healthcare and packaging. In this respect, the apparel accessories industry has a very wide range of products.

It operates in backward and forward connections as integrated with its main industries. It has a critical connection with the production processes of key industries. It operates in mutual interaction with developments in the main industries. Developments in the industry also increase the competitiveness of the main industries and the added value they create.

In this respect, the apparel accessories industry adapts to the fashion, trends and the developing technologies in the main industries. It is indirectly affected by consumer trends. Meeting the changing needs and demands of the main industries is the success criterion for the apparel accessories industry. The industry consists mostly of small and medium-scale companies with flexible production capabilities.

The existence of a sufficient and developed apparel accessories industry in every field is very important

for the competitiveness of clothing, leather, textile and other industries. Providing side industry products with the desired quality, deadline and diversity by the domestic main industries directly contributes to their competitiveness in domestic and international markets. A developed domestic apparel accessories industry is of critical importance, especially in the fast-paced fashion trends of the main industries. The ability of main industries to manage timely production and delivery processes is only possible with the existence of a developed accessories industry.

Another feature of the apparel accessories industry is that it produces products that have no substitutes for the main industries. With this feature, it is very important for the main industries and is highly interdependent with the main industries. It is the accessories that make a difference in the main industry products, create fashion and unique features for brands.

The apparel accessories industry mostly works integrated with the main industries in domestic markets. It has indirect contribution to exports through the export of main industrial products. From this aspect, a significant part of the production of the apparel accessories industry meets the world's demand with its exports in textile, automotive, furniture, healthcare, etc. In addition, direct production and therefore export are carried out for main industrial manufacturers in foreign markets.

KEY FIGURES OF THE APPAREL ACCESSORIES INDUSTRY

In the second part of the study, the key figures and sizes of the Turkish apparel accessories industry are

6.90 dollars/kg

2022 and reached their highest level in 2022 with 6.90 dollars/kg.

provided. Key figures are calculated and presented within the framework of the scope of the industry and the developments in the industry are evaluated. The number of companies of the industry, employment, output amount and output value, foreign trade indicators and domestic market sizes are presented. Key figures are given both as totals and in detail for 11 sub-sectors. In addition, the position of the apparel accessories industry within the general sizes of the ready-made clothing and textile industry is also presented and evaluated.

The number of companies in the apparel accessories industry is gradually increasing. The number of companies increased to 1,010 in 2022 from 744 in 2015. The number of companies includes manufacturers producing in the industry. As of 2022, 49,010 people are employed in the apparel accessories industry. This includes the employment of manufacturer companies. Although employment in the apparel accessories industry fluctuates over the years, it generally shows a gradual increase. In years when domestic and foreign demand weakens, employment declines are also experienced.

There is a significant increase in the apparel accessories industry's production. The amount of output was 635,600 tons in 2015, and later showed a gradual and relatively rapid increase. It exceeded 1 million tons for the first time in 2021. Total production reached 1.18 million tons in 2022. The increase in domestic and foreign demand led to a significant increase in the apparel accessories industry's production.

The production value is growing. A significant part of this growth comes from increased production. However, due to high inflation in recent years, there has been an inflation effect on production value. It was 57.5 billion TL in 2022.

The apparel accessories industry makes direct and indirect exports. In Türkiye, it also contributes to exports both directly and indirectly. In addition, the main industries also supply sub-industry products from abroad through imports.

Exports in the apparel accessories industry show a gradual increase. It was 468.5 million dollars in 2017, increased in the following years and reached 681.2 million dollars in 2022. It also rose during the pandemic period. There was a boost in exports in 2021 as a result of supply security and nearshoring trends gaining importance after the pandemic. Export growth continued in 2022. It is also increasing in terms of quantity. It rose to 98,789 tons in 2022 from 69,825 tons in 2017. Export unit prices also increased in 2021 and 2022 and reached their highest level in 2022 with 6.90 dollars/kg.

Türkiye is an important apparel accessories industry producer. In addition, there is an increasing import in the apparel accessories industry. It was 492.5 million dollars in 2017 and reached 565.5 million dollars in 2022. Imports decreased significantly during the pandemic, but started to increase again in 2021. The increase in imports continued in 2022. It is also increasing in terms of quantity. It rose to 82,238 tons

EXECUTIVE SUMMARY

in 2022 from 69,749 tons in 2017. Import unit prices increased in 2021 and 2022 and reached 6.88 dollars/kg in 2022.

All sub-sectors in the apparel accessories industry make export. The highest export was realized in 2022 in the interlining product group with 162.7 million dollars. Exports of shoulder pads amounted to 104.8 million dollars. The labels sector had an export of 101.2 million dollars. Again, metal accessories exports were 81.0 million dollars in 2022, while thread exports was 56.8 million dollars. High numbers of exports are also made in the narrow woven fabrics, buttons and zippers sectors. Exports of quilted fabrics and hangers are more limited. It is also seen that exports have increased in almost all sub-product groups over the years.

All apparel accessories industry products are also imported. The highest import was realized in the interlining product group in 2022 with 96.4 million dollars. Imports of zipper parts and labels were 79.8 million and 78.4 million dollars, respectively. Imports of narrow woven fabrics and shoulder pads were 72.6 million and 66.3 million dollars, respectively. Thread imports amounted to 59.2 million dollars. Again, metal accessories imports amounted to 40.7 million dollars in 2022. Imports of zippers, quilted fabrics, hangers, cords and fringes are more limited. It is also seen that imports have increased in almost all sub-product groups over the years.

The size of the domestic apparel market was calculated as 3.2 billion dollars in 2017. There was a contraction in the domestic market during the 2018-2020 period. The size of the domestic market dropped to 3.01 billion dollars in 2020. The market shrank due to financial fluctuation in 2018, rebalancing policies in the economy implemented in 2019, and the pandemic in 2020. There was a significant growth in the domestic market in 2021 and 2022. The rapid growth experienced in the ready-

162.7 million dollars

All sub-sectors in the apparel accessories industry make export. The highest export was realized in 2022 in the interlining product group with 162.7 million dollars.

made clothing and textile industries after the pandemic also positively affected the apparel accessories industry. The size of the domestic market was 3.57 billion dollars in 2021 and 3.71 billion dollars in 2022.

The apparel accessories industry sells approximately 82 percent of its output in the domestic market and exports 18 percent of its output. The industry makes a significant contribution to the ready-made clothing & textile sector by largely meeting the needs of the domestic market. Products, especially ready-made clothing products, produced with accessories supplied from the apparel accessories industry are consumed both domestically and exported.

It has contribution in three more areas. The first one is indirect exports provided by ready-made clothing exports. The apparel accessories industry products used are actually exported. On the other hand, the apparel accessories industry makes a significant indirect contribution to exports by increasing the added value and export unit prices of exported products, especially ready-made clothing products, with quality, standard, design and functionality features. It also serves to prevent imports with its large production capacity and product diversity. Considering all these, the

indirect export contribution of the apparel accessories industry is much higher than its direct exports, with approximately 2.5 billion dollars.

The apparel accessories industry is an integral part of the value chain of the textile and ready-made clothing industries. It makes a significant contribution to the added value created by the textile and ready-made clothing industries. As of 2022, the number of companies is 93,875, employment is 1,311,303 and the production value is 1.3 trillion TL for the textile and ready-made clothing industries combined.

The share of the apparel accessories industry in the number of companies as of 2022 was 1.05 percent. This share showed an increasing trend, increasing from 0.91 percent in 2015 to 1.1 in 2020. There was a limited decrease in the share in 2021 and 2022. The share of employment of the apparel accessories industry was 4.05 percent in 2015, increased to 4.15 percent in 2017, and then decreased to 3.74 percent in 2022. Its share in the production value was 4.42 percent in 2022. It is seen that the share decreased after 2015.

KEY FIGURES AND DEVELOPMENTS IN THE APPAREL ACCESSORIES PRODUCT GROUPS

As of 2022, there are 33 thread manufacturing companies. 35,615 tons of thread was produced and the thread production value was 4.26 billion TL as of 2022. Total amount of thread exports was 7,213 tons in 2022. It amounted to 56.8 million dollars. And the export unit price was 7.87 dollars/kg in 2022. Türkiye's thread imports were 10,814 tons and 59.2 million dollars in 2022. The import unit price was 5.48 dollars/kg.

As of 2022, there are 87 companies producing interlining. Interlining production rose to 314,157 tons in 2022. With the effect of price increases, interlining production value was 10.63 billion TL in 2022.

Interlining exports have been increasing over the years. The amount and value of exports in 2022 were 34,541 tons and 162.66 million dollars, respectively. The export unit price was 4.71 dollars/kg in 2022. Interlining imports amounted to 17,347 tons and 96.42 million dollars in 2022.

EXECUTIVE SUMMARY

As of 2022, there are 19 companies producing shoulder pads. Shoulder pad production has shown a limited increase over the years. Production was 41,223 tons in 2022. And the production value was 3.19 billion TL in 2022. Half of the shoulder pad production in quantity is exported. Exports amounted to 23,301 tons and 104.82 million dollars in 2022. The export unit value increased to 4.5 dollars/kg in 2022. The amount and value of imports in 2022 were 7,101 tons and 66.26 million dollars, respectively. The import unit value in 2022 was 9.33 dollars/kg.

The number of companies producing narrow woven ribbons and garment tapes was 142 in 2022. Production of narrow woven ribbons and tapes was 38,900 tons in 2022. The production value reached 4.09 billion TL in 2022 with high rates of increases. Exports amounted to 8,766 tons and 56.55 million dollars in 2022. The export unit price was 6.45 dollars/kg in 2022. Imports amounted to 9,068 tons and 72.55 million dollars in 2022. The import unit price was 8 dollars/kg.

The number of companies producing buttons reached 57 in 2022. The production of buttons, velcros, button forms and other parts was 31,000 tons in 2022. The production value of buttons, velcros, button forms and other parts was 3.67 billion TL in 2022. Exports were 3,102 tons and 44.64 million dollars in 2022. The export unit price was 14.39 dollars/kg in 2022. Imports amounted to 3,533 tons and 44.3 million dollars in 2022. The import unit price was 20.27 dollars per kg in 2022.

The number of companies producing zippers was 29 in 2022. Production of zippers and zipper parts has an increasing trend over the years. Zipper production increased significantly in 2022 and reached 36,100 tons. The production of zipper parts was 1,500 tons in 2017 and reached 1,700 tons in 2022. The production value of zippers and zipper parts was 4.84 billion TL in 2022. The amount and value of exports in 2022 were 1,751

tons and 41.11 million dollars, respectively. The export unit price was 23.5 dollars/kg in 2022. Zipper imports amounted to 352 tons and 14.3 million dollar in 2022. And the import unit price was at 40.7 dollars/kg in 2022. Türkiye imports zipper parts in high quantities and values. The amount and value of imports in 2022 rose to 22,563 tons and 79.78 million dollars, respectively.

The number of companies producing metal accessories reached 59 in 2022. Metal accessories production rose to 42,660 tons in 2022. The production value of metal accessories was 3.98 billion TL in 2022. Metal accessories exports amounted to 7,726 tons and 76.02 million dollars in 2022. The export unit price was 9.84 dollars/kg. Metal accessories imports amounted to 6,860 tons and 40.7 million dollars in 2022. The import unit price was 5.93 dollars per kg in 2022.

The number of companies producing labels reached 485 in 2022. Labels production has been increasing gradually over the years. Production in 2022 was 589,387 tons. The production value rose to 17.81 billion TL in 2022. Exports amounted to 7,076 tons and 101.2 million dollars in 2022. The export unit price was 14.30 dollars per kg in 2022.

The number of companies producing quilted fabrics was 24 as of 2022. Quilted fabrics production is calculated in million square meters. Production reached 33.89 million square meters in 2022. And the production value was 977 million TL in 2022. The amount and value of exports in 2022 were 429 tons and 2.32 million dollars, respectively. The export unit price was 4.94 dollars/kg in 2022. The amount and value of imports in 2022 were 355 tons and 3.55 million dollars, respectively. The import unit price rose to 9.99 dollars/kg in 2022.

The number of clothes hangers manufacturing companies was 59 in 2022. Total production increased

EXECUTIVE SUMMARY

to 38,400 tons in 2022. The total production value was 2.85 billion TL in 2022. The amount and value of wooden hanger exports in 2022 were 272 tons and 2.62 million dollars, respectively. The export unit price was 9.63 dollars per kg in 2022. Imports of wooden hangers amounted to 2,075 tons and 1.16 million dollars in 2022. And the import unit price was at 0.56 dollars/kg in 2022.

The number of companies producing cords, fringes and pompoms was 16 in 2022. The production of cords, fringes and pompoms was 13,018 tons in 2022. The production value in 2022 was 1.23 billion TL. Exports were 21.19 million dollars and imports 6.39 million dollars in 2022.

GLOBAL APPAREL ACCESSORIES INDUSTRY

China has the largest production capacity and the highest production and export among the developing countries and among all countries. It has a very high share in the world markets for many products and dominates the markets. Among the developing countries, Türkiye and Vietnam have production capacity, output and exports in all product groups. However, their scale is quite small compared to China. Among the developing countries, India, Thailand, Romania, Indonesia and Hungary are among the countries that are both producers and exporters in many product groups and increase their production capacities and exports. Again, among the developing countries, Poland, Mexico, Bulgaria, Morocco, Tunisia and Egypt produce and export a small number of products on a global scale.

Among the developed countries, the two countries that produce and export in all product groups are Germany and Italy. These two countries produce mostly high value-added products and their production scales are more limited. Among the developed countries, the USA, Japan, South Korea, Taiwan, Spain and France

produce and export many product groups and have the technology in these products. Again, among the developed countries, the countries that produce and export a small number of products on a global scale are Portugal, Austria, Switzerland, Belgium, the Netherlands, the United Kingdom and the Czech Republic.

Exports of the global apparel accessories industry have been in an increasing trend in recent years. Exports amounted to 30 billion dollars in 2017, but after that its growth has become limited due to protectionist tendencies that emerged in the global trade in 2018 and 2019. In the 2020 pandemic year, global exports decreased to 26.86 billion dollars. There was a significant increase in global exports in 2021. As a result of the great recovery after the pandemic, the boost in consumption and the increasing orders due to supply concerns, the global apparel accessories industry's exports increased to 33.63 billion dollars in 2021.

In 2022, the increase in global exports slowed down again. As a result of the geopolitical developments that emerged at the beginning of 2022, the world economy and trade slowed down, especially in the second half. The global apparel accessories industry exports increased by 3.6 percent in 2022, reaching 34.83 billion dollars. The share of the global apparel accessories industry exports in the global ready-made clothing exports showed a limited decrease after 2017. It increased to 6.05 percent in 2022 from 6.44 in 2017.

Among the sub-product groups, the highest export was seen in the labels product with 8.84 billion dollars as of 2022. Interlinings exports reached 5.72 billion dollars in 2022. Metal accessories exports were 4.06 billion dollars in 2022. Narrow woven tapes exports amounted to 4.72 billion dollars in 2022. Zippers exports increased to 3.68 billion dollars in 2022. Thread exports increased to 2.18 billion dollars in 2022.

4.72

billion
dollars

Narrow woven tapes exports amounted to 4.72 billion dollars in 2022.

Türkiye's share in the global exports has been increasing in recent years. It dropped to 1.51 percent in 2018 from 1.56 percent in 2017. Afterwards, it started to increase. It was 1.59 percent in 2019 and increased to 1.92 percent in the 2020 pandemic year. It was realized as 1.89 percent and 1.96 percent in 2021 and 2022, respectively.

EVALUATIONS AND RECOMMENDATIONS FOR TURKISH APPAREL ACCESSORIES INDUSTRY

Textile, ready-made clothing and apparel accessories industry form an integral value chain. All three industries are interdependent and realize their development, competitiveness and added value through their contributions to each other. For this reason, every progress and development in the apparel accessories industry will increase the competitiveness of these industries. In this context, evaluations and recommendations for the apparel accessories industry are made as follows;

The need to expand production scales, Providing regular new investment and expansion areas (specialized OIZs), Ensuring that the industry benefits from export incentives in return for indirect exports, Reorganizing the protection measures on inputs, Increasing branded production and sales capacity in supply and exports, Establishment of a certification system for apparel accessories industry manufacturers and exporters, Guiding support of the ready-made clothing industry, Preventing unregistered production and the unfair competition it creates, Increasing high production

costs and competitiveness, Improving the investment environment and conditions, Increasing product diversity, Meeting new trends and needs.

Increasing efficiency in clusters, Investments and incentives for modernization, earthquake risk and re-organization, Increasing cooperation and communication with customers and buyers, Adapting to consumer trends, Active marketing for foreign brands, Safe supplier function, Digitalization process and special KOSGEB incentive program, Meeting the need for qualified workforce, Implementing a special investment loan program, Increasing R&D and material development activities, Ensuring quality and standard unity in production, Flexible and lean production, Increasing service quality and establishing long-term collaborations with buyers, New competition priorities and Protecting and strengthening of qualified human resources.

Transition from fast fashion to slow fashion, Increasing need for consolidated markets and collaboration between stakeholders, Auto-control system for a fair price mechanism, Prevention of cheap and unfair imports, Increasing export unit prices depending on the increase in added value, Increasing the use of domestic by-products in the ready-made clothing industry, Highlighting innovative products through effective fair, B2B and purchasing committee organizations, Improving compatibility with design and material technologies, Effective publicity before public authorities, public and stakeholders.

BÖLÜM
KONFEKSİYON
YAN SANAYİ
TANIM VE
SINIFLAMA

1.1. Konfeksiyon Yan Sanayinin Tanımı ve Özellikleri

Konfeksiyon yan sanayi başta hazır giyim olmak üzere, deriden giyim ve diğer deri ürünlerine, tekstil ürünlerine ve ev tekstili ürünlerine işlevsellik, görsellik, moda ve değer kazandıran ürünlerin üretildiği bir sanayi alanıdır. Sanayi, bir yan sanayi niteliğindedir ve yukarıda sayılan ana sanayiler için üretim yapmaktadır, nihai tüketime dönük üretimi bulunmamaktadır. Konfeksiyon yan sanayi üretim yaptığı ana sanayilerin katma değerlerine yüksek katkı sağlamaktadır. Konfeksiyon yan sanayi hazır giyim, deri ve tekstil sektörleri yanı sıra mobilya, otomotiv, sağlık ve ambalaj gibi diğer ana sektörlerle de üretim yapmaktadır. Bu itibarla konfeksiyon yan sanayi çok geniş bir ürün yelpazesine sahip bulunmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi ana sanayiler ile entegre olarak geri ve ileri bağlantılar içinde çalışmaktadır. Ana sanayilerin üretim süreçleri ile kritik bağlantılara sahiptir. Ana sanayilerdeki gelişmeler ile karşılıklı etkileşim içinde faaliyet göstermektedir. Yan sanayindeki gelişmeler de ana sanayilerin rekabet gücünü ve yarattıkları katma değeri artırmaktadır.

Bu itibarla konfeksiyon yan sanayi ana sanayilerdeki modaya, eğilimlere ve gelişen teknolojilere uyum sağlamaktadır. Tüketici eğilimlerinden dolayı olarak etkilenmektedir. Ana sanayilerin değişen ihtiyaç ve taleplerinin karşılanabilmesi yan sanayi için başarı kriteridir. Yan sanayi çoğunlukla küçük ve orta ölçekli, esnek üretim kabiliyetine sahip firmalardan oluşmaktadır.

Her alanda yeterli ve gelişmiş bir konfeksiyon yan sanayinin varlığı hazır giyim, deri, tekstil ve diğer sektörlerin rekabet gücü açısından çok önemlidir. Yan sanayi ürünlerinin yerli sanayi tarafından istenilen kalite, termin ve çeşitlilikte karşılanması ana sanayilerin yurtiçi ve yurtdışı pazarlardaki rekabet gücüne doğrudan katkı sağlamaktadır. Özellikle ana sanayilerin içinde buldukları hızlı moda sürecinde

gelişmiş bir yurtiçi yan sanayi kritik öneme sahiptir. Ana sanayilerin zamanında üretim ve teslimat süreçlerini yönetebilmeleri gelişmiş yan sanayinin varlığı ile gerçekleşmektedir.

Konfeksiyon yan sanayinin bir diğer özelliği ana sanayiler için ikamesi olmayan ürünleri üretiyor olmasıdır. Bu özelliği ile ana sanayiler için kritik önemdedir ve ana sanayiler ile ileri derecede karşılıklı bağımlılık içindedir. Ana sanayi ürünlerinde farklılık yaratan, modayı oluşturan ve markalar için kendine has özellikleri yaratan, kullanılan yan sanayi ürünleridir.

Konfeksiyon yan sanayi çoğunlukla yurtiçi pazarlardaki ana sanayiler ile entegre olarak çalışmaktadır. İhracata katkısı ana sanayi ürünlerinin ihracatı ile dolaylı gerçekleşmektedir. Bu yönüyle bakıldığında yan sanayi üretiminin kayda değer bir kısmı tekstil, otomotiv, mobilya, sağlık vb. sektör ihracatı ile dünya talebini karşılamaktadır. Ayrıca dış pazarlardaki ana sanayi üreticileri için doğrudan üretim ve dolayısıyla ihracat da yapılmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayinde çok farklı ürün grupları ve ihtisas alanları bulunmaktadır. Konfeksiyon yan sanayi ürünleri yine elyaf iplik ve kumaş temelli girdiler kullandığı gibi ürünlerine göre metal, plastik, ahşap, kağıt-karton vb. girdiler de kullanılmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi ürünleri geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Çok farklı ürünler yan sanayinin kapsamı içinde bulunmaktadır. Raporun hazırlık aşamasında çalışma ekibi, meslek komiteleri üyeleri, sektörün örgütleri ve üreticileri ile yapılan görüşmelerde ürünler 11 başlık altında toplanmıştır. Bu ürünler dikiş iplikleri, telalar, vatıklar, düğmeler, fermuarlar, dar dokuma kumaşlar ve konfeksiyon lastikleri, metal aksesuarlar, etiketler, kapitone mensucatlar, askılar ve kordon ve saçaklardır.

1.2. Konfeksiyon Yan Sanayi Sınıflaması

Sanayilerin sınıflamaları uluslararası alanda ortak kullanılan NACE sanayi sınıflamaları ve dış ticaret sınıflamaları aracılığı ile yapılmaktadır. Ancak konfeksiyon yan sanayi bir ana sanayi değildir ve geniş bir ürün yelpazesine sahip bulunmaktadır. Bu nedenle sanayi ve dış ticaret sınıflamaları için özel bir kapsama

sahip bulunmaktadır. Yukarıda belirtilen 11 ürün için sanayi ve dış ticaret kodları, alt ürünlerini de kapsayacak şekilde oluşturulmuştur.

Konfeksiyon yan sanayi için kullanılan sanayi ve dış ticaret kodları aşağıda tabloda sunulmaktadır. Rapor kapsamında konfeksiyon yan sanayi göstergeleri bu kapsam çerçevesinde hesaplanmıştır.

Tablo 1: Konfeksiyon Yan Sanayi Sınıflaması

Ürün Kodu	Konfeksiyon Yan Sanayi Ürünleri	GTİP
Dikiş İplikleri		
13.10.62	Pamuktan Dikiş İpliği	5204
13.10.85.10	Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İplikleri	5401
13.10.85.50	Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İplikleri	5508
Tela		
13.95.10.30	TELA; Dokusuz Kumaşlar, Ağırlığı > 70 gr/m ² Fakat <= 150 gr/m ² Olanlar	560313900011+560313900019
13.95.10.70	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Giydirilmiş veya Kaplanmış	560313100000
13.95.10.70	Kağıt Tela	560392100000
13.20.20.14	Bez Tela	520852009200
13.20.20.19		
13.96.14.00	Strech+Raşel Örme Tela	590390999000
Vatka		
17.22.12.40	Vatkalar	560121+560122+560129
14.19.23.96	Diğer Vatkalar	621790009000
Dar Dokuma Şeritler Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri		
13.96.17.30	Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler	5806
14.19.19.60	Konfeksiyon (Şeffaf) Lastikleri	611780101912
Düğmeler		
32.99.23	Metalden Düğmeler	960622
32.99.23	Koroza Düğme (Diğer Maddelerden Düğmeler)	960629
32.99.23	Plastik (Polyester Çubuk) Düğme	960621

Düğmeler

32.99.24.30	Düğme Formları ve Taslakları ve Düğmelerin Diğer Parçaları	960630
32.99.23	Çiçitler ve Aksamları	960610

Fermuarlar

32.99.23	Metal Fermuarlar	960711
32.99.23	Plastik Fermuarlar	960719000011
32.99.23	Diğer Fermuarlar	960719000019
32.99.24.50	Fermuar Parçaları	96072010+96072090

Metal Aksesuarlar

25.99.25.50	Perçinler	830820
25.99.25.70	Klipsler, Boncuklar, Tokalar	830890
25.93.14.00	Alüminyum Perçinler	761610000019
25.99.25.30	Çengel Halka ve Kopçalar	830810
25.99.25.70	Klipsler, Boncuklar, Tokalar	830890
25.93.14.00	Alüminyum Perçinler	761610000019

Etiketler

13.96.17.50	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb.	58071010
13.96.17.50	Dokuma Etiket, Rozet, Arma vb.	58071090
17.29.11	Kağıt/Karton Etiketler	482110900000 482110100000
15.12.19.60	Hakiki Deri Etiket	420500900012
15.12.19.60	Suni Deri Etiket	420500900011
22.29.29.95	Pvc Etiket	392690979019
22.29.29.50	İpli Plastik Etiket-Askı	392690979019
17.12.77.33	Çıkartma-Sticker Etiket	490890000000
26.12.30.00	Barkod Etiketler	852352001000
25.99.29.87	Etiket-Metal	831000000000
27.90.33.50	Güvenlik Etiketi	853190850000
22.19.73.65	Silikon Etiket	401699970019
14.19.31.90	Jakron Etiket	420340000011

Kapitoneli Mensucatlar

13.99.16	Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde	5811
----------	-------------------------------------	------

Askılar

16.29.14.91	Ahşap Elbise Askıları	44.21.10
22.29.29.90	Plastik Elbise Askıları	39.24.90.00.00.11

Kordon ve Saçaklar

13961770	Tekstil Malzemelerinden Parça Halinde Kordonlar, Saçak, Ponpon	5808
----------	--	------

BÖLÜM
KONFEKSİYON
YAN SANAYİ
TEMEL
BÜYÜKLÜKLERİ

Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye konfeksiyon yan sanayinin temel büyüklüklerine yer verilmektedir. Temel büyüklükler çalışmanın birinci bölümünde yer alan sektör kapsamı çerçevesinde hesaplanmış olup, sunulmakta ve gelişmeler değerlendirilmektedir. Temel büyüklükler çerçevesinde sanayinin firma sayısı, istihdam, üretim miktarı ve üretim değeri, dış ticaret göstergeleri ve iç pazar büyüklükleri sunulmaktadır. Temel büyüklüklere toplulaştırılmış olarak ve 11 alt sektör için ayrıntılı olarak yer verilmektedir. Ayrıca konfeksiyon yan sanayinin hazır giyim ve tekstil sektörü genel büyüklükleri içindeki konumu da sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

2.1. Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Göstergeleri

Konfeksiyon yan sanayinde firma sayısı kademeli olarak artış göstermektedir. 2015 yılında 744 olan firma sayısı 2019 yılına kadar sınırlı bir büyüme göstermiş ve 801 olmuştur. 2020 yılından itibaren firma sayısında artış hızlanmıştır. Firma sayısı 2020 yılında 921'e ve 2022 yılında ise 1.010'a yükselmiştir. Firma sayıları sektörde imalat yapan üreticileri kapsamaktadır.

Konfeksiyon yan sanayinde 2022 yılı itibariyle 49.010 kişi istihdam edilmektedir. Bu istihdam üretimdeki firmaların istihdamını kapsamaktadır. Konfeksiyon yan sanayinde istihdam yıllar itibariyle dalgalanmakla birlikte genel olarak kademeli bir artış göstermektedir. İç ve dış talebin zayıfladığı yıllarda istihdam düşüşleri de yaşanmaktadır.

Konfeksiyon yan sanayi üretiminde önemli bir artış yaşanmaktadır. 2015 yılında 635,6 bin ton olan üretim kademeli ve görece hızlı bir artış göstermiştir. Üretim ilk kez 2021 yılında 1 milyon tonu aşmıştır. Toplam üretim 2022 yılında 1,18 milyon tona ulaşmıştır. İç ve dış talepteki artış konfeksiyon yan sanayi üretiminde önemli bir artış sağlamıştır.

Konfeksiyon yan sanayi üretim değeri de büyüme göstermektedir. Bu büyümenin önemli bir bölümü üretim artışı kaynaklıdır. Ancak son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle üretim değerinde enflasyon etkisi de görülmektedir. Üretim değeri 2022 yılında 57,5 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2: Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Göstergeleri

Yıllar	Firma sayısı	İstihdam	Üretim Değeri (Milyar TL)	Üretim Değeri (Milyar Dolar)	Üretim Miktarı (Ton)
2015	744	40.640	9,61	3,53	635.615
2016	758	39.994	9,80	3,25	640.455
2017	789	41.145	10,55	2,89	709.810
2018	749	40.508	13,21	2,80	722.592
2019	801	38.692	15,62	2,75	841.210
2020	921	44.005	19,30	2,74	949.271
2021	977	47.990	30,26	3,37	1.047.094
2022	1.010	49.010	57,52	3,47	1.182.660

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri verilerinden hesaplanmıştır.

Konfeksiyon yan sanayinde en çok firma sayısı 2022 yılı itibariyle etiket sektöründe yer almaktadır. Etiket sektöründe firma sayısı 485 olmuştur. Dar dokuma şeritler, kordela ve konfeksiyon lastikleri sektöründe 142 firma bulunmaktadır. En az firmanın bulunduğu alt sektör 16 firma ile kordon ve saçaklardır.

Tablo 3: Firma Sayısı

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	27	27	24	32	32	33
Tela	64	51	57	76	82	87
Vatka	16	15	16	19	19	19
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	112	113	123	133	145	142
Düğmeler	45	44	52	55	56	57
Fermuarlar	26	25	26	27	29	29
Metal Aksesuarlar	55	49	48	52	55	59
Etiketler	368	346	376	432	463	485
Kapitoneli Mensucatlar	20	23	23	25	24	24
Askılar	38	42	42	55	55	59
Kordon ve Saçaklar	18	14	14	15	17	16
Toplam	789	749	801	921	977	1.010

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri verilerinden hesaplanmıştır.

Konfeksiyon yan sanayinde en yüksek üretimi etiketler sektörü yapmaktadır. 2022 yılında etiketler üretimi 589.387 ton olmuştur. Etiketler üretiminde yıllar itibariyle önemli bir artış gerçekleşmiştir. Tela üretimi 2022 yılında 314.157 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu iki sektör konfeksiyon yan sanayi üretiminin yarısında fazlasını yapmaktadır. Bu iki sektör dışındaki 9 alt sektörde de yıllar itibariyle üretim artışları gerçekleşmektedir. Yan sanayide büyüme genele yayılarak sürmektedir.

Tablo 4: Üretim Miktarı (Ton)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	22.868	22.742	25.657	27.751	28.272	35.615
Tela	141.430	170.788	81.635	224.899	239.036	314.157
Vatka	38.305	39.302	40.147	40.060	40.145	41.223
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	30.060	33.095	33.490	30.905	39.370	38.900
Düğmeler	29.950	30.450	28.650	27.150	30.450	31.000
Fermuarlar	24.410	26.020	27.160	30.990	30.600	37.800
Metal Aksesuarlar	41.060	41.705	40.520	38.308	42.073	42.660
Etiketler	337.100	313.425	516.241	480.932	544.868	589.387
Kapitoneli Mensucatlar (1)	21,20	19,80	20,45	28,96	28,13	33,89
Askılar	35.135	35.840	37.205	35.390	37.950	38.400
Kordon ve Saçaklar	9.660	9.325	10.505	12.586	13.880	13.018
Toplam	709.819	722.592	841.210	949.271	1.047.094	1.182.660

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri verilerinden hesaplanmıştır. (1) Milyon Metrekare

Konfeksiyon yan sanayinde en yüksek üretim değerine etiketler sektörü sahiptir. 2022 yılında etiketler sektöründe üretim değeri 17,81 milyar TL olmuştur. Etiketler üretim değerinde yıllar itibariyle önemli bir artış gerçekleşmiştir. Tela üretim değeri 2022 yılında 10,63 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu iki sektör konfeksiyon yan sanayi üretim değerinin yarısında fazlasını yapmaktadır. Bu iki sektör dışındaki 9 alt sektörde de yıllar itibariyle üretim değerlerinde artışları gerçekleşmektedir.

Tablo 5: Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	698	732	916	1.267	2.020	4.255
Tela	1.621	1.896	2.404	4.426	5.235	10.632
Vatka	850	790	955	12.30	1.550	3.190
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	704	1.019	1.181	1.344	2.248	4.087
Düğmeler	1.10	1.130	1.150	1.100	1.865	3.670
Fermuarlar	1.672	1.795	1.890	2.410	2.708	4.840
Metal Aksesuarlar	1.290	1.408	1.475	1.365	1.955	3.975
Etiketler	2.477	3.181	4.087	5.271	9.761	17.814
Kapitoneli Mensucatlar	165	150	216	338	482	977
Askılar	811	865	1.057	1.248	1.703	2.850
Kordon ve Saçaklar	260	242	285	518	732	1.230
Toplam (Milyon TL)	10.549	13.208	15.616	19.299	30.259	57.520
Toplam (Milyon Dolar)	2.890	2.798	2.749	2.741	3.370	3.471

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri verilerinden hesaplanmıştır.

2.2. Konfeksiyon Yan Sanayi Dış Ticaret Göstergeleri

Konfeksiyon yan sanayi doğrudan ve dolaylı ihracat gerçekleştirmektedir. Türkiye’de konfeksiyon yan sanayi de hem doğrudan hem de dolaylı olarak ihracata katkı sağlamaktadır. Ayrıca ana sanayiler yurtdışından da yan sanayi ürünlerini ithalat yoluyla tedarik etmektedir. Bu çerçevede konfeksiyon sanayinin toplulaştırılmış ve alt sektörler bazında dış ticaret verileri sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Konfeksiyon yan sanayinde ihracat kademeli bir artış göstermektedir. 2017 yılında 468,5 milyon dolar olan ihracat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 681,2 milyon dolara yükselmiştir. İhracat salgın yılında da artış göstermiştir. Salgın sonrası tedarik güvenliği ve yakından tedarik eğilimlerinin önem kazanması sonucu 2021 yılında ihracatta sıçrama yaşanmıştır. İhracat artışı 2022 yılında da devam etmiştir.

İhracat miktar olarak da artış göstermektedir. 2017 yılında 69.825 ton olarak gerçekleşen ihracat 2022 yılında 98.789 tona kadar yükselmiştir. İhracat birim fiyatları da 2021 ve 2022 yıllarında artış göstermiş ve 2022 yılında 6,90 dolar/kg ile en yüksek seviyesine çıkmıştır.

Tablo 6: Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı

	Değer (Milyon Dolar)	Miktar (Ton)	Birim Fiyat (Dolar/Kg)
2017	468,5	69.825	6,71
2018	470,9	69.700	6,76
2019	495,7	81.949	6,05
2020	516,0	89.580	5,76
2021	635,6	96.454	6,59
2022	681,2	98.789	6,90

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

Türkiye önemli bir konfeksiyon yan sanayi üreticisidir. Bununla birlikte konfeksiyon yan sanayinde artan bir ithalat da yapılmaktadır. 2017 yılında 483,7 milyon dolar olan ithalat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 565,5 milyon dolara yükselmiştir. İthalat salgın yılında önemli ölçüde düşmüş, 2021 yılında ise önemli artış göstermiştir. İthalat artışı 2022 yılında da devam etmiştir.

İthalat miktar olarak da artış göstermektedir. 2017 yılında 69.749 ton olarak gerçekleşen ithalat 2022 yılında 82.238 tona yükselmiştir. İthalat birim fiyatları 2021 ve 2022 yıllarında artış göstermiş ve 2022 yılında 6,88 dolar/kg seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Konfeksiyon Yan Sanayi İthalatı

	Değer (Milyon Dolar)	Miktar (Ton)	Birim Fiyat (Dolar/Kg)
2017	483,7	69.749	6,93
2018	472,7	67.201	7,03
2019	495,2	76.041	6,51
2020	422,0	71.171	5,93
2021	501,5	74.935	6,69
2022	565,5	82.238	6,88

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

Konfeksiyon yan sanayinde tüm alt sektörler ihracat yapmaktadır. En yüksek ihracat 2022 yılında tela ürün grubunda 162,7 milyon dolar ile gerçekleşmiştir. Vatkalar ihracatı 104,8 milyon dolar olmuştur. Etiketler sektörü 101,2 milyon dolar ihracat yapmıştır. Yine metal aksesuarlar ihracatı 2022 yılında 76 milyon dolar olurken, dikiş iplikleri ihracatı 56,8 milyon dolardır. Dar dokuma şeritler, düğmeler ve fermuarlar sektörlerinde de yüksek ihracatlar yapılmaktadır. Kapitoneli mensucatlar ve askılar ihracatı ise daha sınırlı gerçekleşmektedir. Yıllar itibariyle hemen tüm alt ürün gruplarında ihracatın arttığı da görülmektedir.

Tablo 8: İhracatın Alt Sektörlere Dağılımı (Milyon Dolar)

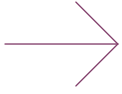
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	58,8	61,6	64,3	54,8	58,4	56,8
Tela	101,0	106,5	115,5	148,4	161,8	162,7
Vatka	48,0	46,9	69,5	74,0	77,7	104,8
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	39,6	38,0	40,0	45,9	54,3	56,7
Düğmeler	35,0	34,5	34,5	27,4	42,1	44,5
Fermuarlar	34,0	35,9	32,1	28,0	38,6	41,1
Fermuar Parçaları	10,0	9,4	7,6	8,5	12,0	10,3
Metal Aksesuarlar	50,2	44,0	41,4	42,3	63,1	76,0
Etiketler	71,0	72,8	73,4	61,7	96,9	101,2
Kapitoneli Mensucatlar	2,0	1,9	1,2	1,6	2,3	2,1
Askılar	4,9	4,8	2,0	2,4	3,3	3,8
Kordon ve Saçaklar	14,0	14,6	14,2	21,0	25,1	21,2
Toplam	468,5	470,9	495,7	516,0	635,6	681,2

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

Tablo 9: İhracatın Alt Sektörlere Dağılımı (Ton)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	8.220	8.498	10.305	9.165	8.390	7.213
Tela	25.840	26.090	29.728	36.953	36.702	34.541
Vatka	11.550	11.267	16.761	17.787	18.881	23.301
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	5.940	5.816	6.413	7.373	8.450	8.766
Düğmeler	2.360	2.250	2.666	2.294	3.200	3.102
Fermuarlar	1.560	1.592	1.347	1.247	1.673	1.751
Fermuar Parçaları	730	706	585	742	955	814
Metal Aksesuarlar	4.840	4.505	4.569	4.637	6.660	7.726
Etiketler	5.315	5.488	6.114	5.189	6.764	7.076
Kapitoneli Mensucatlar	400	403	258	344	534	429
Askılar	430	421	195	253	277	351
Kordon ve Saçaklar	2.640	2.664	3.008	3.596	3.968	3.719
Toplam	69.825	69.700	81.949	89.580	96.454	98.789

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

Konfeksiyon yan sanayi ürünlerinin tamamında ithalat da yapılmaktadır. En yüksek ithalat 2022 yılında tela ürün grubunda 96,4 milyon dolar ile gerçekleşmiştir. Fermuar parçaları ithalatı 79,8 milyon dolar, etiketler ithalatı ise 78,4 milyon dolar olmuştur. Dar dokuma şeritler ithalatı 72,6 milyon dolar, vatıklar ithalatı ise 66,3 milyon dolar olmuştur. 59,2 milyon dolar tutarında dikiş ipliği ithalatı gerçekleşmiştir. Yine metal aksesuarlar ithalatı 2022 yılında 40,7 milyon dolar olmuştur. Fermuarlar, kapitoneli mensucatlar, askılar ile kordon ve saçaklar ithalatı ise daha sınırlı gerçekleşmektedir. Yıllar itibariyle hemen tüm alt ürün gruplarında ithalatın arttığı da görülmektedir.

Tablo 10: İthalatın Alt Sektörlere Dağılımı (Milyon Dolar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	61,2	60,6	60,0	55,2	57,5	59,2
Tela	77,9	76,0	95,8	82,4	110,6	96,4
Vatka	64,0	63,1	53,6	45,9	43,3	66,3
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	55,7	54,2	54,9	49,3	58,2	72,6
Düğmeler	31,0	31,6	34,4	23,1	33,6	44,3
Fermuarlar	9,0	9,4	10,3	9,0	13,4	14,3
Fermuar Parçaları	59,0	58,9	56,8	53,0	62,8	79,8
Metal Aksesuarlar	40,6	31,5	33,3	25,4	34,1	40,7
Etiketler	71,6	73,8	82,0	67,2	75,4	78,4
Kapitoneli Mensucatlar	2,9	3,0	4,8	4,1	4,2	3,6
Askılar	3,6	3,6	3,6	2,4	2,4	3,3
Kordon ve Saçaklar	7,2	7,0	5,7	5,0	6,0	6,6
Toplam	483,7	472,7	495,2	422,0	501,5	565,5

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

Tablo 11: İthalatın Alt Sektörlere Dağılımı (Ton)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İplikleri	12.970	12.830	12.418	12.759	11.319	10.814
Tela	12.800	12.410	18.292	15.735	20.320	17.347
Vatka	6.010	5.938	7.111	6.389	5.599	7.101
Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar, Konfeksiyon Lastikleri	8.560	8.273	7.625	6.825	7.853	9.068
Düğmeler	2.615	2.672	2.946	2.106	2.636	2.533
Fermuarlar	400	428	319	316	374	352
Fermuar Parçaları	14.360	14.320	15.946	18.143	16.269	22.563
Metal Aksesuarlar	6.550	4.806	6.044	4.204	5.495	6.860
Etiketler	2.180	2.260	2.153	1.794	1.910	1.885
Kapitoneli Mensucatlar	210	220	786	586	550	355
Askılar	2.216	2.189	1.770	1.758	1.979	2.545
Kordon ve Saçaklar	878	855	631	556	631	815
Toplam	69.749	67.201	76.041	71.171	74.935	82.238

Kaynak: TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden hesaplanmıştır.

2.3. Konfeksiyon Yan Sanayi İç Pazar Büyüklüğü

Konfeksiyon yan sanayi iç pazar büyüklüğü ve gelişmeleri bu bölümde sunulmaktadır. İç pazar büyüklüğünün hesaplanmasında üretim, ihracat ve ithalat verileri kullanılmaktadır. Buna göre daha önce sunulan yıllar itibariyle üretim değeri büyüklükleri, yıllık ortalama TL dolar döviz kuruna bölünerek döviz cinsinden yıllık üretim değeri büyüklükleri bulunmaktadır. Bu döviz cinsi üretim değeri büyüklükleri daha sonra satış fiyatları ile yeniden hesaplanmaktadır. Satış fiyatları ile üretim değeri büyüklüğünden her yıl için ihracat değeri çıkarılmakta, ithalat değeri ise eklenmektedir. Ulaşılan büyüklükler yıllık konfeksiyon yan sanayi iç pazarının büyüklüklerini vermektedir.

Bu hesaplama yöntemi ile konfeksiyon iç pazarı büyüklüğü 2017 yılında 3,2 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. İç pazarda 2018-2020 döneminde daralma yaşanmıştır. İç pazarın büyüklüğü 2020 yılında 3,01 milyar dolara gerilemiştir. 2018 yılında finansal dalgalanma, 2019 yılında uygulanan ekonomide yeniden dengelenme politikaları ve 2020 yılında salgın ile iç pazar küçülmüştür. 2021 ve 2022 yıllarında ise iç pazarda önemli bir büyüme gerçekleşmiştir. Hazır giyim ve tekstil sektörlerinde salgın sonrası yaşanan hızlı büyümeler konfeksiyon yan sanayini de olumlu etkilemiştir. İç pazarın büyüklüğü 2021 yılında 3,57 milyar dolar ve 2022 yılında ise 3,71 milyar dolar olmuştur.

Tablo 12: Konfeksiyon Yan Sanayi İç Pazar Büyüklüğü

Yıllar	Üretim Değeri (Milyon Dolar) (Satış Fiyatları ile)	İhracat (Milyon Dolar)	İthalat (Milyon Dolar)	İç Pazar (Milyon Dolar)
2017	3.180	469	484	3.195
2018	3.080	471	473	3.082
2019	3.025	496	495	3.024
2020	3.105	516	422	3.011
2021	3.705	636	502	3.571
2022	3.820	681	566	3.705

Kaynak: Çalışma ekibi hesaplamaları.

2.4. Konfeksiyon Yan Sanayinin Dolaylı İhracat Katkısı

Konfeksiyon yan sanayi üretiminin yaklaşık yüzde 82'sini yurtiçi pazarda satmakta yüzde 18'ini ise ihraç etmektedir. Yan sanayi büyük ölçüde iç pazarın ihtiyaçlarını karşılayarak hazır giyim-tekstil sektörüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

Konfeksiyon yan sanayiden tedarik edilen aksesuarlar ile üretilen başta hazır giyim olmak üzere ürünler hem yurtiçinde tüketilmekte hem de ihraç edilmektedir.

Konfeksiyon yan sanayi bu süreçte üç alanda daha katkı sağlamaktadır. Bunlardan ilki hazır giyim ihracatı ile sağlanan dolaylı ihracattır. Kullanılan yan sanayi ürünleri de esasında ihraç edilmiş olmaktadır. Diğer yandan konfeksiyon yan sanayi kalite, standart, tasarım ve fonksiyonellik özellikleri ihraç edilen yine başta hazır giyim ürünleri olmak üzere ürünlerin katma değerini ve ihracat birim fiyatlarını artırarak da ihracata önemli bir dolaylı katkı sağlamaktadır. Yine geniş üretim kapasitesi ve ürün çeşitliliği ile ithalatın da önlenmesi işlevi görmektedir.

Tüm bunlar dikkate alındığında konfeksiyon yan sanayinin dolaylı ihracat katkısı yaklaşık 2,5 milyar dolar ile doğrudan ihracatının çok daha üzerinde gerçekleşmektedir.

Tablo 13: Konfeksiyon Yan Sanayi İç Satışları ve Hazır Giyim İhracatı (Milyon Dolar)

Yıllar	Konfeksiyon Yan Sanayi Yurtiçi Satışlar	Hazır Giyim İhracat
2017	2.711	17.030
2018	2.609	17.640
2019	2.529	17.700
2020	2.589	17.150
2021	3.069	20.250
2022	3.139	21.210

Kaynak: TÜİK verileri ile çalışma ekibi hesaplamaları.

2.5. Konfeksiyon Yan Sanayinin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Büyüklükleri İçinde Yeri

Konfeksiyon yan sanayi, tekstil ve hazır giyim sektörleri değer zincirinin ayrılmaz bir parçasıdır. Konfeksiyon yan sanayi tekstil ve hazır giyim sektörlerinin yarattıkları katma değere önemli katkı sağlamaktadır. Bu katkının sayısal olarak hesaplanması ve değerlendirilmesi için konfeksiyon yan sanayi temel büyüklüklerinin tekstil ve hazır giyim sektörü büyüklükleri içindeki payına yer verilmektedir. Aşağıda tekstil ve hazır giyim sektörlerinin firma sayıları, istihdam ve üretim değeri büyüklükleri ayrı ve toplulaştırılmış olarak sunulmaktadır. Tekstil sektöründe 2022 yılı itibariyle firma sayısı 27.238, istihdam 538.247 kişi ve üretim değeri 803 milyar TL'dir.

Hazır giyim sektöründe ise 2022 yılı itibariyle firma sayısı 66.637, istihdam 773.056 ve üretim değeri 499 milyar TL'dir.

Tablo 14: Tekstil Sektörü Temel Büyüklükleri

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri (Milyar TL)
2015	22.268	442.390	93,45
2016	22.151	439.232	103,13
2017	22.854	447.354	131,22
2018	23.421	460.668	175,02
2019	23.713	456.034	200,63
2020	24.099	478.348	234,09
2021	26.046	518.893	414,90
2022	27.238	538.247	803,04

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri.

Tablo 15: Hazır Giyim Sektörü Temel Büyüklükleri

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri (Milyar TL)
2015	58.496	553.495	68,94
2016	56.910	536.829	74,89
2017	57.300	544.659	91,02
2018	56.603	573.678	118,36
2019	58.308	611.684	140,04
2020	58.542	646.684	153,56
2021	62.755	699.625	243,30
2022	66.637	773.056	498,98

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri.

Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin toplulaştırılmış büyüklükleri ise 2022 yılı itibariyle firma sayısı 93.875, istihdam 1.311.303 kişi ve üretim değeri 1,3 trilyon TL'dir.

Tablo 16: Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Toplu Temel Büyüklükleri

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri (Milyar TL)
2015	80.764	995.885	162
2016	79.061	976.061	178
2017	80.154	992.013	222
2018	80.024	1.034.346	293
2019	82.021	1.067.718	341
2020	82.641	1.125.032	388
2021	88.801	1.218.518	658
2022	93.875	1.311.303	1.302

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri.

Konfeksiyon yan sanayinin önceki bölümlerde sunulan temel büyüklüklerine aşağıda tekrar yer verilmektedir. Buna göre 2022 yılı itibariyle konfeksiyon yan sanayinde firma sayısı 1.010, istihdam 49.010 kişi ve üretim değeri 57,5 milyar TL'dir.

Tablo 17: Konfeksiyon Yan Sanayi Temel Büyüklükleri

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri (Milyar TL)
2015	744	40.640	9,61
2016	758	39.994	9,80
2017	789	41.145	10,55
2018	749	40.508	13,21
2019	801	38.692	15,62
2020	921	44.005	19,30
2021	977	47.990	30,26
2022	1.010	49.010	57,52

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri.

Konfeksiyon yan sanayinin tekstil ile hazır giyim sektörlerinin toplulaştırılmış temel büyüklükleri içinden aldığı paylar aşağıda sunulmaktadır. Buna göre 2022 yılı itibarıyla firma sayısı payı yüzde 1,05 olmuştur. Firma sayısı payı artış eğilimi göstermiş ve 2015 yılında yüzde 0,91 iken 2020 yılında 1,1'e kadar yükselmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında ise payda sınırlı düşüş yaşanmıştır. Konfeksiyon yan sanayinin istihdam payı 2015 yılında yüzde 4,08 iken 2017 yılında yüzde 4,15'e yükselmiş, ardından gerileyerek 2022 yılında yüzde 3,74 olmuştur. Konfeksiyon yan sanayinin üretim değeri içindeki payı ise 2022 yılında yüzde 4,42 olmuştur. 2015 yılından sonra payın gerilediği görülmektedir.

Tablo 18: Konfeksiyon Yan Sanayinin Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü Büyüklükleri İçinde Payı (Yüzde)

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri Payı
2015	0,91	4,08	5,93
2016	0,95	4,10	5,51
2017	0,96	4,15	4,75
2018	0,92	3,92	4,51
2019	0,96	3,62	4,58
2020	1,10	3,91	4,97
2021	1,08	3,94	4,60
2022	1,05	3,74	4,42

Kaynak: Çalışma Ekibi hesaplamaları.

Konfeksiyon yan sanayinin sadece hazır giyim sektörü temel büyüklükleri içinden aldığı paylar da aşağıda sunulmaktadır. Buna göre 2022 yılı itibariyle firma sayısı payı yüzde 1,48 olmuştur. Firma sayısı payı artış eğilimi göstermiş ve 2015 yılında yüzde 1,25 iken 2020 yılında 1,55'e kadar yükselmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında ise payda sınırlı düşüşler yaşanmıştır. Konfeksiyon yan sanayinin istihdam payı 2015 yılında yüzde 7,34 iken 2017 yılında yüzde 7,55'e kadar yükselmiş, ardından gerileyerek 2022 yılında yüzde 6,34 olarak gerçekleşmiştir. Konfeksiyon yan sanayinin üretim değeri içindeki payı ise 2022 yılında yüzde 11,53 olmuştur. 2015 yılından itibaren payın gerilediği görülmektedir.

Tablo 19: Konfeksiyon Yan Sanayinin Hazır Giyim Sektör Büyüklükleri İçinde Payı (Yüzde)

Yıllar	Firma Sayısı	İstihdam	Üretim Değeri Payı
2015	1,25	7,34	13,94
2016	1,31	7,45	13,09
2017	1,35	7,55	11,59
2018	1,30	7,06	11,16
2019	1,35	6,33	11,15
2020	1,55	6,80	12,57
2021	1,52	6,86	12,44
2022	1,48	6,34	11,53

Kaynak: Çalışma Ekibi hesaplamaları.

BÖLÜM
KONFEKSİYON
YAN SANAYİ
SEKTÖRÜ

Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye’de konfeksiyon yan sanayi sektörü için tespitler ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu çerçevede öncelikle konfeksiyon yan sanayini oluşturan alt sektörler ayrıntılı olarak incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Daha sonra sektörün rekabet gücü ve yapısına ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır.

3.1. Dikiş İplikleri

3.1.1. Dikiş İplikleri Tanımı ve Özellikleri

İyi bir dikiş kaliteli bir giyside ve konfeksiyon ürününde temel faktördür. Uygun bir şekilde yapılan dikişin mukavemeti, esnekliği, stabilizesi ve görünüşü dikiş tipine, dikiş ipliğine, dikiş iğnesine, dikiş sıklığına ve dikiş tansiyonuna bağlıdır. Bu çerçevede dikiş iplikleri hazır giyim ve konfeksiyon ürünlerinin kalitesinde önemli bir belirleyicidir.

Dikiş ipliklerinin üretiminde değişik tiplerde doğal ve yapay lifler kullanılmaktadır. Bunlardan bir kısmı sıkça kullanılırken bazıları ise daha sınırlı kullanılmaktadır. Ayrıca kesikli lif iplikleri ya da sonsuz filamentlerin kombinasyonu olan ipliklerin de üretimleri söz konusudur.

Doğal lifler olarak, Keten, İpek ve Pamuk yer almaktadır. Rejenere liflerin dikiş ipliklerinde kullanımı oldukça sınırlıdır. Rejenere liflerden elde edilen ipliklerin mukavemet ve kopma uzaması sentetik liflerden elde edilen ipliklerden daha düşüktür. Bu iplikler sahip oldukları yüksek parlaklık nedeniyle özellikle nakış işlemede tercih edilmektedirler.

Sentetik dikiş iplikleri genellikle polyamid ve polyester liflerinden elde edilir. Sentetik iplikler filament olarak ya da kesikli liflerden eğrilmiş halde kullanılmaktadır. Sentetik iplikler bakteri, küf ve mantarlardan etkilenmezler. Özellikle filament formunda kullanıldıklarından yüksek kopma mukavemeti ve aşınma direncine sahiptirler. Polyamid ve polyester kimyasal etkilere karşı oldukça dirençlidir. Polyamid alkalilere, polyester ise asitlere karşı daha dirençlidir. Fakat her ikisi de güneş ışınlarından olumsuz yönde etkilenirler. Filament iplikler doğrudan kullanılabilirler gibi stapel lif ipliğine de dönüştürülerek kullanılmaktadırlar. Dikiş ipliği olarak kullanılacak polyester ve polyamid filamentler dairesel kesite sahip olduklarından parlak bir görünümedirler.

Üretim yöntemlerine göre de iplik tipleri farklılaşmaktadır; kesik elyaf iplikler, ilikli iplikler, sonsuz elyaf iplikler, trilobal polyester iplikler, textüre iplikler, air jet iplikler, monofilament iplikler bulunmaktadır.

Dikilecek olan materyal ve dikim esnasında kullanılan dikiş makinesi ne kadar iyi olursa olsun, dikiş ipliği istenilen özellikte değil ise ortaya çıkan ürün istenilen düzeyde olmaz. İyi bir dikiş ipliğinde aranan özellikler şunlardır; iplik numarası, yüksek tenasite, uygun elastisite, düşük iplik sürtünme katsayısı, ısıya dayanıklılık, iplik düzgünlüğü, düşük tüylülük, yumuşaklık ve kayıcılık, yüksek aşınma mukavemeti, büküm ve büküm dengesi, renk haslığı, ışık haslığı, kuru temizleme ve diğer haslık değerlerinin yüksek olması, kimyasal işlemlere dayanıklılık.

3.1.2. Dikiş İplikleri Temel Göstergeleri

Türkiye’de dikiş iplikleri sanayine ait olarak firma sayıları, üretim miktarı ve üretim değeri verileri bu aşamada sunulmakta ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Dikiş iplikleri temel göstergelerinde üç alt ürün grubu yer almaktadır. Bunlar pamuktan dikiş iplikleri, sentetik ve suni filamentlerden dikiş iplikleri ile sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş iplikleridir. Türkiye’de 2022 yılı itibariyle 33 dikiş ipliği üreticisi firma bulunmaktadır. Bu firmaların 17 adeti sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği üreticisidir. 9 firma ise pamuktan dikiş ipliği üretimi yapmaktadır. Sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği üretici sayısı ise 2017 yılında 3 iken 2022 yılında 7’ye yükselmiştir.

Tablo 20: Dikiş İplikleri Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.10.62	Pamuktan Dikiş İpliği	9	10	8	9	9	9
13.10.85.10	Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İplikleri	15	13	12	15	16	17
13.10.85.50	Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İplikleri	3	4	4	8	7	7
	Toplam	27	27	24	32	32	33

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de 2022 yılı itibariyle 35.615 ton dikiş ipliği üretimi gerçekleşmiştir. Dikiş ipliği üretimi yıllar itibariyle kademeli olarak artış göstermektedir. 2017 yılında 22.868 ton olan üretim 2022 yılına kadar yüzde 55,7 artmıştır. En çok üretim 17.362 ton ile sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliklerinde gerçekleşmiştir. Pamuktan dikiş ipliği üretimi 11.976 ton ve sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği üremi ise 6.277 ton olarak gerçekleşmiştir. Pamuktan dikiş ipliği üretimi 2017-2022 döneminde hemen aynı kalmıştır. Üretimde önemli artış sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliklerinde gerçekleşmiştir.

Tablo 21: Dikiş İplikleri Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.10.62	Pamuktan Dikiş İpliği	11.684	10.265	9.940	9.916	7.435	11.976
13.10.85.10	Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İplikleri	5.688	5.810	5.887	5.735	6.177	6.277
13.10.85.50	Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İplikleri	5.496	6.667	9.830	12.100	14.660	17.362
	Toplam	22.868	22.742	25.657	27.751	28.272	35.615

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de 2022 yılı itibariyle dikiş ipliği üretim değeri 4,26 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Dikiş ipliği üretim değeri yıllar itibariyle kademeli artış göstermektedir. 2017 yılında 698 milyon TL olan üretim değeri 2022 yılına kadar 6 katından fazla artmıştır. En yüksek üretim değeri 1,78 milyar TL ile sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliklerinde gerçekleşmiştir. Pamuktan dikiş ipliği üretim değeri 1,49 milyar TL olmuştur. Tüm alt ürün gruplarında üretim değerinde artışlar gerçekleşmektedir.

Tablo 22: Dikiş İplikleri Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.10.62	Pamuktan Dikiş İpliği	222	215	214	357	690	1.490
13.10.85.10	Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İplikleri	275	291	336	370	535	990
13.10.85.50	Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İplikleri	201	226	366	540	795	1.775
	Toplam (TL)	698	732	916	1.267	2.020	4.255
	Toplam (Dolar)	191	155	161	180	225	257

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.1.3. Dikiş İplikleri Dış Ticareti

Türkiye’nin dikiş ipliği dış ticareti ihracat ve ithalat verileri ile 2018-2022 dönemi için sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Toplam dikiş ipliği ihracatı bu dönemde genel olarak durağan kalmış ve kısmen gerilemiştir. 2018 yılında 8.498 ton olan ihracat 2019 yılında en yüksek seviyesine çıkmış, ardından gerileyerek 2022 yılında 7.213 tona inmiştir. İhracat değeri olarak da düşmektedir. 2018 yılında 61,6 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 56,8 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise 2018 yılında 7,24 dolar/kg iken izleyen yıllarda gerilemiş ve 2021 ve 2022 yıllarında ise artarak 7,87 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo 23: Toplam Dikiş İpliği İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	8.498	61,6	7,24
2019	10.305	64,3	6,23
2020	9.165	54,8	5,98
2021	8.390	58,4	6,96
2022	7.213	56,8	7,87

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin dikiş ipliği ithalatı da 2018-2022 döneminde genel olarak durağan kalmış ve sınırlı ölçüde gerilemiştir. İthalat 2018 yılında 12.830 ton iken özellikle 2021 ve 2022 yıllarında düşüş göstermiş ve 10.814 tona inmiştir. Değer olarak ithalat 2018 yılında 60,6 milyon dolar iken 2022 yılında 59,2 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise yükselmektedir. Salgın yılı 2020'deki gerileme sonrası ithalat birim fiyatı 2022 yılında 5,48 dolar/kg olmuştur. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının altındadır.

Tablo 24: Toplam Dikiş İpliği İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	12.830	60,6	4,73
2019	12.418	60,0	4,83
2020	12.759	55,2	4,32
2021	11.319	57,5	5,08
2022	10.814	59,2	5,48

Kaynak: TÜİK.

Dikiş ipliği ihracatı alt ürün grupları itibariyle incelenmekte ve değerlendirilmektedir. Pamuktan dikiş ipliği ihracatı 2018-2022 döneminde önce dalgalanma göstermiş ardından 2022 yılında sert bir düşüş göstermiştir. 2019 yılında 5.222 tona kadar yükselen ihracat 2022 yılında 456 tona inmiştir. Değer olarak da 2019 yılında 19,72 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 3,49 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ihracat birim fiyatları önemli ölçüde yükselmiş ve 7,65 dolar/kg olmuştur. Küresel enflasyon ve emtia fiyat artışları etkili olmuştur.

Tablo 25: Pamuktan Dikiş İpliği İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	3.530	15,67	4,44
2019	5.222	19,72	3,78
2020	4.404	16,24	3,69
2021	2.624	11,33	4,32
2022	456	3,49	7,65

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin pamuktan dikiş ipliği ihracatında ana pazarı Mısır'dır. Mısır'a yıllar itibariyle yüksek ihracatlar yapılmıştır. Ancak 2022 yılında bu ülkeye ihracatta sert daralma olmuştur. Almanya ikinci önemli pazardır ve 2022 yılında bu ülkeye de ihracat düşüş göstermiştir. Polonya 2022 yılında en çok ihracat yapılan ülke haline gelmiştir. 2022 yılında diğer pazarlardan Belarus ve İsrail'e de ihracat azalmıştır.

Tablo 26: Pamuktan Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Polonya	287	316	423	497	376
Almanya	357	408	595	1.082	367
Mısır	10.598	14.724	10.879	4.954	228
Belarus	80	251	261	437	172
İsrail	117	120	151	189	166
Macaristan	334	224	116	159	159
Bulgaristan	622	505	129	138	154
Hollanda	10	7	110	84	133
Rusya	26	158	51	177	121
Tunus	25	33	59	58	111

Kaynak: TÜİK.

Pamuktan dikiş ipliği ithalatı 2018-2022 döneminde dalgalanmakla birlikte genel olarak düşüş göstermiştir. 2018 yılında 319 ton olan ithalat 2022 yılında 129 tona inmiştir. Değer olarak da 2018 yılında 2,14 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 2,07 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında ithalat birim fiyatları önemli ölçüde yükselmiş ve 16,05 dolar/kg olmuştur. İthalat fiyatları ihracat fiyatlarının üzerindedir.

Tablo 27: Pamuktan Dikiş İpliği İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	319	2,14	6,71
2019	139	1,54	11,08
2020	121	0,95	7,85
2021	209	2,17	10,38
2022	129	2,07	16,05

Kaynak: TÜİK.

KONFEKSİYON YAN SANAYİ

Türkiye'nin pamuktan dikiş ipliği ithalatında 4 ülke yer almaktadır. Mısır en çok ithalat yapılan ülkedir. 2022 yılında 1,46 milyon dolar tutarında ithalat yapılmıştır. Hindistan ikinci önemli ithalat yapılan ülkedir. 2022 yılında bu ülkeden ithalat düşüş göstermiştir. İthalat yapılan diğer iki ülke Çin ve Peru olmuştur. Bu iki ülkeden çok sınırlı ithalatlar yapılmıştır.

Tablo 28: Pamuk İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	1.735	955	675	1.520	1.463
Hindistan	136	257	115	469	275
Çin	6	20	33	23	109
Peru	0	0	0	0	89

Kaynak: TÜİK.

Sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği ihracatı 2018-2022 döneminde artış göstermiş ve 2022 yılında en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2018 yılında 2.980 ton olan ihracat 2022 yılında 3.481 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak da 2018 yılında 31,63 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 33,10 milyon dolar olmuştur. Değer olarak ihracat artışı daha sınırlı gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları kademeli düşüş göstermektedir. 2018 yılında 10,61 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2022 yılında 9,51 dolar/kg olmuştur.

Tablo 29: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.980	31,63	10,61
2019	3.200	32,17	10,05
2020	2.962	27,17	9,17
2021	3.397	32,77	9,65
2022	3.481	33,10	9,51

Kaynak: TÜİK.

Türkiye çok sayıda ülkeye sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği ihracatı yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ilk 5 ülke sırası ile Macaristan, Rusya, Romanya, Polonya ve ABD olmuştur. İtalya, Kuzey Makedonya ve Avusturya'ya da görece yüksek ihracatlar yapılmaktadır. Türkiye bu ürün grubunda konfeksiyon üreticilerinin bulunduğu, Avrupa, yakın ve komşu ülkeler ve uzak pazarlara ihracat yaparak pazarların çeşitlendirmesini artırmaktadır.

Tablo 30: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Macaristan	4.489	3.164	2.276	3.246	3.211
Rusya	795	1.796	1.764	2.499	2.952
Romanya	3.995	3.667	2.878	2.986	2.884
Polonya	3.239	2.978	3.105	2.961	2.580
ABD	493	1.159	1.630	1.745	2.437
İtalya	572	967	1.028	1.370	1.524
Kuzey Makedonya	1.783	1.807	1.696	1.662	1.369
Avusturya	1.026	1.016	1.049	1.121	1.151
Sırbistan	726	765	858	1.206	975
Bulgaristan	2.182	1.337	1.056	1.315	952
Ukrayna	839	628	485	623	898
Belarus	515	751	524	479	837
Fas	545	399	286	489	690
Meksika	333	443	393	634	601
Yunanistan	134	157	323	480	560

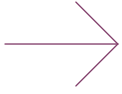
Kaynak: TÜİK.

Sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği ithalatı 2018-2022 döneminde miktar olarak düşüş göstermiş ve 2022 yılında en düşük seviyesine inmiştir. 2018 yılında 2.222 ton olan ithalat 2022 yılında 1.797 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ise ithalatta artış görülmektedir. 2018 yılında 13,62 milyon dolar olan ithalat 2021 yılında 17,71 milyon dolara yükselmiş, 2022 yılında 17,19 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları kademeli artış göstermektedir. 2018 yılında 6,13 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2022 yılında 9,57 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo 31: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.222	13,62	6,13
2019	1.958	15,49	7,91
2020	1.804	13,35	7,40
2021	1.986	17,71	8,92
2022	1.797	17,19	9,57

Kaynak: TÜİK.

Türkiye az sayıda ülkeden sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliği ithalatı yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ilk 3 ülke sırası ile Çin, Almanya ve Mısır olmuştur. Slovenya, İtalya ve Hindistan'dan küçük ölçekli ithalat yapılmaktadır. Çin ithalatta yüzde 59 pay almaktadır.

Tablo 32: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	7.211	9.276	7.028	9.169	10.104
Almanya	1.648	2.305	1.857	2.568	3.098
Mısır	2.256	2.476	3.075	4.510	2.904
Slovenya	22	147	123	177	160
İtalya	203	115	53	168	119
Hindistan	1.576	176	141	177	117

Kaynak: TÜİK.

Sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği ihracatı 2018-2022 döneminde önemli artış göstermiş ve 2022 yılında en yüksek seviyesine çıkmıştır. 2018 yılında 1.988 ton olan ihracat 2022 yılında 3.276 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak da 2018 yılında 14,26 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 20,18 milyon dolar olmuştur. Değer olarak ihracat artışı daha yavaş gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları kademeli düşüş göstermektedir. 2018 yılında 7,17 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2022 yılında 6,16 dolar/kg olmuştur.

Tablo 33: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	1.988	14,26	7,17
2019	1.883	12,36	6,56
2020	1.799	11,43	6,35
2021	2.369	14,32	6,04
2022	3.276	20,18	6,16

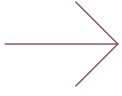
Kaynak: TÜİK.

Türkiye çok sayıda ülkeye sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği ihracatı yapmaktadır. 2022 yılında en çok ihracat yapılan ilk 5 ülke sırası ile Gürcistan, Tunus, Rusya, Macaristan ve Sırbistan olmuştur. Romanya, Bulgaristan ve İran ile Moldova'ya da görece yüksek ihracatlar yapılmaktadır. Türkiye bu ürün grubunda konfeksiyon üreticilerinin bulunduğu, Avrupa ile yakın ve komşu ülkelere ihracat yaparak pazarların çeşitlendirmesini sağlamaktadır.

Tablo 34: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Gürcistan	699	560	697	1.048	4.269
Tunus	232	194	127	399	2.123
Rusya	105	375	444	1.298	1.592
Macaristan	2.663	2.454	1.384	1.439	1.589
Sırbistan	962	1.136	1.155	1.580	1.052
Romanya	1.238	917	1.131	1.203	950
Bulgaristan	985	829	744	859	919
İran	269	25	132	486	712
Moldova	467	374	572	596	644
Mısır	345	262	198	457	487
Ukrayna	160	145	139	222	414
ABD	73	75	96	312	374
Belarus	264	126	77	224	366
Polonya	504	434	414	489	350
Arnavutluk	257	109	146	134	323
Özbekistan	87	214	36	120	300
Fas	121	102	116	160	242
Türkmenistan	590	190	107	148	187
Kazakistan	151	106	156	136	157

Kaynak: TÜİK.

Sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği ithalatı 2018-2022 döneminde miktar olarak düşüş göstermiş ve 2022 yılında en düşük seviyesine inmiştir. 2018 yılında 10.289 ton olan ithalat 2022 yılında 9.033 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ise ithalat hemen aynı kalmıştır. 2018 yılında 44,87 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 43,41 milyon dolar olmuştur. Türkiye bu ürün grubunda yüksek ithalat yapmaktadır. İthalat birim fiyatları da kademeli artış göstermektedir. 2018 yılında 4,36 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2022 yılında 4,81 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo 35: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	10.289	44,87	4,36
2019	10.389	44,89	4,32
2020	10.937	43,02	3,93
2021	9.205	40,12	4,36
2022	9.033	43,41	4,81

Kaynak: TÜİK.

Türkiye görece fazla sayıda ülkeden sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliği ithalatı yapmaktadır. Ancak bu ülkeler içinde Mısır'dan yüksek ithalat gerçekleşmektedir. Toplam ithalatın yüzde 80'ne yakını Mısır'dan yapılmaktadır. Mısır'ı Umman ve Özbekistan izlemektedir. Tunus, Nepal, Bulgaristan, Çin, Güney Kore, Macaristan, Hindistan ve Fas'tan daha küçük ölçekli ithalatlar yapılmaktadır.

Tablo 36: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	27.804	25.871	21.143	26.791	34.287
Umman	5.161	3.888	3.804	4.691	3.821
Özbekistan	1	38	63	994	1.427
Tunus	1.218	466	1.548	1.523	987
Nepal	712	111	238	492	800
Bulgaristan	0	0	325	1.044	446
Çin	1.422	1.336	1.944	954	380
Güney Kore	395	0	1	251	351
Macaristan	77	236	423	458	240
Hindistan	1.101	139	1.348	456	224
Fas	0	83	1.334	1.239	112

Kaynak: TÜİK.

3.2. Tela ve Vatkalar

3.2.1. Tela ve Vatkaların Tanımı ve Özellikleri

Tela ve vatkalar konfeksiyon sanayi için önemli bir yan sanayi ürünüdür. Tela ve vatkalar konfeksiyon sanayi yanı sıra içinde bulunduğu yan sanayi için de üretilmektedir. Telalar hem konfeksiyon yan sanayi ürünü olan kapitone ve vatka gibi ürünlerin üretimi için kullanılırken hem de ceket, gömlek, bluz gibi hazır giyim ürünlerinde doğrudan kullanılmaktadır.

Kullanım alanı diğer konfeksiyon yan sanayi ürünlerine göre daha geniş olan bu ürünler, uygulandıkları tüm ürünlerde gözle görünmeyen ancak ürünün görüntüsüne estetik katan, dik durmasını sağlayan ve ürün yaşam eğrisini uzatan ürünlerdir. Tela bay, bayan ve çocuk dış giysilerinde, yıkanabilir giysilerde, ceket ve spor ceketlerde, elbise, bluz ve gömleklere çeşitli amaçlarla kullanılan tekstil yardımcı malzemelerine verilen genel isimdir.

Telalar; kullanılan kumaş gramajına uygun tutum ve ağırlıkta yapışkanlı veya yapışkansız olarak pamuk, kanvas, polyester kumaşlardan ve bazı durumlarda çuval bezine benzer kalın materyallerden, at kılından, sırt ketenden ve dokunmamış, örülmemiş, dikilmemiş (nonwoven) yüzeylerden üretilirler.

Telalar ayrıca kullanım yerlerine göre; beden telası, takviye telası, kemer telası, yaka telası, kol altı telası ve hazır şekilli tela; kullanılan ham maddeye göre ise hayvansal liflerden üretilen ve bitkisel liflerden üretilen telalar olmak üzere sınıflanmaktadır.

Tela kullanılan ürünlerde her ne kadar gözükme de en önemli görevleri üstlenir. Bu görevler; ürünün maliyetini düşürmesi nedeniyle ekonomiklik katmak, ürüne form vermek, kumaşı desteklemek, küçük parçalarda atkı ve çözgü dağılmasını engellemek ve giysinin şeklini korumaktır.

Vatka; giysilerde, omuzların dik durmasını, dik görünmesini sağlamak amacıyla, içine pamuk vb. konulan ve giysinin omuzlarına içten eklenen parçasıdır. Konfeksiyon yan sanayi içinde üretim tarihi en eski olan ürünlerden biridir.

Vatkanın kaban, mont, ceket, abiye, gelinlik vb. ürünlerin dışında son yıllarda çok daha farklı giysilerde farklı amaçlarla kullanıldığı bilinmektedir. Bu kullanım alanlarından birisi de topuklara destek olması amacıyla asker botlarının içidir.

Vatkaların vatinli, pamuklu, tül ve penye kaplı olmak üzere çeşitli modelleri vardır. Diğer bir sınıflamaya göre; dikişli, dikişsiz ve reçmeli modeller olarak da sınıflandırılmaktadır. Bütün modeller, kullanıldıkları yere, uygulandıkları ürüne ve değişen moda trendine uygun olarak tasarlanmaktadır. Lif ise ağırlıklı olarak otomotiv, konfeksiyon, ev tekstili, laminasyon ve filtre sektörlerinde kullanılan, genellikle iplik durumuna getirilebilir en küçük yapı taşıdır. Ağırlıklı olarak otomotiv sanayinde kullanılsa da tekstil sanayinde hazır giyim ve ev tekstili ürünlerinde de sıkça kullanılmaktadır.

Tela, vatka ve elyaf grubu ürünler, çok ileri teknoloji isteyen makineler tarafından üretilmektedir. Yatırım maliyeti yüksek olan bu sektörde faaliyet gösteren firmaların yatırımları da diğer yan sanayi ürün gruplarına göre çok daha yüksektir. Bu açıdan bakıldığında üretim tesisleri için geniş ve düz fabrika arazileri gerekmekte olup, üretim ülkemizin geneline yayılmış durumdadır.

Üretim teknolojilerinin ileri seviyede olması enerji maliyetlerini yükseltmektedir. Konfeksiyon yan sanayi içinde üretim maliyeti en yüksek ürün grubu tela, vatka ve elyaf grubudur. Bu grubu fermuar sanayi takip etmekte, sonrasında sırasıyla kapitone, düğme, toka-metal aksesuar, askı, dar dokuma ve örme ile etiket takip etmektedir.

Ürünlerin tanımlarından, sınıflamalarından ve kullanım alanlarından bahsettikten sonra sektörün pazarda oluşturduğu ticaret hacmine ve ülkemizin üretim kapasitesine bakmak yararlı olacaktır.

3.2.2. Tela Temel Göstergeleri

Türkiye’de 2022 yılı itibariyle tela üretimi yapan 87 firma bulunmaktadır. Tela üretimi yapan firma sayısı yıllar itibariyle kademeli olarak artmaktadır. 2017 yılında 64 olan firma sayısı 2018 yılında 51’e inmiş ardından kademeli bir artış göstermiştir. Alt ürünler itibariyle en çok firma 27 adet ile stretch/raşel örme tela grubunda bulunmaktadır.

Tablo 37: Tela Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.95.10.30	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² Olanlar	1	2	3	7	11	11
13.95.10.70	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Giydirilmiş veya Kaplanmış	10	11	10	18	23	22
13.20.20.14	Bez Tela	15	10	16	14	11	15
13.20.20.19	Bez Tela	13	7	8	11	12	12
13.96.14.00	Stretch+Raşel Örme Tela	25	21	20	26	25	27
	Toplam	64	51	57	76	82	87

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de tela üretimi 2017-2022 arasında önemli artış göstermiştir. 2017 yılında 141.430 ton üretim 2018 yılında artmış, 2019 yılında ise 81.635 tona inmiştir. İzleyen 3 yılda ise iç ve dış talepteki artışa bağlı olarak tela üretimi 2022 yılında 314.157 tona yükselmiştir. Alt ürünler itibariyle en yüksek üretim 161.107 ton ile ağırlığı 70-150 gr/m² arasında olan dokusuz kumaşlarda gerçekleşmiştir.

Tablo 38: Tela Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.95.10.30	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² Olanlar	64.400	72.225	70.500	67.631	90.446	161.107
13.95.10.70	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Giydirilmiş veya Kaplanmış	43.645	70.808	78.775	126.765	109.890	118.163
13.20.20.14	Bez Tela	16.140	13.375	15.890	13.020	18.233	15.010
13.20.20.19	Bez Tela	3.365	3.140	2.305	1.923	5.197	4.767
13.96.14.00	Stretch+Raşel Örme Tela	13.880	11.240	14.165	15.560	15.270	15.110
	Toplam	141.430	170.788	81.635	224.899	239.036	314.157

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de tela üretim değerinde 2017-2022 arasında önemli artış gerçekleşmiştir. Artışta üretim artışı ile fiyat artışları da etkili olmuştur. 2017 yılında 1,62 milyar TL olan üretim değeri özellikle 2020 yılından itibaren hızlı artış göstermiştir. Fiyat artışlarının da etkisi ile tela üretim değeri 2022 yılında 10,63 milyar TL’ye yükselmiştir. Alt ürünler itibariyle en yüksek üretim değeri 6,9 milyar TL ile ağırlığı 70-150 gr/m² arasında olan dokusuz kumaşlarda gerçekleşmiştir.

Tablo 39: Tela Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.95.10.30	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² Olanlar	985	1.060	1.342	2.641	3.276	6.904
13.95.10.70	Tela; Dokusuz Kumaşlar, Giydirilmiş veya Kaplanmış	326	546	710	1.395	1.464	2.923
13.20.20.14	Bez Tela	115	105	127	135	170	285
13.20.20.19	Bez Tela	25	25	20	20	70	105
13.96.14.00	Stretch+Raşel Örme Tela	170	160	205	235	255	415
	Toplam	1.621	1.896	2.404	4.426	5.235	10.632
	Toplam (Dolar)	444	402	423	629	583	642

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.2.3. Tela Dış Ticareti

Türkiye önemli ve artan bir tela üretim kapasitesine ve üretimine sahiptir. Buna bağlı olarak tela ihracatı da yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 26.090 ton olan ihracat 2020 yılında 36.953 tona kadar yükselmiş, 2022 yılında 34.541 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değeri olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 106,45 milyon dolar olan ihracat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 162,66 milyar dolara ulaşmıştır. Tela ihracat birim fiyatları da yükselmektedir. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 4,71 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 40: Tela İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	26.090	106,45	4,08
2019	29.728	115,47	3,88
2020	36.953	148,39	4,02
2021	36.702	161,82	4,41
2022	34.541	162,66	4,71

Kaynak: TÜİK.

Tela ihracatının alt ürünler itibariyle dağılımı ve gelişimi aşağıda sunulmaktadır. Buna göre 2022 yılına göre en yüksek ihracat 22.621 ton ve 77,41 milyon dolar ile ağırlığı 70-150 gr/m² arasında olan dokusuz kumaşlarda gerçekleşmiştir.

Tablo 41: Tela İhracatı (Milyon Dolar)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	0,01	0,001	0,22	0,32	0,26
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	60,79	66,30	73,31	83,50	77,41
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	4,09	3,00	3,33	4,75	6,53
Kağıt Tela	560392100000	2,71	3,39	9,16	3,78	2,68
Bez Tela	520852000000	28,85	27,83	43,55	41,93	42,10
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	10,00	14,95	18,82	27,54	33,68
Toplam		106,45	115,47	148,39	161,82	162,66

Kaynak: TÜİK.

Tablo 42: Tela İhracatı (Ton)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	0,95	0,50	44	77	75
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	19.233	22.227	25.001	25.565	22.621
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	1.221	896	914	995	2.129
Kağıt Tela	560392100000	564	729	1.996	980	586
Bez Tela	520852000000	3.630	3.437	5.815	4.795	4.494
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	1.441	2.438	3.183	4.290	4.636
Toplam		26.090	29.728	36.953	36.702	34.541

Kaynak: TÜİK.

Tablo 43: Tela İhracatı Birim Fiyatı (Dolar/Kg)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	18,87	9,68	4,93	4,15	3,51
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	3,16	2,98	2,93	3,27	3,42
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	3,35	3,35	3,64	4,77	3,07
Kağıt Tela	560392100000	4,80	4,65	4,60	3,86	4,57
Bez Tela	520852000000	7,95	8,10	7,45	8,74	9,37
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	6,93	6,13	5,91	6,42	7,27
Toplam		4,08	3,88	4,02	4,41	4,71

Kaynak: TÜİK.

Tablo 44: Bez Tela İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

İhracat Pazarları	İhracat
ABD	6.335.971
Fransa	5.296.955
Hollanda	4.778.339
Gürcistan	3.699.164
Almanya	2.195.388
Kuzey Makedonya	2.066.683
Fas	1.720.571
Romanya	1.681.976
İtalya	1.174.629
İspanya	1.003.155
Birleşik Krallık	898.958
Kazakistan	877.522
Bulgaristan	774.779
Yunanistan	594.669
Bangladeş	550.798
Belçika	523.398
Polonya	424.108
Rusya Federasyonu	417.703
Avusturya	400.272
Vietnam	352.277
Tunus	346.273
Danimarka	325.771
Portekiz	305.558
Mısır	267.569
Arnavutluk	256.071
Çekya	239.931
İsviçre	219.205
Belarus	212.559

Kaynak: TÜİK.

Tablo 45: Tela Dokumasız Kumaş (GTİP 560313900019) İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

İhracat Pazarları	İhracat
ABD	12.494.167
Mısır	7.969.399
İran	7.958.764
Almanya	6.353.152
İtalya	6.293.107
Çekya	5.802.825
Hollanda	5.177.762
Cezayir	3.593.654
Birleşik Krallık	2.104.185
İspanya	2.010.673
Pakistan	1.677.556
Irak	1.495.941
Ukrayna	1.450.534
Brezilya	1.408.525
Polonya	1.329.655
Rusya Federasyonu	1.274.877
Macaristan	1.034.670
Fas	1.009.813
Finlandiya	686.236
Belçika	485.516
Fransa	464.018
Arjantin	437.138
Güney Afrika Cumhuriyeti	378.018
Özbekistan	343.162
Azerbaycan	339.896

Kaynak: TÜİK.

Tablo 46: Stretch ve Raşel Örme Tela İhracatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

İhracat Pazarları	İhracat
Birleşik Krallık	11.163.756
Ukrayna	1.825.995
Almanya	1.659.933
ABD	1.082.850
Polonya	1.048.994
İspanya	867.015
İtalya	846.067
Tunus	711.576
Mısır	690.782
Bulgaristan	555.017
Fransa	549.993
Sırbistan	523.191
Rusya Federasyonu	522.396
İran	502.838
BAE	477.564
Yunanistan	444.643
Hollanda	395.339
Fas	389.734
İsrail	388.694
Romanya	375.617
Azerbaycan	359.977
Kazakistan	330.335
Gürcistan	314.650
Irak	312.951
Portekiz	299.050
Belarus	259.645
Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	258.347
Katar	209.485
Kanada	205.558

Kaynak: TÜİK.

Türkiye tela da önemli bir üretim kapasitesine ve üretime sahip olmakla birlikte tela ithalatı da yapmaktadır. Tela ithalatı 2018-2021 arasında artış göstermiş, 2022 yılında ise gerilemiştir. 2018 yılında 12.410 ton olan ithalat 2022 yılında 17.347 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak da ithalat 2018 yılında 76,03 milyon dolardan 2021 yılında 110,63 milyon dolara kadar yükselmiş, 2022 yılında 96,42 milyon dolara inmiştir.

Tablo 47: Tela İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	12.410	76,03	6,13
2019	18.292	95,80	5,24
2020	15.735	82,36	5,23
2021	20.320	110,63	5,44
2022	17.347	96,42	5,56

Kaynak: TÜİK.

Tela ithalatının alt ürünler itibariyle dağılımı ve gelişimi aşağıda sunulmaktadır. Buna göre 2022 yılına göre en yüksek ithalat 10.089 ton ve 53,17 milyon dolar ile stretch/raşel örme telalarda gerçekleşmiştir.

Tablo 48: Tela İthalatı (Milyon Dolar)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	0,25	0,54	0,51	0,36	0,03
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	29,07	24,24	29,67	40,36	30,87
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	10,05	7,91	6,64	6,36	7,00
Kağıt Tela	560392100000	1,99	2,11	3,39	2,68	1,76
Bez Tela	520852000000	8,52	6,49	3,39	3,10	3,59
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	26,15	54,51	38,76	57,77	53,17
Toplam		76,03	95,80	82,36	110,63	96,42

Kaynak: TÜİK.

Tablo 49: Tela İthalatı (Ton)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	63	273	117	74	13
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	5.782	6.107	6.477	8.185	5.969
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	1.368	1.239	1.269	1.035	939
Kağıt Tela	560392100000	224	255	612	338	187
Bez Tela	520852000000	298	326	154	113	150
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	4.675	10.092	7.106	10.575	10.089
Toplam		12.410	18.292	15.735	20.320	17.347

Kaynak: TÜİK.

Tablo 50: Tela İthalatı Birim Fiyatı (Dolar/Kg)

Tela	GTİP	2018	2019	2020	2021	2022
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900011	4,03	1,97	4,37	4,87	2,30
Tela; Dokusuz kumaşlar, ağırlığı > 70 gr/m ² fakat <= 150 gr/m ² olanlar	560313900019	5,03	3,97	4,58	4,93	5,17
Tela; Dokusuz kumaşlar, giydirilmiş veya kaplanmış	560313100000	7,34	6,38	5,23	6,14	7,45
Kağıt Tela	560392100000	8,88	8,27	5,54	7,93	9,41
Bez Tela	520852000000	28,60	19,91	22,01	27,40	23,91
Stretch+Raşel Örme Tela	590390999000	5,59	5,40	5,45	5,46	5,27
Toplam		6,13	5,24	5,23	5,44	5,56

Kaynak: TÜİK.

Tablo 51: Bez Tela İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

Ülkeler	İthalat
İtalya	1.446.953
Çin	571.913
Pakistan	489.120
Slovenya	413.416
Hindistan	188.922
Çekya	100.875
Portekiz	56.166
Almanya	46.292
Japonya	42.416
İsviçre	21.634
Fransa	19.033
Slovakya	17.334
Tayland	15.019
İspanya	14.903
Güney Kore	11.012
Vietnam	10.340

Kaynak: TÜİK.

Tablo 52: Tela Dokumasız Kumaş (GTİP 560313900019) İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

Ülkeler	İthalat
İtalya	11.767.721
Almanya	7.391.233
Güney Kore	2.924.885
Portekiz	2.607.004
Fransa	2.012.129
Polonya	1.048.200
Lüksemburg	806.763
Çin	658.354
İspanya	419.647
Avusturya	322.442
Çekya	291.000
ABD	191.731
Hollanda	142.000
Yunanistan	78.411
Birleşik Krallık	67.262
Tayland	45.139

Kaynak: TÜİK.

Tablo 53: Stretch ve Raşel Örmeli Tela İthalatı Yapılan Ülkeler (2022, Dolar)

Ülkeler	İthalat
Çin	84.721.369
Çekya	8.192.171
İtalya	4.463.300
Almanya	3.640.772
İsviçre	2.467.898
İsveç	2.287.530
Hollanda	1.830.370
İspanya	1.025.801
Malezya	807.196
Avusturya	692.650
Fransa	578.808
Güney Kore	370.423
Yunanistan	310.132
Romanya	256.627
Tayvan	252.431
Birleşik Krallık	195.003
Bulgaristan	173.456
ABD	153.692
Japonya	140.603

Kaynak: TÜİK.

3.2.4. Vatkalar Temel Göstergeleri

Türkiye’de 2022 yılı itibariyle 19 adet votka üretimi yapan firma bulunmaktadır. Votka üretimi yapan firma sayısı 2017 ve 2019 yıllarında 16 adet olmuş, 2020 yılında say 19’a yükselmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında firma sayısı 19 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 54: Vatkalar Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
17.22.12.40	Vatkalar	16	15	16	19	19	19
14.19.23.96							
Toplam		16	15	16	19	19	19

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Votka üretimi yıllar itibariyle sınırlı artış göstermektedir. 2017 yılında 38.305 ton olan üretim 2022 yılında 41.223 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 55: Vatkalar Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
17.22.12.40	Vatkalar	38.305	39.302	40.147	40.060	40.145	41.223
14.19.23.96							
Toplam		38.305	39.302	40.147	40.060	40.145	41.223

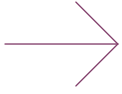
Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Votka üretim değeri de yıllar itibariyle kademeli artış göstermektedir. Artışın bir nedeni üretimdeki sınırlı büyümedir. Diğer neden ise maliyet ve fiyatlardaki artışlardır. 2017 yılında 850 milyon TL olan üretim değeri 2022 yılında 3,19 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 56: Vatkalar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
17.22.12.40	Vatkalar	850	790	955	1.230	1.550	3.190
14.19.23.96							
Toplam (TL)		850	790	955	1.230	1.550	3.190
Toplam (Dolar)		233	167	168	175	173	193

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.2.5. Vatkalar Dış Ticareti

Vatka ihracatı kademeli olarak artış göstermektedir. Vatka üretiminin miktar olarak yarısı ihraç edilmektedir. 2018 yılında 11.267 ton olan ihracat 2022 yılında 23.301 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak da ihracatta önemli artış görülmektedir. 2018 yılında 46,87 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 104,82 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim değeri 2022 yılında 4,5 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo 57: Vatkalar İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	11.267	46,87	4,16
2019	16.761	69,49	4,15
2020	17.787	73,95	4,16
2021	18.881	77,74	4,12
2022	23.301	104,82	4,50

Kaynak: TÜİK.

Türkiye önemli bir vatka üretim kapasitesine ve üretimine sahip olmakla birlikte, artan bir vatka ithalatı da yapmaktadır. 2018 yılında 5.938 ton olan ithalat 2022 yılında 7.101 ton olarak gerçekleşmiştir. Değer olarak ithalat 2018 yılında 63,08 milyon dolar iken 2022 yılında 66,26 milyon dolar olmuştur. 2022 yılında ithalat birim değeri 9,33 dolar/kg'dır.

Tablo 58: Vatkalar İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	5.938	63,08	10,62
2019	7.111	53,63	7,54
2020	6.389	45,91	7,19
2021	5.599	43,33	7,74
2022	7.101	66,26	9,33

Kaynak: TÜİK.

Türkiye çok sayıda ülkeye votka ihracatı yapmaktadır. Almanya votka ihracatında ilk sırada yer almaktadır ve bu ülkeye toplam ihracatın yüzde 21'i yapılmaktadır. Gürcistan, Birleşik Krallık ve ABD Almanya'yı izleyen ülkelerdir. Ardından Sudan, Azerbaycan, Vietnam, Bulgaristan, Romanya ve İran gibi ülkeler sıralanmaktadır. Türkiye çok çeşitli coğrafyalardaki pazarlara votka ihracatı gerçekleştirmektedir.

Tablo 59: Votka İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	1.578	11.472	12.367	14.594	22.908
Gürcistan	1.042	1.245	1.034	913	7.642
Birleşik Krallık	6.276	7.852	7.841	7.468	6.638
ABD	721	1.643	2.926	2.948	6.279
Sudan	3	9	750	3.813	5.967
Azerbaycan	1.008	1.028	1.079	932	4.915
Vietnam	1.344	1.819	2.470	3.258	3.570
Bulgaristan	3.210	2.873	4.440	5.657	3.453
Romanya	1.507	1.049	1.605	2.147	3.201
İran	8.233	11.824	11.482	4.649	2.674
İspanya	761	1.148	2.173	2.506	2.485
Fransa	50	1.303	1.441	1.741	2.469
Polonya	103	1.011	1.018	401	2.321
Ürdün	1.721	3.150	2.803	2.368	2.298
Lübnan	1.040	1.238	1.274	2.122	2.140
Özbekistan	24	66	48	51	1.806
Rusya	450	420	301	2.256	1.651
Sırbistan	559	713	769	639	1.606
Ukrayna	1.074	885	924	1.062	1.536
Irak	502	521	722	1.134	1.428
İsveç	1.367	1.458	792	591	1.276
Çek Cumhuriyeti	36	326	481	884	1.098
İsviçre	1.000	635	726	1.120	1.057
Belarus	53	181	89	39	1.047

Kaynak: TÜİK.

Türkiye çok sayıda ülkeden de votka ithalatı yapmaktadır. Letonya ve Ukrayna votka ithalatında ilk iki sırada yer almaktadır ve bu iki ülkeden yüksek ithalat yapılmaktadır. Polonya, Bulgaristan, Macaristan, Rusya, Özbekistan, Çin ve Tayland ilk 2 ülkeyi izlemektedirler. Ardından Danimarka, Almanya, Güney Kore, Romanya ve diğer ülkeler sıralanmaktadır. Türkiye çok çeşitli coğrafyalardaki ülkelere votka ithalatı yapmaktadır.

Tablo 60: Votka İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Letonya	5.568	6.042	5.195	7.525	19.428
Ukrayna	13.114	15.529	12.374	13.157	11.688
Polonya	2.429	2.503	2.685	2.698	6.902
Bulgaristan	2.203	705	1.313	1.242	6.317
Macaristan	2.025	9.522	4.593	2.668	2.748
Rusya	10.509	3.380	2.139	2.838	2.469
Özbekistan	0	116	1.752	1.630	2.443
Çin	523	433	738	911	1.879
Tayland	1.356	1.203	169	2	1.872
Danimarka	434	1.371	1.405	1.829	1.857
Almanya	2.519	2.974	2.701	1.036	1.409
Güney Kore	424	595	786	1.918	1.318
Romanya	2.300	2.655	3.208	1.270	1.035
Japonya	198	154	205	227	931
Türkmenistan	59	152	419	610	880
İtalya	10.900	939	396	671	593
İspanya	539	505	695	393	459

Kaynak: TÜİK.

3.3. Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler ve Konfeksiyon Lastikleri

3.3.1. Dar Dokumalı Şeritler, Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Tanım ve Kapsamı

Dar dokuma, milimetrik özelliğe sahip olan dokuma olarak tanımlanmaktadır. Daha teknik bir ifade ile, 0,3 cm'den başlayıp, 50 cm'ye kadar yapılan her milimetrik dokuma ve örme ürünlerinin genel adına "dar dokuma" denilmektedir. Milimetrik dokuma özelliği ile kumaş, halı, perde ve etiket dokümanlarından ayrılmaktadır.

Örme ise, düz bir satıhta dizilmiş ve yatay hareket eden iğnelerin önüne gelen iplikleri ilmik haline getirerek zincir şeklindeki çok iğneli yapılardır. Dar dokuma ve örme tezgâhlarından çıkan ürünler genel olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bunlar; elastik ve elastik olmayan bantlardır. Elastik bantlar; belli bir ölçüde uzayıp geri toplayan çeşitli iplik ve elastik iplerden üretilmiş bantlar olup çamaşır lastikleri, konfeksiyon lastikleri ve yuvarlak lastikler bu ürünlere örnek olarak gösterilebilir. Elastik olmayan bantlar ise; dokunurken içinde herhangi elastik katkısı olmayan bantlardır. Bu bantlara ise balıksırtı şeritler, grogren şeritler, kurdele

şeritleri ve fermuar şeritleri örnek olarak gösterilebilir.

Dar dokuma ve örme ürünleri de diğer tüm yan sanayi ürünleri gibi kullanıldığı üründe katma değer arttırıcı bir unsura sahiptir. Bu ürün gruplarının işlevsel, estetik, dayanıklı, ekolojik olmalarının yanında moda uygun olması da önemlidir.

Söz konusu ürünlerin, numunenin sahip olduğu niteliklere sahip olması şarttır. Aksi halde kullanıldığı üründe kısa zamanda deforme olma, kopma vb. riskler taşımaktadır. Bu risklerle karşı karşıya kalmamak için teknolojisi yeni makina ve teçhizat kullanılmalı, ham madde temininde ise kaliteli ilk madde ve malzeme olmasına dikkat edilmelidir.

3.3.2. Dar Dokumalı Şeritler; Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Temel Göstergeler

Türkiye'de dar dokuma şeritler ve konfeksiyon lastikleri üretimi yapan firma sayısı aşağıda sunulmaktadır. Buna göre üretici firma sayısında yıllar itibariyle artış yaşanmaktadır. 2017 yılında toplam 112 olan firma sayısı izleyen yıllarda kademeli olarak artmış ve 2021 yılında 145'e ulaşmıştır. Firma sayısı 2022 yılında ise 142 olmuştur.

Tablo 61: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.30	Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler	82	84	89	91	104	101
14.19.19.60	Konfeksiyon Lastikleri	30	29	34	42	41	41
	Toplam	112	113	123	133	145	142

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de dar dokuma şeritler ve konfeksiyon lastikleri üretimi 2022 yılında 38.900 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretim 2017 yılında 30.060 ton iken 2018 yılında ve 2019 yıllarında artış göstermiş, 2020 salgın yılında gerilemiştir. Üretim 2021 yılında önemli bir artış göstermiş ve 39.370 tona çıkmıştır. 2022 yılında ise 38.900 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin büyük bölümü dar kumaşlarda yapılmaktadır.

Tablo 62: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.30	Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler	28.840	31.780	32.130	29.620	37.930	37.400
14.19.19.60	Konfeksiyon Lastikleri	1.220	1.315	1.360	1.285	1.440	1.500
	Toplam	30.060	33.095	33.490	30.905	39.370	38.900

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de dar dokuma şeritler ve konfeksiyon lastikleri üretim değeri yıllar itibariyle artış göstermektedir. Üretim değeri 2017 yılında 704 milyon TL iken 2020 yılında 1,34 milyar TL olmuştur. Üretim değerinde önemli artışlar 2021 ve 2022 yıllarında gerçekleşmiştir. 2021 yılında üretim değeri, üretimin de yüksek artışı ile 2,25 milyar TL’ye yükselmiştir. 2022 yılında ise enflasyonist etkiler ile 4,09 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 63: Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.30	Dar Dokuma Şeritler, Dokunmuş Kordelalar, Böldükler	679	981	1.137	1.299	2.190	3.997
14.19.19.60	Konfeksiyon Lastikleri	25	38	44	45	58	90
	Toplam (TL)	704	1.019	1.181	1.344	2.248	4.087
	Toplam (Dolar)	193	216	208	191	250	247

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.3.3. Dar Dokuma Şeritler; Kordelalar, Böldükler, Konfeksiyon Lastikleri Dış Ticareti

Dar dokumalı şeritler, kordelalar, böldükler ile konfeksiyon lastikleri dış ticareti, ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye önemli bir üretim kapasitesine ve üretimine sahiptir. Buna bağlı olarak ihracat da yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 5.816 ton olan ihracat 2020 salgın yılında da artışa devam etmiş ve 7.373 tona çıkmıştır. İhracat 2021 ve 2022 yıllarında da artışını sürdürmüştür. 2022 yılında ihracat 8.766 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 38,01 milyon dolar olan ihracat izleyen yıllarda da artarak 2022 yılında 56,55 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise durağan kalmaktadır. İhracat birim fiyatı 2022 yılında 6,45 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 64: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	5.816	38,01	6,54
2019	6.413	39,96	6,23
2020	7.373	45,94	6,23
2021	8.450	54,33	6,43
2022	8.766	56,55	6,45

Kaynak: TÜİK.

Türkiye dar dokumalı şeritler, kordelalar, böldükler ihracatını çok sayıda ülkeye gerçekleştirmektedir. Bu üründe geniş bir pazar çeşitliliğine sahiptir. En yüksek ihracat yapılan ülke 2022 yılında 6,57 milyon dolar ile Almanya olmuştur. İtalya, Fas, Belarus, İspanya, Polonya, Birleşik Krallık diğer önemli ihracat yapılan ülkelerdir. Bu ülkelerin ardından yine görece yüksek ihracat yapılan çok sayıda ülke sıralanmaktadır.

Tablo 65: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	1.903	4.565	5.034	6.538	6.568
İtalya	1.443	1.945	1.867	4.104	4.630
Fas	1.375	1.598	2.618	3.781	3.667
Belarus	2.363	2.766	2.691	3.475	3.340
İspanya	482	645	1.096	1.414	2.095
Polonya	1.109	989	2.120	2.191	1.903
Birleşik Krallık	963	819	1.528	1.809	1.882
Romanya	2.343	1.770	1.567	1.617	1.856
Ukrayna	438	463	565	583	1.799
Sırbistan	992	966	1.554	1.615	1.557
Fransa	1.985	2.431	3.289	1.607	1.491
Bulgaristan	2.195	1.377	1.446	1.635	1.462
ABD	650	391	1.290	999	1.444
Rusya	697	716	1.150	1.300	1.419
Gürcistan	1.269	1.465	995	1.188	1.416
Mısır	2.098	1.663	1.306	1.417	1.304
Bosna Hersek	736	708	855	1.008	1.185
Macaristan	142	126	333	1.290	1.184
Avusturya	618	533	613	947	1.144
Arnavutluk	1.331	975	1.102	986	1.053
Tunus	660	647	782	1.125	999
Hollanda	1.037	815	875	1.114	986
Yunanistan	704	480	639	769	937
Çek Cumhuriyeti	200	550	769	1.568	692
İran	1.224	401	86	130	692
Azerbaycan	94	161	274	407	536
Moldova	627	519	779	476	519
İsrail	338	394	407	470	512
Özbekistan	621	722	602	754	452
Belçika	258	256	211	195	417
Kazakistan	370	510	490	348	412

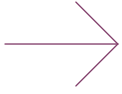
Kaynak: TÜİK.

Türkiye bu üründe önemli bir üretim kapasitesine, üretime ve ihracata sahiptir. Buna rağmen bu üründe ihracatın da üzerinde bir ithalat yapılmaktadır. Aynı zamanda ithalat yıllar itibariyle artış da göstermektedir. 2018 yılında 8.273 ton olan ihracat 2019 ve 2020 salgın yılında gerilemiş ve 6.825 tona inmiştir. İthalat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. İthalat 2022 yılında 9.068 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat değeri olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 54,23 milyon dolar olan ithalat özellikle 2021 ve 2022 yıllarında artarak 72,55 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat birim fiyatları da kademeli olarak yükselmektedir. İthalat birim fiyatı 2022 yılında 8 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 66: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	8.273	54,23	6,56
2019	7.625	54,92	7,20
2020	6.825	49,29	7,22
2021	7.853	58,16	7,41
2022	9.068	72,55	8,00

Kaynak: TÜİK.

Türkiye dar dokumalı şeritler; kordelalar ve böldükler ithalatını çok sayıda ülkeden gerçekleştirmektedir. Bu üründe geniş bir tedarikçi çeşitliliği bulunmaktadır. En yüksek ithalat yapılan ülke 2022 yılında 36,6 milyon dolar ile Çin olmuştur. Romanya, Almanya ve İtalya diğer görece yüksek ithalat yapılan ülkelerdir. Bu 4 ülkenin ardından çok sayıda ithalat yapılan diğer ülkeler sıralanmaktadır.

Tablo 67: Dar Dokuma Şeritler, Kordelalar-Böldükler İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	16.370	20.251	19.904	27.126	36.614
Romanya	8.710	12.414	9.190	8.340	10.829
Almanya	5.285	7.047	5.635	6.837	8.034
İtalya	7.246	6.512	5.862	7.691	7.464
Avusturya	832	927	1.420	2.626	2.978
İspanya	1.402	1.397	1.192	1.428	1.999
Fransa	1.898	1.940	1.437	1.346	1.666
Japonya	545	483	385	546	1.060
Tayvan	1.686	2.652	2.004	848	954
Birleşik Krallık	416	393	230	451	830
Vietnam	1.849	1.560	1.403	873	772
Kanada	6	47	47	69	731
Hindistan	1.181	831	431	322	706
Mısır	31	134	308	404	636
İsveç	15	568	513	666	608
Çek Cumhuriyeti	1.477	641	706	395	501
Macaristan	162	206	127	237	370
ABD	305	311	314	412	364
Polonya	9	3	4	102	328
Slovakya	131	124	73	253	299
Belçika	220	214	180	369	252
Endonezya	928	621	399	211	252
Hong Kong	318	397	226	270	247
Güney Kore	52	86	98	123	241

Kaynak: TÜİK.

3.4. Düğmeler

3.4.1. Düğmeler Tanım ve Kapsamı

Günümüzde düğme, konfeksiyon yan sanayi sektörünün en önemli parçalarından biridir. Düğmeler, kıyafetleri kapama amacıyla elbiseye tutturulan bir araç olarak kullanılmadan önce, dekoratif süsler olarak da hayatın içinde yer almıştır.

Düğmeler; kapama ve süsleme amaçlı giysiye tutturulan üç boyutlu bir malzemedir ve giysiyi kapamak için bir ilikten geçirilir. Düğmeler, ceket, palto önlerinde, kol manşetlerinde, gömlek ve bluzlarda fonksiyonel olarak, ceket ve paltonun kollarında süsleme amacı ile kullanılır. Yuvarlak şeklinde olan düğmeler süsleme amaçlı günümüzde farklı şekillerde üretilebilmektedir. Örneğin; köşeli, oval, küresel, çubuk şeklinde vb. modellerde üretim yapılabilmektedir.

Farklı materyallerden üretilen düğmeler; inciden, sedefe, tahtadan, kemik, elyaf, kumaş, cam, plastik, pirinç gibi yapay veya doğal maddelere kadar oldukça zengin bir ürün yelpazesi sunmaktadır.

Düğmeler yan sanayiye kazandırdığı farklı ve değişik özellikleri dikkate alınarak üç sınıfa ayrılmaktadır. Bu sınıflama; yapılarına, ham maddelerine ve kullanım amacına göredir.

Yapılarına göre; içten delikli, ayaklı, çoban ve çakma düğmeler iken, ham maddelerine göre; doğal, metal ve sentetik, kullanım amacına göre ise kapama, takviye, sahte ve çift düğme şeklinde alt sınıflamalara ayrılmaktadır. Toka ve metal aksesuarlar ise; değişen moda ve aksesuar trendinin en çok tasarıma konu olan yan sanayi ürünleridir. Söz konusu aksesuarlar kıyafetleri tamamlayan en önemli ayrıntılardandır. Bu bağlamda çoğu kıyafette kullanılan toka metal aksesuarlar; metal olmalarının yanında plastik, kemik gibi malzemelerden değişik boy ve şekillerde üretilmektedir.

3.4.2. Düğmeler Temel Göstergeleri

Türkiye’de konfeksiyon yan sanayinde gelişmiş bir düğme üretim kapasitesi, üretimi ve ürün çeşitliliği ile kalitesi bulunmaktadır. Aşağıda metal, plastik ve diğer düğmeler, çitçitleri ve düğme formları ile diğer parçalarını üreten firma sayılarına ve gelişimine yer verilmektedir. Düğme üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 57 adet olmuştur. Bunların 56’sı düğme ve çitçit üretiminde, 1’i ise formlar ve diğer parçalar üretiminde bulunmaktadırlar. Üretici firma sayısında kademli bir artış yaşanmaktadır. 2017 yılında 45 olan firma sayısı 2019 yılında 52’ye, izleyen yıllardaki artışlar ile de 2022 yılında 57’ye yükselmiştir.

Tablo 68: Düğme Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Düğmeler (Metalden, Plastik ve Diğer Düğmeler), Çitçitler ile Bunların Aksam ve Parçaları	44	43	50	54	55	56
32.99.24.30	Düğme Formları, Taslakları ve Düğmelerin Diğer Parçaları	1	1	2	1	1	1
	Toplam	45	44	52	55	56	57

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Düğme ve çıtçitlar ile düğme formları ve diğer parçaları üretimi 2022 yılında 31 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunda üretim son yıllarda durağan kalmıştır. 2017 yılında üretim 29.950 ton iken 2018 yılındaki artış sonrası 2019 ve 2020 yıllarında düşüş göstermiştir. Salgın yılında üretim 27.150 tona inmiştir. Üretim 2021 yılında 30.450 tona çıkmış, 2022 yılında ise 31 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin büyük bölümü düğme ve çıtçitlar için yapılmaktadır.

Tablo 69: Düğme Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Düğmeler (Metalden, Plastik ve Diğer Düğmeler), Çıtçitlar ile Bunların Aksam ve Parçaları	28.150	28.600	26.750	25.400	28.500	29.000
32.99.24.30	Düğme Formları, Taslakları ve Düğmelerin Diğer Parçaları	1.800	1.850	1.900	1.750	1.950	2.000
	Toplam	29.950	30.450	28.650	27.150	30.450	31.000

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Düğme ve çıtçitlar ile düğme formları ve diğer parçaları üretim değeri 2022 yılında 3,67 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Bu ürün grubunda üretim değeri daha çok fiyat etkileri ile artış göstermektedir. 2017 yılında üretim değeri 1,11 milyar TL iken 2020 1,1 milyar TL olmuştur. 2017-2020 arasındaki üretim düşüşü, üretim değerini de sınırlamıştır. Üretim değeri 2021 yılında 1,87 milyar TL'ye çıkmış, 2022 yılında ise 3,67 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Üretim değerinin büyük bölümü düğme ve çıtçitlara aittir.

Tablo 70: Düğme Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Düğmeler (Metalden, Plastik ve Diğer Düğmeler), Çıtçitlar ile Bunların Aksam ve Parçaları	1.020	1.040	1.065	1.010	1.720	3.460
32.99.24.30	Düğme Formları, Taslakları ve Düğmelerin Diğer Parçaları	90	90	85	90	145	210
	Toplam (TL)	1.110	1.130	1.150	1.100	1.865	3.670
	Toplam (Dolar)	304	239	202	156	208	221

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.4.3. Düğmeler Dış Ticareti

Düğmeler dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye düğmede önemli bir üretim kapasitesine ve üretimine sahiptir. Buna bağlı olarak ihracat da yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 2.250 ton olan ihracat 2019 yılındaki artış sonrası 2020 salgın yılında 2.294 tona düşmüştür. İhracat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. 2021 yılında 3.200 ton olan ihracat 2022 yılında 3.102 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 34,47 milyon dolar olan ihracat salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarda artarak 44,64 milyon dolara ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 15,32 dolar/kg iken, 2020 yılında 11,92 dolar/kg'a inmiş, 2022 yılında 14,39 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 71: Düğmeler İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.250	34,47	15,32
2019	2.666	34,49	12,94
2020	2.294	27,35	11,92
2021	3.200	42,13	13,17
2022	3.102	44,64	14,39

Kaynak: TÜİK.

Düğmeler ihracatının alt ürün grupları itibariyle verileri ve gelişimleri aşağıda sunulmaktadır. Buna göre en yüksek ihracat metal düğmelerde gerçekleşmektedir. 2022 yılında 1.063 ton metal düğme ihracatı yapılmıştır. İkinci sırada 2022 yılındaki 899 ton ihracatı ile diğer düğmeler yer almaktadır. Çıtçıklar ve aksesuarları ihracatı ise 2022 yılında 785 ton olmuştur. Değer olarak ihracatta da bu ürünler ilk üç sırada yer almaktadır. Plastik düğmeler 18,77 dolar/kg ile en yüksek ihracat birim fiyatına sahip düğme grubudur.

Tablo 72: Düğmeler İhracatı Alt Ürün Grupları

	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam Miktar (Ton)	2.250	2.666	2.294	3200	3.102
Metalden Düğmeler	662	736	754	1.155	1.063
Plastik Düğmeler	210	211	148	254	311
Koroza (Diğer) Düğmeler	790	786	593	767	899
Düğme Formları ve Taslakları	84	116	145	159	167
Çıtçıklar ve Aksesuarları	588	886	775	855	785
Toplam (Milyon Dolar)	34,47	34,49	27,35	42,13	44,64
Metalden Düğmeler	12,93	12,45	10,99	18,40	17,65
Plastik Düğmeler	5,00	4,37	3,38	4,24	5,84
Koroza (Diğer) Düğmeler	9,12	8,00	5,10	8,34	9,78
Düğme Formları ve Taslakları	1,42	1,70	1,15	1,63	1,42
Çıtçıklar ve Aksesuarları	7,42	8,15	7,03	9,75	9,84
Birim Fiyat (Dolar/Kg)	15,32	12,94	11,92	13,17	14,39
Metalden Düğmeler	19,54	16,92	14,57	15,93	16,61
Plastik Düğmeler	23,79	20,70	22,82	16,71	18,77
Koroza (Diğer) Düğmeler	11,55	10,17	8,60	10,88	10,88
Düğme Formları ve Taslakları	16,90	14,66	7,93	10,25	8,50
Çıtçıklar ve Aksesuarları	12,61	9,20	9,07	11,40	12,53

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin düğme ihracat pazarları 3 düğme grubu için ayrı sunulmaktadır. İlk olarak metal düğmeler ihracatının çok sayıda ülkeye yapıldığı görülmektedir. Bu üründe geniş bir pazar çeşitliliğine sahiptir. En yüksek ihracat yapılan ülke 2022 yılında 2,74 milyon dolar ile İspanya olmuştur. Bangladeş, Mısır, Fas, Pakistan, Tunus, Hindistan ve Özbekistan İspanya'yı izlemektedirler. Bu ülkelerin tamamı hazır giyim sanayinde önemli üretici ve ihracatçı ülkelerdir. Bu ülkelerin ardından yine üretici diğer ülkeler sıralanmaktadır.

Tablo 73: Metal Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
İspanya	491	419	824	2.983	2.736
Bangladeş	2.956	3.111	2.488	3.378	2.350
Mısır	1.970	1.938	1.279	2.383	2.302
Fas	1.302	1.120	860	1.117	1.371
Pakistan	840	1.048	1.307	1.352	1.348
Tunus	899	669	620	1.242	1.265
Hindistan	293	304	394	745	945
Özbekistan	53	169	225	406	695
Almanya	406	480	387	469	574
İran	158	196	256	448	419
Polonya	108	108	188	428	417
İtalya	281	193	146	379	412
Bulgaristan	387	386	208	316	259
Yunanistan	217	154	244	189	222
Sırbistan	152	199	175	285	211

Kaynak: TÜİK.

Türkiye plastik düğmeler ihracatını görece daha az ülkeye yapmaktadır. Plastik düğmelerde en yüksek ihracat yapılan ülke 2022 yılında 1,04 milyon dolar ile Almanya olmuştur. Romanya, Fas, Tunus, İspanya ve Bangladeş Almanya'yı izlemektedirler. Bu ülkelerin tamamı hazır giyim sanayinde önemli üretici ve ihracatçı ülkelerdir. Bu ülkelerin ardından yine üretici diğer ülkeler sıralanmaktadır.

Tablo 74: Plastik Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	471	614	582	678	1.043
Romanya	387	322	259	361	479
Fas	383	411	227	295	477
Tunus	205	241	231	366	401
İspanya	157	177	226	373	312
Bangladeş	183	367	150	213	298
Rusya	14	9	22	144	285
Mısır	190	94	48	153	221
İtalya	98	53	60	93	201
İran	81	125	41	67	198
Hindistan	267	142	36	163	188
Bulgaristan	163	244	100	138	185

Kaynak: TÜİK.

Türkiye diğer düğmeler ihracatını görece daha çok sayıda ülkeye yapmaktadır. Diğer düğmelerde en yüksek ihracat yapılan ülke 2022 yılında 2,33 milyon dolar ile Hindistan olmuştur. Almanya, İspanya, Bangladeş, Bulgaristan, Fas, Pakistan, Mısır ve Romanya Hindistan'ı izlemektedirler. Bu ülkelerin tamamı hazır giyim sanayinde önemli üretici ve ihracatçı ülkelerdir. Bu ülkelerin ardından yine üretici diğer ülkeler sıralanmaktadırlar.

Tablo 75: Diğer Düğme İhracatı Yapılan Ülkeler

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Hindistan	1.679	1.857	841	2.324	2.331
Almanya	700	442	435	618	807
İspanya	300	251	357	472	602
Bangladeş	868	528	339	391	478
Bulgaristan	367	409	283	397	469
Fas	158	188	122	259	413
Pakistan	623	516	506	270	392
Mısır	290	255	206	270	360
Romanya	301	260	184	337	261
Rusya	30	55	87	149	210
Hollanda	159	138	76	121	197
Sırbistan	280	247	155	167	173
İtalya	83	48	92	194	165
Yunanistan	248	135	77	73	159
Kolombiya	39	79	36	40	148
ABD	0	4	2	84	148
Peru	60	54	58	124	143
Tunus	149	208	62	130	137
Belarus	101	62	38	44	133

Kaynak: TÜİK.

Düğme formları ve taslakları ihracatı sınırlı gerçekleşmekte olup, yıllar itibariyle miktar olarak artış göstermektedir. 2018 yılında 84 ton olan ihracat, 2022 yılında 167 tona kadar yükselmiştir. Ancak değer olarak ihracat ise dalgalanma göstermektedir. 2018 yılında 1,42 milyon dolar olan ihracat, 2020 yılında 1,15 milyon dolara düşmüş, 2021 yılında 1,63 milyon dolara yükselmiş, 2022 yılında ise 1,42 milyon dolar olmuştur. Birim fiyatlar 2018 yılında 16,9 dolar/kg iken 2022 yılında 8,5 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 76: Düğme Formları İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	84	1,42	16,90
2019	116	1,70	14,66
2020	145	1,15	7,93
2021	159	1,63	10,25
2022	167	1,42	8,50

Kaynak: TÜİK.

Düğme formları ve taslakları ihracatı az sayıda ülkeye yapılmaktadır. 2022 yılı itibariyle en yüksek ihracat 347 bin dolar ile Mısır'a yapılmıştır. Tunus, Rusya, Fas, Bangladeş, Pakistan, Almanya, Morityus ve Ukrayna ihracat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 77: Düğme Formları İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	135	289	217	294	347
Tunus	144	123	142	182	216
Rusya	3	18	2	2	168
Fas	95	70	32	89	158
Bangladeş	355	597	215	283	101
Pakistan	72	87	108	131	100
Almanya	131	118	141	183	69
Mauritius	60	11	15	20	62
Ukrayna	4	7	94	16	51

Kaynak: TÜİK.

Çıtçıt İhracatı

Çıtçıt ihracatı da düğme ihracatı kapsamında ayrıca değerlendirilmektedir. Çıtçıt ihracatı son yıllarda miktar olarak dalgalanma göstermektedir ve 2018 yılında 588 ton olan ihracat, 2019 yılında 886 tona çıkmış, 2020 salgın yılında 775 tona inmiştir. İhracat 2021 toparlanma yılında 855 tona çıktıktan sonra 2022 yılında yeniden 785 tona inmiştir. Değer olarak ihracat ise 2020 yılı dışında artış göstermektedir. 2018 yılında 7,42 milyon dolar olan ihracat, 2020 yılında 7,03 milyon dolara düşmüş, 2021 yılında 9,75 milyon dolara ve 2022 yılında ise 9,84 milyon dolara yükselmiştir. Birim fiyatlar 2018 yılında 12,61 dolar/kg iken 2022 yılında 12,53 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 78: Çıtçıt İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	588	7,42	12,61
2019	886	8,15	9,20
2020	775	7,03	9,07
2021	855	9,75	11,40
2022	785	9,84	12,53

Kaynak: TÜİK.

Çiğitler ihracatı çok sayıda ÷lkeye yapılmaktadır. Son yıllarda en yüksek ihracat Bangladeş'e yapılırken, 2022 yılında ilk sıraya 1,1 milyon dolar ile Rusya yükselmiştir. Bangladeş 1 milyon dolar ile ikinci ve Fas yine 1 milyon dolar ile üçüncü sıradadır. Bu üç ÷lkenin ardından diğere hazır giyim üreticisi çok sayıda ÷lke sıralanmaktadır.

Tablo 79: Çiğit İhracatı Yapılan ÷lkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Rusya	131	299	215	576	1.101
Bangladeş	1.155	1.034	737	961	1.014
Fas	585	708	521	738	1.007
Tunus	425	315	299	570	603
Özbekistan	738	1035	872	910	574
Polonya	404	359	381	392	492
Pakistan	354	672	604	622	397
Mısır	187	292	380	726	345
İspanya	229	95	160	309	337
Belarus	436	500	356	431	333
İtalya	139	60	60	196	275
Sırbistan	184	208	179	257	252
Gürcistan	150	266	299	243	248
Almanya	136	132	128	225	238
Romanya	148	148	122	196	234
İran	81	86	131	135	220
Ukrayna	325	560	148	180	173
Bulgaristan	262	291	362	274	167
Hindistan	66	25	68	74	164
Portekiz	41	30	36	143	136
Mauritius	15	2	27	82	125
Meksika	6	7	5	17	122
Yunanistan	83	63	67	85	112
Fransa	68	37	51	184	108

Kaynak: TÜİK.

Türkiye düğmede önemli bir üretim kapasitesine, üretime ve ihracata sahiptir. Buna rağmen yıllar itibariyle artan ve önemli bir düğme ithalatı da yapmaktadır. 2018 yılında 2.672 ton olan ithalat 2019 yılındaki artış sonrası 2020 salgın yılında 2.106 tona düşmüştür. İthalat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. 2021 yılında 2.636 ton olan ithalat 2022 yılında 3.533 ton olarak gerçekleşmiştir.

İthalat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 31,57 milyon dolar olan ithalat salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 44,30 milyon dolara ulaşmıştır. İthalat birim fiyatları da artış göstermektedir. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 17,69 dolar/kg iken, 2020 yılında 15,95 dolar/kg'a inmiş, 2022 yılında 20,27 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 80: Düğmeler İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.672	31,57	17,69
2019	2.946	34,38	17,90
2020	2.106	23,13	15,95
2021	2.636	33,57	19,72
2022	3.533	44,30	20,27

Kaynak: TÜİK.

Düğmeler ithalatının alt ürün grupları itibariyle verileri ve gelişimleri aşağıda sunulmaktadır. Buna göre en yüksek ithalat çitçitler ve aksamalarında gerçekleşmektedir. 2022 yılında 2.186 ton çitçit ve aksamlar ithalatı yapılmıştır. İkinci sırada 2022 yılındaki 568 ton ithalatı ile düğme formları ve taslakları yer almaktadır. Plastik düğmeler ithalatı ise 2022 yılında 390 ton olmuştur. Değer olarak ithalatta da bu ürünler ilk üç sırada yer almaktadır. Diğer düğmeler 45,92 dolar/kg ile en yüksek ithalat birim fiyatına sahip düğme grubudur. İthalat birim fiyatları ihracat birim fiyatlarının üzerindedir.

Tablo 81: Düğmeler İthalatı Alt Ürün Grupları

	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam Miktar (Ton)	2.672	2.946	2.106	2.636	3.533
Metalden Düğmeler	181	145	116	90	153
Plastik Düğmeler	266	307	248	200	390
Koroza (Diğer) Düğmeler	147	339	129	259	236
Düğme Formları ve Taslakları	293	234	163	385	568
Çitçitler ve Aksamları	1.785	1.921	1.450	1.702	2.186
Toplam (Milyon Dolar)	31,57	34,38	23,13	33,57	44,30
Metalden Düğmeler	4,82	5,11	3,79	5,16	5,81
Plastik Düğmeler	6,42	7,89	5,34	6,30	9,86
Koroza (Diğer) Düğmeler	6,93	8,47	4,91	7,86	10,84
Düğme Formları ve Taslakları	2,73	2,29	1,35	1,89	3,09
Çitçitler ve Aksamları	10,67	10,62	7,74	12,36	14,70
Birim Fiyat (Dolar/Kg)	17,69	17,90	15,95	19,72	20,27
Metalden Düğmeler	26,65	35,27	32,67	57,38	37,97
Plastik Düğmeler	24,12	25,70	21,52	31,51	25,29
Koroza (Diğer) Düğmeler	47,17	24,98	38,02	30,36	45,92
Düğme Formları ve Taslakları	9,31	9,78	8,25	4,90	5,43
Çitçitler ve Aksamları	5,98	5,53	5,34	7,26	6,73

Kaynak: TÜİK.

Türkiye sınırlı ölçüde ve az sayıda ülkeden metal düğmeler ithalatı yapmaktadır. İthalat yapılan ülkeler içinde Çin ilk sıradadır. İtalya, Almanya, İspanya ve Hong Kong diğer ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Tablo 82: Metal Düğme İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	1.895	1.972	1.502	2.221	2.665
İtalya	1.580	1.631	1.132	1.453	1.694
Almanya	532	477	319	540	755
İspanya	219	183	274	101	254
Hong Kong	394	444	326	613	182

Kaynak: TÜİK.

Türkiye plastik düğmeler ithalatını görece az sayıda ülkeden yapmaktadır. İthalat yapılan ülkeler içinde İtalya ilk sıradadır. Çin, Almanya ve İspanya İtalya'yı izlemektedirler. Fransa, Polonya, Portekiz, Vietnam ve Hong Kong diğer ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Tablo 83: Plastik Düğme İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
İtalya	1.139	1.892	1.316	1.896	2.924
Çin	2.060	2.307	1.428	1.651	2.865
Almanya	1.038	1.445	774	549	1.069
İspanya	1.295	806	727	771	1.024
Fransa	190	340	198	234	536
Polonya	225	621	432	608	450
Portekiz	120	146	217	226	450
Vietnam	23	14	49	43	209
Hong Kong	97	115	68	110	137

Kaynak: TÜİK.

Türkiye diğer düğmeler ithalatını da görece az sayıda ülkeden yapmaktadır. İthalat yapılan ülkeler içinde İtalya ilk sıradadır. Çin, Vietnam ve İspanya İtalya'yı izlemektedirler. Almanya, Güney Kore, Endonezya, Avustralya, Portekiz, Hong Kong ve Fransa diğer ithalat yapılan ülkeler olarak sıralanmaktadır.

Tablo 84: Diğer Düğmeler İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
İtalya	2.499	3.505	2.517	3.332	4.678
Çin	1.118	1.725	628	1.290	1.705
Vietnam	1.426	1.223	510	887	1.631
İspanya	732	480	339	912	947
Almanya	363	428	302	240	509
Güney Kore	22	103	155	260	434
Endonezya	242	417	82	290	252
Avustralya	115	104	105	204	136
Portekiz	57	73	41	43	134
Hong Kong	20	44	6	50	103
Fransa	54	71	71	54	84

Kaynak: TÜİK.

Düğme formları ve taslakları ithalatı sınırlı gerçekleşmekte olup, yıllar itibariyle miktar olarak artış göstermektedir. 2018 yılında 293 ton olan ihracat, 2022 yılında 548 tona kadar yükselmiştir. Ancak değer olarak ithalat ise dalgalanma içinde düşüş göstermektedir. 2018 yılında 2,73 milyon dolar olan ithalat, 2020 yılında 1,34 milyon dolara düşmüş, 2021 yılında 1,77 milyon dolara ve 2022 yılında ise 2,64 milyon dolara yükselmiştir. Birim fiyatlar gerilemektedir ve 2018 yılında 9,32 dolar/kg iken 2022 yılında 4,82 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 85: Düğme Formları İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	293	2,73	9,32
2019	236	2,28	9,66
2020	169	1,34	7,93
2021	382	1,77	4,63
2022	548	2,64	4,82

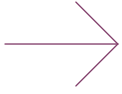
Kaynak: TÜİK.

Düğme formları ve taslakları ithalatı az sayıda ülkeden yapılmaktadır. 2022 yılı itibariyle en yüksek ithalat 1,05 milyon dolar ile Ekvator'dan yapılmıştır. Çin, Almanya, İtalya, Hindistan ve İspanya ithalat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 86: Düğme Formları İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Ekvator	1.679	1.070	534	520	1.047
Çin	164	212	192	527	851
Almanya	56	117	104	217	465
İtalya	75	69	60	28	294
Hindistan	658	725	314	377	233
İspanya	0	38	28	156	136

Kaynak: TÜİK.

Çıtçıtlar ithalatına da düğme ithalatı kapsamında ayrıca yer verilmektedir. Çıtçıt ithalatı son yıllarda miktar olarak dalgalanma göstermekle birlikte 2022 yılında önemli artış gerçekleşmiştir. 2018 yılında 1.785 ton olan ithalat, 2019 yılında 1.921 tona çıkmış, 2020 salgın yılında 1.450 tona inmiştir. İthalat 2021 toparlanma yılında 1.702 tona çıktıktan sonra 2022 yılında 2.186 ton olmuştur. Değer olarak ithalat ise 2020 yılı dışında artış göstermektedir. 2018 yılında 10,67 milyon dolar olan ithalat, 2020 yılında 7,74 milyon dolara düşmüş, 2021 yılında 12,36 milyon dolara ve 2022 yılında ise 14,7 milyon dolara yükselmiştir. Birim fiyatlar 2018 yılında 5,98 dolar/kg iken 2022 yılında 6,73 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 87: Çıtçıt İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	1.785	10,67	5,98
2019	1.921	10,62	5,53
2020	1.450	7,74	5,34
2021	1.702	12,36	7,26
2022	2.186	14,70	6,73

Kaynak: TÜİK.

Çıtçıtlar ithalatı az sayıda ülkeden yapılmaktadır. En yüksek ithalat Çin'den gerçekleşmektedir. 2022 yılında Çin'den ithalat 8,49 milyon dolar olmuştur. Almanya, İtalya ve Tayvan görece yüksek ithalat yapılan diğer ülkelerdir. ABD ve Japonya ilk dört ülkeyi sınırlı ithalatlar ile izlemektedirler.

Tablo 88: Çıtçıt İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	6.645	6.727	4.200	7.359	8.489
Almanya	1.034	694	1.056	1.499	2.372
İtalya	1.586	1.872	1.389	1.870	1.986
Tayvan	898	828	777	1.092	1.419
ABD	214	248	48	209	154
Japonya	76	68	88	86	96

Kaynak: TÜİK.

3.5. Fermuarlar

3.5.1. Fermuar Tanımı ve Kapsamı

Fermuar; üzerinde metal, polyester ya da plastik dişlerin dizili bulunduğu, iki dar dokuma şeritle bu dişlerin üzerinde kayarak açılıp kapanmalarını sağlayan bir parçadan (kürsor-sürgü-slider) oluşan mekanizmadır. Giysilerin, çantaların, yastıkların ve nevresimlerin ağızlarının kapanmasına yarar.

Fermuar, dişlerin üzerine dizili bulunduğu iki şeritle bu dişleri kavrayarak hareket edebilen bir parçadan (elciklerden) oluşur. Elcikler çekildiğinde iki şeridi birbirine birleştirir ve üzerindeki dişlerin kenetlenmesini sağlar, ters yöne çekildiğinde onları ayırır. Giysilerin açık uçlarını birleştirmede kullanılan bu düzeneğe fermuar denir.

1850 yılından itibaren dünyanın çeşitli yerlerinde birbirinden bağımsız mucitler tarafından fermuarın öncülleri icat edildi. 1851 yılında Birleşik Amerikalı mucit ve sanayici Elias Howe, kendi kendine aralıksız kapanabilen bir kumaş kilit geliştirdi. Fakat Howe'un icadı, pek ilgi görmedi.

1891 yılında bir başka ABD'li mucit Whitcomb Judson, Howe'unkinden daha basit bir yöntem buldu. Judson, 1892 ve 1893'te "caspl locker" ismini vererek fikrinin patentini aldı. Bu fikir ilk olarak ayakkabı bağlama işinin kolaylaştırılması amacıyla geliştirilmişti. İlk olarak 1893 yılında Withcomb Judson tarafından "kaygan kopça" olarak adlandırılan fermuar, takip eden yıllarda özellikle askeri giysilerde rüzgârı geçirmemesi nedeniyle tercih sebebi olmuş ve bu yönde geliştirilmiştir. Her ne kadar ilk kullanım alanı askeri giysiler olsa da, kısa zamanda spor kıyafetlerde ve bayan kıyafetlerinde de kullanılmaya başlanmıştır.

Judson'un fikri, Gideon Sundback tarafından geliştirilerek 1913'te bugünkü modern fermuarın atası icat edildi. 1918 yılına kadar yalnızca kovboy çizmelerinde kullanıldı. Fermuar ile ilgili ilk patent 1917 yılında Gideo Sounback tarafından alınmıştır. B.F. Goodrich bu patenti geliştirmiştir. 1930'lu yıllarda ilk önce çocuk elbiselerinde kullanılmıştır. Fermuar, 90 yıldır hayatımızda yer almıştır.

Türkiye'de ilk fermuar üretim tesisi 1952 yılında kurulmuştur. Ülkemizde yaklaşık 70 yıllık bir geçmişe sahip olan fermuarlar, tüm konfeksiyon ürünleri dışında mobilya sektöründe de yoğun bir şekilde tüketilmektedir. Bir fermuar; şerit, diş, fitil, kursör, elcık, üst ve alt stop, kutu-pin ve film bandından oluşmaktadır. Kullanılan malzemeye göre metal, naylon (polyester) ve plastik (kemik) olan fermuarlar, kullanımına göre ise dipli (alttan açılmayan), separe (alttan açılan), X (iki tarafa açılan) fermuar olmak üzere 3 gruba ayrılmaktadır.

Geçmiş yıllarda çoğunlukla metal fermuarlar trende göre üzerleri kaplanmak suretiyle üretilmekteydi. Günümüzde ise teknolojik gelişmelere paralel olarak çeşitli renkte ve desende fermuar üretim tesisleri kurulmuştur. Bu husus fermuarların kullanım alanını daha da genişletmiştir. Özellikle aksesuar amaçlı ve ürüne bu yönde değer katan fermuarlar üretilmektedir.

3.5.2. Fermuar Temel Göstergeleri

Türkiye’de konfeksiyon yan sanayinde gelişmiş fermuar üretim kapasitesi, üretimi ve ürün çeşitliliği bulunmaktadır. Bu aşamada fermuar ve fermuar parçalarına ilişkin temel göstergelere yer verilmektedir. Temel göstergeler kapsamında firma sayıları, üretim miktarı ve üretim değeri verileri bulunmaktadır.

Fermuar üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 29 adet olmuştur. Bunların 25’i fermuar ve 4’ü fermuar parçaları üretiminde bulunmaktadır. Fermuar üretici firma sayısında kademli bir artış yaşanmaktadır. 2017 yılında 20 olan firma sayısı 2022 yılında 25’e yükselmiştir. Fermuar parçaları üreticisi firma sayısı ise 6’dan 4’e inmiştir.

Tablo 89: Fermuar Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Fermuarlar	20	20	21	22	24	25
32.99.24.50	Fermuar Parçaları	6	5	5	5	5	4
	Toplam	26	25	26	27	29	29

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Fermuar ve fermuar parçaları üretimi yıllar itibariyle artış eğilimi içinde bulunmaktadır. Fermuar üretimi 2017 yılında 22.910 ton iken izleyen yıllarda kademeli bir artış göstermiştir. 2020 salgın yılında üretim 29.390 tona yükselmiştir. 2021 yılındaki gerileme ardından, üretim 2022 yılında önemli ölçüde yükselmiş ve 36.100 ton olarak gerçekleşmiştir. Fermuar parçaları üretimi de 2017 yılında 1.500 ton iken 2022 yılında 1.700 tona ulaşmıştır.

Tablo 90: Fermuar Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Fermuarlar	22.910	24.400	25.510	29.390	28.850	36.100
32.99.24.50	Fermuar Parçaları	1.500	1.620	1.650	1.600	1.750	1.700
	Toplam	24.410	26.020	27.160	30.990	30.600	37.800

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Fermuar ve fermuar parçaları üretim değeri yıllar itibariyle büyüme göstermektedir. Bu büyüme üretim artışından kaynaklanmaktadır. 2021 ve 2022 yıllarında fiyat artışları da büyüme de etkili olmuştur. Fermuar üretim değeri 2017 yılında 1,6 milyar TL iken izleyen yıllarda kademeli bir artış göstermiştir. Üretim değeri 2022 yılında önemli ölçüde yükselmiş ve 4,55 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Fermuar parçaları üretim değeri de 2017 yılında 72 milyon TL iken 2022 yılında 290 milyon TL'ye çıkmıştır.

Tablo 91: Fermuar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
32.99.23	Fermuarlar	1.600	1.710	1.800	2.315	2.540	4.550
32.99.24.50	Fermuar Parçaları	72	85	90	95	168	290
	Toplam (TL)	1.672	1.795	1.890	2.410	2.708	4.840
	Toplam (Dolar)	458	380	333	342	302	292

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.5.3. Fermuarlar Dış Ticareti

Fermuarlar dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, alt ürün gruplarının ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye fermuarda önemli bir üretim kapasitesine ve üretimine sahiptir. Üretim kapasitesi ihracat için önemli bir potansiyel yaratmaktadır. Fermuar ihracatı miktar olarak son yıllarda dalgalanma eğilimi içinde artış göstermektedir. 2018 yılında 1.592 ton olan ihracat 2019 yılındaki düşüş sonrası 2020 salgın yılında 1.247 tona inmiştir. İhracat 2021 ve 2022 yıllarında ise artış göstermiştir. 2021 yılında 1.673 ton olan ihracat 2022 yılında 1.751 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak da dalgalanma içinde artış göstermektedir. 2018 yılında 35,86 milyon dolar olan ihracat 2019 yılında ve salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarda artarak 41,11 milyona ulaşmıştır. İhracat birim fiyatları ise bu dönem içinde genel olarak durağan kalmıştır. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 22,5 dolar/kg iken, 2022 yılında 23,5 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 92: Fermuarlar İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	1.592	35,86	22,5
2019	1.347	32,14	23,9
2020	1.247	27,97	22,4
2021	1.673	38,59	23,1
2022	1.751	41,11	23,5

Kaynak: TÜİK.

Fermuar ihracatının alt ürün grupları itibariyle verileri ve gelişimleri aşağıda sunulmaktadır. Buna göre en yüksek ihracat plastik fermuarlarda gerçekleşmektedir. 2022 yılında 852 ton plastik fermuar ihracatı yapılmıştır. İkinci sırada 2022 yılındaki 581 ton ihracatı ile metal fermuarlar yer almaktadır. Diğer fermuarlar ihracatı ise 2022 yılında 318 ton olmuştur. Değer olarak ihracatta da bu ürünler ilk üç sırada yer almaktadır. Metal fermuarlar 26 dolar/kg ile en yüksek ihracat birim fiyatına sahip fermuar grubudur.

Tablo 93: Fermuarlar İhracatı Alt Ürün Grupları

	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam Miktar (Ton)	1.592	1.347	1.247	1.673	1.751
Metal Fermuarlar	661	525	463	579	581
Plastik Fermuarlar	649	561	585	768	852
Diğer Fermuarlar	282	261	199	326	318
Toplam (Milyon Dolar)	35,86	32,14	27,97	38,59	41,11
Metal Fermuarlar	14,57	13,00	10,80	14,50	15,05
Plastik Fermuarlar	15,03	12,86	12,46	16,70	18,20
Diğer Fermuarlar	6,26	6,28	4,71	7,39	7,86
Birim Fiyat (Dolar/Kg)	22,5	23,9	22,4	23,1	23,5
Metal Fermuarlar	22	24,8	23,3	25	26
Plastik Fermuarlar	23	23	21	22	21
Diğer Fermuarlar	22	24	24	23	25

Kaynak: TÜİK.

Türkiye çok sayıda ülkeye metal fermuar ihracatı yapmaktadır. Metal fermuar ihracatında geniş bir pazar çeşitliliği bulunmaktadır. 2022 yılında en yüksek ihracat 1,99 milyon dolar ile Almanya'ya yapılmıştır. Romanya ikinci, Birleşik Krallık üçüncü sırada yer almaktadır. Metal fermuar ihracatı büyük ölçüde hazır giyim üreticisi ülkelere yapılmaktadır. Tunus, Hollanda, Bulgaristan, Avusturya, Fas, Yunanistan, Fransa ve Mısır ilk üç ülkeyi izlemektedirler.

Tablo 94: Metal Fermuarlar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	1.693	1.209	1.805	2.336	1.992
Romanya	1.525	1.914	649	964	1.123
Birleşik Krallık	1.036	700	854	956	1.060
Tunus	453	493	648	653	872
Hollanda	581	489	333	445	778
Bulgaristan	1.428	1.226	1.130	1.252	755
Avusturya	588	385	378	589	649
Fas	813	637	431	616	570
Yunanistan	501	562	375	518	469
Fransa	490	390	422	518	464
Mısır	844	1.295	486	356	443
Portekiz	374	277	345	528	419
Özbekistan	259	265	180	254	414
Danimarka	301	98	112	338	413
Rusya	203	152	109	426	412
Tacikistan	5	144	169	186	379
Sırbistan	355	444	329	438	338
İtalya	212	138	121	330	335
Ukrayna	53	90	93	83	265
Kazakistan	195	265	204	223	254
Cezayir	10	0	0	82	225
Belarus	194	173	107	92	218

Kaynak: TÜİK.

Türkiye plastik fermuar ihracatını da çok sayıda ülkeye yapmaktadır. Plastik fermuar ihracatında da geniş bir pazar çeşitliliği bulunmaktadır. 2022 yılında en yüksek ihracat 2,08 milyon dolar ile Romanya'ya yapılmıştır. Bulgaristan ikinci, İspanya üçüncü sırada yer almaktadır. Plastik fermuar ihracatı da büyük ölçüde hazır giyim üreticisi ülkelere yapılmaktadır. Hollanda, Gürcistan, Almanya, Yunanistan, Avusturya, Tayland, Birleşik Krallık, Tunus ve İtalya ilk üç ülkeyi izlemektedirler.

Tablo 95: Plastik Fermuar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Romanya	2.346	1.808	1.972	1.357	2.077
Bulgaristan	1.659	1.301	1.326	1.432	1.516
İspanya	460	510	571	1.062	1.500
Hollanda	610	477	632	1.414	1.266
Gürcistan	45	83	326	749	980
Almanya	934	796	716	962	791
Yunanistan	588	602	522	699	732
Avusturya	497	446	429	702	719
Tayland	368	317	265	644	711
Birleşik Krallık	909	599	373	576	659
Tunus	169	145	144	247	622
İtalya	746	417	784	1.076	618
Sırbistan	229	504	551	588	577
Çek Cumhuriyeti	193	196	312	408	436
Portekiz	226	131	185	350	408
Özbekistan	240	270	289	198	360
Belçika	240	275	234	328	360
Fransa	358	252	258	380	339
Fas	142	108	174	265	323
Rusya	329	272	303	346	312
Polonya	233	217	232	331	273
Danimarka	247	58	94	269	271

Kaynak: TÜİK.

Türkiye fermuarda önemli bir üretim kapasitesine, üretime ve ihracata sahiptir. Buna bağlı olarak görece sınırlı da olsa fermuar ithalatı da yapmaktadır. Fermuar ithalatı 2018 yılından sonra miktar olarak dalgalanma içinde düşüş göstermiştir. 2018 yılında 428 ton olan ithalat 2022 yılında 352 tona düşmüştür. İthalat değer olarak ise artış göstermektedir. Miktar düşüşüne karşın değerinde artış yaşanmıştır. 2018 yılında 9,37 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 14,31 milyon dolara çıkmıştır. Değer olarak ithalat artışı ithalat birim fiyatlarının yükselişinden kaynaklanmaktadır. 2018 yılında ortalama ithalat birim fiyatı 21,9 dolar/kg iken 2022 yılında 40,7 dolar/kg olmuştur.

Tablo 96: Fermuarlar İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	428	9,37	21,9
2019	319	10,31	32,3
2020	316	8,95	28,3
2021	374	13,43	35,9
2022	352	14,31	40,7

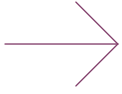
Kaynak: TÜİK.

Fermuar ithalatının alt ürün grupları itibariyle verileri ve gelişimleri aşağıda sunulmaktadır. Buna göre en yüksek ithalat plastik fermuarlarda gerçekleşmektedir. 2022 yılında 189 ton plastik fermuar ithalatı yapılmıştır. İkinci sırada 2022 yılındaki 95 ton ithalatı ile metal fermuarlar yer almaktadır. Diğer fermuarlar ithalatı ise 2022 yılında 68 ton olmuştur. Değer olarak ihracatta da bu ürünler yine aynı sıralama ile yer almaktadır. Metal fermuarlar 63 dolar/kg ile en yüksek ithalat birim fiyatına sahip fermuar grubudur.

Tablo 97: Fermuarlar İthalatı Alt Ürün Grupları

	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam Miktar (Ton)	428	319	316	374	352
Metal Fermuarlar	83	93	55	66	95
Plastik Fermuarlar	335	197	218	282	189
Diğer Fermuarlar	10	29	43	26	68
Toplam (Milyon Dolar)	9,37	10,31	8,95	13,43	14,31
Metal Fermuarlar	5,04	5,34	3,39	4,52	5,94
Plastik Fermuarlar	3,75	3,81	4,42	7,45	6,33
Diğer Fermuarlar	0,58	1,16	1,14	1,46	2,04
Birim Fiyat (Dolar/Kg)	21,9	32,3	28,3	35,9	40,7
Metal Fermuarlar	61	57	62	68	63
Plastik Fermuarlar	11	19	20	26	33
Diğer Fermuarlar	59	40	27	57	30

Kaynak: TÜİK.

Türkiye görece az sayıda ülkeden metal fermuar ithalatı yapmaktadır. Metal fermuar ithalatında 2022 yılında en yüksek ithalat 2,32 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. İsviçre ikinci, İtalya üçüncü sırada yer almaktadır. Metal fermuar ithalatı yapılan diğer ülkeler Pakistan, Almanya, Tayvan, Japonya ve Hong Kong olarak sıralanmıştır.

Tablo 98: Metal Fermuar İthal Edilen Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	1.153	1.299	1.205	1.623	2.321
İsviçre	1.057	1.376	668	1.304	1.648
İtalya	2.202	1.626	968	809	1.124
Pakistan	0	0	0	1	230
Almanya	122	81	93	127	121
Tayvan	28	66	41	265	86
Japonya	56	151	94	76	77
Hong Kong	23	4	8	83	73

Kaynak: TÜİK.

Türkiye plastik fermuar ithalatını da görece az sayıda ülkeden gerçekleştirmektedir. Plastik fermuar ithalatında 2022 yılında en yüksek ithalat 2,08 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. Japonya ikinci, Portekiz üçüncü sırada yer almaktadır. Metal fermuar ithalatı yapılan diğer ülkeler Tayvan, Endonezya, Tayvan, İtalya, Güney Kore ve Almanya'dır.

Tablo 99: Plastik Fermuar İthal Edilen Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	514	988	1.065	2.506	2.084
Japonya	903	1.042	740	1.514	1.244
Portekiz	4	8	817	947	832
Tayvan	108	280	517	419	634
Endonezya	109	104	77	695	447
İtalya	236	268	482	359	322
Güney Kore	0	0		363	313
Almanya	329	91	179	148	161

Kaynak: TÜİK.

Fermuarlar dış ticaret göstergeleri içinde fermuar parçalarına ayrıca yer verilmektedir. Türkiye sınırlı bir ihracat yapmakla birlikte son yıllarda fermuar parçaları ihracatını kademeli olarak artırmaktadır. 2018 yılında 706 ton olan ihracat 2019 yılındaki düşüşün ardından artış göstermiş ve 2021 yılında 955 tona ulaşmıştır. İhracat 2022 yılında ise 814 ton olmuştur. İhracat değer olarak 2021 yılında 12 milyon dolara çıkmış, 2022 yılında ise 10,27 milyon dolar olmuştur.

Tablo 100: Fermuar Parçaları İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	706	9,44	13,37
2019	585	7,58	12,96
2020	742	8,51	11,47
2021	955	12	12,57
2022	814	10,27	12,61

Kaynak: TÜİK.

Türkiye görece çok sayıda ülkeye fermuar parçaları ihracatı yapmaktadır. 2022 yılında en yüksek ihracat 1,41 milyon dolar ile Tunus'a yapılmıştır. Romanya ikinci sırada, Almanya ise üçüncü sırada yer almaktadır. Portekiz, İtalya, Fas ve Sırbistan ilk 3 ülkeyi izlemektedirler.

Tablo 101: Fermuar Parçaları İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Tunus	1.398	1.048	1.763	2.325	1.408
Romanya	1.114	893	931	881	1.026
Almanya	602	644	725	958	888
Portekiz	502	321	427	657	817
İtalya	662	469	283	487	581
Fas	1.124	561	318	593	475
Sırbistan	154	150	396	615	472
Bulgaristan	460	481	575	587	404
Hollanda	151	164	311	521	379
Avusturya	253	248	225	428	302
Rusya	93	99	123	121	295
Yunanistan	218	239	210	299	294
İspanya	226	194	240	297	293
Mısır	235	128	101	155	281

Kaynak: TÜİK.

Türkiye yüksek miktar ve değerde fermuar parçaları ithalatı yapmaktadır. Yurtiçi fermuar üretiminde önemli ölçüde ithal fermuar parçaları kullanılmaktadır. İthalat son yıllarda artış eğilimi de göstermektedir. 2018 yılında 14.320 ton olan ithalat 2022 yılında 22.563 tona kadar yükselmiştir. Değer olarak ise ithalat 2018 yılında 58,88 milyon dolar iken 2022 yılında 79,78 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatı ise kademeli bir düşüş göstermiştir.

Tablo 102: Fermuar Parçaları İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	14.320	58,88	4,11
2019	15.946	56,82	3,56
2020	18.143	53,04	2,92
2021	16.269	62,79	3,86
2022	22.563	79,78	3,54

Kaynak: TÜİK.

Fermuar parçaları ithalatı yapılan ülkeler içinde ilk sırada Çin yer almaktadır. 2022 yılında Çin'den ithalat 48,83 milyon dolar ile oldukça yüksek bir hacimde gerçekleşmiştir. Çin'den ithalat yıllar itibarıyla de artış göstermektedir. İkinci sırada 15,67 milyon dolar ithalat ile İtalya yer almaktadır. Endonezya, Japonya ve Tayvan'dan da görece yüksek ithalatlar yapılmaktadır. İthalat yapılan diğer ülkeler Vietnam, Polonya, Almanya ve Hindistan'dır.

Tablo 103: Fermuar Parçaları İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	28.243	29.299	31.389	33.098	48.834
İtalya	11.509	7.640	7.196	14.719	15.671
Endonezya	4.470	4.810	4.397	5.276	5.655
Japonya	8.522	10.187	5.673	4.760	4.840
Tayvan	3.747	3.095	2.811	3.427	3.383
Vietnam	808	748	429	210	741
Polonya	535	398	287	417	428
Almanya	381	395	210	164	269
Hindistan	212	163	796	274	117

Kaynak: TÜİK.

3.6. Metal Aksesuarlar

3.6.1. Tanımı ve Özellikleri

Metal aksesuarlar kullanıldıkları ürünlerde hem fonksiyonel özelliklere sahiptir hem de ürünlerin özelliklerine ve kimliklerine katkı sağlamaktadırlar. Bu nedenle metal aksesuarlar hem işlevsellikleri alanında hem de değer alanında gelişime tabi olmakta ve kendi içlerinde moda eğilimleri oluşmaktadır.

Metal aksesuarlar, tokalar, kanca ve klipsler, boncuklar vb. eşyalar, çengel, halka ve kopçalar gibi ana ürün gruplarından oluşmaktadır. Metal aksesuarlar birçok farklı metalden ve metal alaşımından üretilmektedirler.

3.6.2. Metal Aksesuarlar Temel Göstergeleri

Türkiye’de konfeksiyon yan sanayinde gelişmiş metal aksesuarlar üretim kapasitesi, üretimi ve ürün çeşitliliği

bulunmaktadır. Bu aşamada metal aksesuarlara ilişkin temel göstergelere yer verilmektedir. Temel göstergeler kapsamında firma sayıları, üretim miktarı ve üretim değeri verileri bulunmaktadır.

Metal aksesuarlar üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 59 adet olmuştur. Bunların 30’u çengel, halka ve kopçalar, 25’i tokalar, klipsler ve boncuklar üretiminde bulunmaktadır. 4 adet firma ise alüminyum perçinler üretimi yapmaktadır. Metal aksesuarlar üretiminde faaliyet gösteren firmaların sayısında sınırlı bir artış yaşanmıştır. 2017 yılında 55 olan firma sayısı 2022 yılında 59’a yükselmiştir. Alt ürün gruplarından çengel, halka ve kopçalar ile tokalar firma sayısında artış, klipsler, boncuklar firma sayılarında sınırlı düşüş yaşanmıştır.

Tablo 104: Metal Aksesuarlar Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
25.99.25.30	Çengel, Halka ve Kopçalar	25	22	23	25	28	30
25.99.25.70	Klipsler, Boncuklar, Tokalar	27	23	22	24	24	25
25.93.14.00	Alüminyum Perçinler	3	4	3	3	3	4
	Toplam	55	49	48	52	55	59

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Metal aksesuarlar üretimi yıllar itibariyle dalgalanma göstermiş ve sınırlı bir artış gerçekleşmiştir. Metal aksesuarlar üretimi 2017 yılında 41.060 ton iken 2018 yılında yükselmiş, 2019 ve 2020 salgın yılında düşüş göstermiştir. 2020 salgın yılında 38.308 tona inen üretim, 2021 yılında 42.073 tona ve 2022 yılında ise 42.660 tona yükselmiştir. Alt ürün grupları itibariyle değerlendirildiğinde tokalar-klipsler-boncuklar ile çengel, halka ve kopçalar üretimi artmışken, alüminyum perçinler üretimi gerilemiştir.

Tablo 105: Metal Aksesuarlar Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
25.99.25.30	Çengel, Halka ve Kopçalar	9.600	9.950	9.800	9.350	9.600	10.000
25.99.25.70	Klipsler, Boncuklar, Tokalar	28.450	29.000	27.900	26.000	29.500	29.750
25.93.14.00	Alüminyum Perçinler	3.010	2.755	2.820	2.958	2.973	2.910
	Toplam	41.060	41.705	40.520	38.308	42.073	42.660

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Metal aksesuarlar üretim değeri 2017-2020 arasında durağan kalmış, 2021 ve 2022 yıllarında ise hem üretim atışı hem de enflasyonist etkiler ile yükselmiştir. Metal aksesuarlar üretim değeri 2017 yılında 1,29 milyar TL iken, 2018 ve 2019 yıllarında sınırlı ölçüde yükselmiş, 2020 salgın yılında ise 1,37 milyar TL'ye inmiştir. Üretim değeri 2021 yılında 1,96 milyar TL'ye, 2022 yılında ise 3,98 milyar TL'ye yükselmiştir. Alt ürün grupları itibariyle değerlendirildiğinde ise tüm gruplarda üretim değeri büyümüştür.

Tablo 106: Metal Aksesuarlar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
25.99.25.30	Metalden Çengel Halka ve Kopçalar	225	240	255	270	390	845
25.99.25.70	Klipsler, Boncuklar, Tokalar	990	1.100	1.150	1.020	1.470	2.960
25.93.14.00	Alüminyum Perçinler	75	68	70	75	95	170
	Toplam (TL)	1.290	1.408	1.475	1.365	1.955	3.975
	Toplam (Dolar)	353	298	260	194	218	240

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.6.3. Metal Aksesuarlar Dış Ticareti

Metal aksesuarlar dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, alt ürün gruplarının ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Türkiye metal aksesuarlarda önemli bir ihracat hacmine sahiptir. Yüksek üretim kapasitesi ihracat için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Metal aksesuarlar ihracatı miktar olarak son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 4.505 ton olan ihracat 2019 yılında 4.569 tona ve 2020 salgın yılında ise 4.637 tona çıkmıştır. İhracat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. 2021 yılında 6.660 tona çıkan ihracat 2022 yılında 7.726 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 44,03 milyon dolar olan ihracat 2019 yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 76,02 milyona yükselmiştir. İhracat birim fiyatları ise son iki yılda yeniden artış göstermiştir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 9,77 dolar/kg iken, 2022 yılında 9,84 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 107: Toplam Metal Aksesuarlar İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	4.505	44,03	9,77
2019	4.569	41,35	9,05
2020	4.637	42,32	9,13
2021	6.660	63,09	9,47
2022	7.726	76,02	9,84

Kaynak: TÜİK.

Türkiye metal aksesuarlarda görece yüksek bir ithalat yapmaktadır. Yüksek üretim kapasitesi ve ihracatına rağmen ithalat da yüksek gerçekleşmektedir. Metal aksesuarlar ithalatı miktar olarak son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 4.806 ton olan ithalat 2019 yılında 6.044 tona çıkmış, 2020 salgın yılında ise 4.204 tona inmiştir. İthalat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. 2021 yılında 5.495 tona çıkan ithalat 2022 yılında 6.860 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 31,53 milyon dolar olan ithalat 2020 salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 40,70 milyona yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ise son yıllarda durağan kalmaktadır. İthalat birim fiyatı 2021 yılında 6,20 dolar/kg iken, 2022 yılında 5,93 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir. Metal aksesuarlar ithalatında ürün gruplarında farklı fiyatlar da oluşmaktadır. Paslanmaz çelik ve pirinç ürünlerin fiyatları daha yüksek iken özellikle Çin'den standart ürünlerin çok düşük fiyatlar ile ithal edildiği görülmektedir.

Tablo 108: Toplam Metal Aksesuarlar İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	4.806	31,53	6,56
2019	6.044	33,34	5,52
2020	4.204	25,37	6,03
2021	5.495	34,09	6,20
2022	6.860	40,70	5,93

Kaynak: TÜİK.

Metal aksesuarlar dış ticareti içinde üç ana ürün grubu bulunmaktadır. Bunlar metalden çengel, halka-kopçalar, tokalar-klipsler-boncuklar ve alüminyum perçinlerdir. Bu ürün gruplarındaki ihracat ve ithalat verileri ve gelişmeleri bu aşamada sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Metalden çengel-halka-kanca ve kopçalar ihracatı son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 183 ton olan ihracat 2022 yılında 491 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 2,76 milyon dolar olan ihracat, 2022 yılında 5,02 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları ise gerilemektedir. 2018 yılında 15,06 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2022 yılında 10,21 dolar/kg olmuştur.

Tablo 109: Metalden Çengel, Kanca, Halka ve Kopçalar İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	183	2,76	15,06
2019	178	2,22	12,45
2020	191	2,38	12,47
2021	219	3,26	14,87
2022	491	5,02	10,21

Kaynak: TÜİK.

Metalden çengel, halka, kanca ve kopçalar ithalatı da son yıllarda dalgalanma eğilimi içinde artış göstermektedir. 2018 yılında 496 ton olan ithalat 2019 yılında 641 ton olduktan sonra 2020 salgın yılında 468 tona düşmüştür. İthalat izleyen iki yılda artarak 2022 yılında 549 ton olmuştur. İthalat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 2,58 milyon dolar olan ithalat, 2022 yılında 3,77 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları da yükselmektedir. 2018 yılında 5,21 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı, 2022 yılında 6,86 dolar/kg olmuştur.

Tablo 110: Metalden Çengel, Kanca, Halka ve Kopçalar İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	496	2,58	5,21
2019	641	3,51	5,47
2020	468	2,51	5,36
2021	558	3,39	6,07
2022	549	3,77	6,86

Kaynak: TÜİK.

Metalden çengel, kanca, halka ve kopçalar ihracatı hazır giyim-deri ve tekstil sektöründe üretici olan ülkelere yapılmaktadır. 2022 yılı itibariyle en yüksek ihracat ABD'ye yapılmıştır. İhracat 1,05 milyon dolar olmuştur. Rusya, Hindistan, Almanya, Fas, Irak, Fransa, Tunus, Mısır ve İspanya ABD'yi izlemektedirler.

Tablo 11: Metalden Çengel, Halka ve Kopçalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	499	356	550	498	1.048
Rusya	252	315	240	491	782
Hindistan	1	73	228	218	436
Almanya	283	264	174	256	300
Fas	100	80	80	195	294
Irak	3	7	4	68	235
Fransa	50	141	141	284	223
Tunus	60	28	21	66	170
Mısır	57	40	33	65	133
İspanya	77	56	58	69	115

Kaynak: TÜİK.

Metalden çengel, halka ve kopçalar ithalatı görece az sayıda ülkeden yapılmaktadır. 2022 yılı itibariyle en yüksek ithalat Çin'den yapılmıştır. Çin'den ithalat 1,39 milyon dolar olmuştur. İtalya, Polonya, Almanya, Slovenya, Tayvan, Hindistan, İspanya ve Güney Kore ithalat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 12: Metalden Çengel, Halka ve Kopçalar İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	958	1.488	1.061	1.595	1.391
İtalya	700	706	459	601	592
Polonya	84	115	86	223	496
Almanya	258	483	276	300	432
Slovenya	50	156	151	247	258
Tayvan	179	171	97	134	147
Hindistan	101	160	130	86	106
İspanya	21	3	0	1	100
Güney Kore	103	67	61	103	91

Kaynak: TÜİK.

Metalden tokalar-kanca-klips-boncuk ve aksamları ihracatı metal aksesuarlar içinde en yüksek ihracatı gerçekleştiren alt ürün grubudur. Bu ürün grubunda ihracat miktar olarak son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 4.322 ton olan ihracat izleyen yıllarda kademeli olarak artmış ve 2022 yılında 7.235 tona yükselmiştir. İhracat değer olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 41,27 milyon dolar olan ihracat, 2022 yılında 71 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat birim fiyatları da artmaktadır. 2018 yılında 9,55 dolar/kg olan ihracat birim fiyatı 2022 yılında 9,81 dolar/kg seviyesine yükselmiştir.

Tablo 113: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	4.322	41,27	9,55
2019	4.391	39,13	8,91
2020	4.446	39,94	8,98
2021	6.441	59,83	9,30
2022	7.235	71,00	9,81

Kaynak: TÜİK.

Metalden tokalar-kanca-klips-boncuk ve aksamları ihracatı çok sayıda ülkeye yapılmaktadır. Türkiye bu ürün grubunda geniş bir pazar yelpazesine sahiptir. 2022 yılı itibarıyla en yüksek ihracat 13,49 milyon dolar ile Macaristan'a yapılmıştır. İspanya, İtalya, Almanya, Romanya, Fransa, ABD, Fas ve Birleşik Krallık yüksek ihracat yapılan diğer ülkelerdir. Bu ülkeleri çok sayıda diğer hazır giyim ve deri sektörü üreticisi ülke izlemektedir.

Tablo 114: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Macaristan	2.746	3.806	4.861	6.401	13.486
İspanya	3.192	4.482	9.765	9.656	8.294
İtalya	4.740	3.799	3.159	5.134	6.586
Almanya	1.811	1.943	1.921	3.754	5.505
Romanya	323	789	884	3.730	5.383
Fransa	9.062	6.942	3.469	4.282	4.274
ABD	2.450	2.660	2.746	2.918	3.867
Fas	1.058	1.331	1.626	2.929	3.248
Birleşik Krallık	3.176	1.817	967	2.449	2.453
Mısır	1.883	1.601	1.090	1.723	1.940
Bangladeş	516	865	868	2.028	1.570
Hollanda	1.060	838	900	1.194	1.331
Hindistan	254	605	373	861	1.086
Meksika	9	14	9	559	1.062
Çin	25	84	57	684	1.012
Tunus	854	828	871	1.594	899
Pakistan	258	518	571	932	765
Polonya	179	187	172	453	608
Bulgaristan	1.507	703	449	549	556
Sırbistan	470	513	360	596	531
Yunanistan	278	239	263	466	513
Portekiz	76	137	139	328	433

Kaynak: TÜİK.

Metalden tokalar-kanca-klips-boncuk ve aksamaları ithalatı metal aksesuarlar içinde en yüksek ithalatı yapılan alt ürün grubudur. Bu ürün grubunda ithalat miktar olarak son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 4.310 ton olan ithalat izleyen yıllarda kademeli olarak artmış ve 2022 yılında 6.311 tona yükselmiştir. İthalat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 28,95 milyon dolar olan ithalat, 2022 yılında 36,93 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat birim fiyatları ise düşmektedir. 2018 yılında 6,72 dolar/kg olan ithalat birim fiyatı 2022 yılında 5,85 dolar/kg seviyesine inmiştir.

Tablo 115: Metalden Kanca, Klips, Boncuk ve Tokalar İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	4.310	28,95	6,72
2019	5.403	29,83	5,52
2020	3.736	22,86	6,12
2021	4.937	30,70	6,22
2022	6.311	36,93	5,85

Kaynak: TÜİK.

Metalden tokalar-kanca-klips-boncuk ve aksamları ithalatı da çok sayıda ülkeden yapılmaktadır. Türkiye bu ürün grubunda geniş tedarikçi yelpazesine sahiptir. 2022 yılı itibariyle en yüksek ithalat 20,07 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. İtalya, Hindistan, Romanya, İsviçre, Estonya, Çek Cumhuriyeti ve Avusturya görece yüksek ithalat yapılan diğer ülkelerdir. Bu ülkeleri çok sayıda diğer tedarikçi ülke izlemektedir.

Tablo 116: Metalden Tokalar, Kanca, Klips, Boncuk ve Aksamlar İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	12.364	14.815	10.169	15.070	20.074
İtalya	5.225	8.229	2.867	4.206	4.746
Hindistan	2.709	2.310	3.259	3.941	3.942
Romanya	4.570	6.252	4.423	4.357	2.964
İsviçre	24	3.017	2.414	2.775	2.666
Estonya	0	0	5	832	1.757
Çek Cumhuriyeti	66	832	915	851	1.448
Avusturya	20	1.594	1.568	1.743	1.104
Macaristan	99	570	359	299	947
Almanya	1.068	1.058	1.169	859	874
Tayvan	395	87	103	326	846
Güney Kore	413	475	430	440	641
Hong Kong	457	532	578	687	429
Fransa	207	347	145	228	287
Birleşik Krallık	56	34	18	119	210
Hollanda	128	136	143	203	201

Kaynak: TÜİK.

Alüminyum perçinler ihracat ve ithalat verileri ayrıştırılamamıştır. Alüminyumdan perçinler 761610000019 GTİP kodu ile alüminyumdan çivi, raptiye, zimba teli, vida cıvata vb. eşyalar ile aynı kod altında dış ticarete konu olmaktadır ve bu nedenle bu grubun içinde kalmaktadır.

3.7. Etiketler

3.7.1. Etiketler Tanım ve Özellikleri

Etiket, konfeksiyon yan sanayi ürünleri içinde en az dikkat edilen ancak konulduğu üründe en hassas bilgilere sahip olan üründür. Etiketlerin üzerinde; markanın imzasını, prestijini, kullanım kılavuzunu ve hatta her türlü hırsızlığa karşı koruyucu şifrelerini bulmak mümkündür.

Diğer taraftan gelişen ürün takip sistemleri sayesinde etiketlerin önemi daha da artmıştır. Ürüne eklenen etiketlerde yer alan barkodlarla herhangi bir mağazada beğendiğiniz bir ürünün, istenilen bedende ve renkte hangi şehirde hangi mağazada kaç adet bulunduğu kadar tüm bilgilere hızlıca ulaşılabilmektedir. Bunun sonucunda müşterilerin ürüne ulaşması ve markaya olan aidiyet duygusu artmaktadır.

Bu bağlamda, etiket herhangi bir ürüne yapılacak en son ve en belirleyici dokunuştur. Dolayısıyla, yan sanayi ürünleri arasında en vazgeçilmezi ve en önemlisidir. Bu denli önemli kullanım alanına sahip olan ve geniş bir ürün yelpazesinde kullanılan etiketler; deri, karton, jakron, kağıt, pvc, suni deri, polyester, ekstrafor gibi çok çeşitli malzemelerden üretilmektedir. Hatta etiket üretiminde değişen trendlere paralel olarak çok farklı malzemeler kullanılmaktadır.

Etiketler kullanıldıkları ham maddelere göre farklı üretim tekniklerine sahiptir. Örnek verecek olursak; kâğıt etiketlerin üretiminde ofset, dijital, serigrafik, flekso vb. baskı yöntemleri kullanılırken, kumaş etiketlerde dokuma yöntemleri kullanılmaktadır. Bu sebepten ötürü markalar ürünlerinde kullanacakları etiketleri büyük bir titizlik içerisinde seçerler. Genel olarak etiket maliyeti hazır giyim maliyetinin ortalama %1'i kadardır. Etiketlerde bir diğer önemli husus tasarımlarıdır. Ülkemizde faaliyet gösteren bazı etiket firmaları çizdikleri tasarımlar sayesinde pazara yön veren firmalar konumuna erişmiştir. Ancak genel olarak etiket sektörünün tasarım bilincini geliştirmesi gerekmektedir.

3.7.2. Etiketler Temel Göstergeleri

Etiketler temel göstergeleri bu bölümde sunulmaktadır. Konfeksiyon yan sanayi kapsamındaki etiketler için farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bir yaklaşım sadece tekstil ürünlerinden imal edilen etiketlerin oluşturduğu kapsamdır. Diğer yaklaşım ise yine ağırlıklı olarak hazır giyim, deri giyim ve eşyaları, ev tekstili ürünlerinde kullanılan deri, kağıt-karton, plastik vb. gibi maddelerden yapılan ve yeni nesil barkod etiketlerin de kapsama alındığı yaklaşımdır. Çalışmamızda ikinci yaklaşım kullanılarak daha geniş bir etiket sektörü kapsamı sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Geniş kapsamlı veriler aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. Ancak bazı alt ürün gruplarına ilişkin, yararlanılan TÜİK istatistiklerinde veriler bulunmadığı için karşılıkları boş bırakılmıştır.

Türkiye'de konfeksiyon yan sanayinde gelişmiş bir etiket üretim kapasitesi, üretimi ve ürün çeşitliliği bulunmaktadır. Bu aşamada etiketlere ilişkin temel göstergelere yer verilmektedir. Temel göstergeler kapsamında firma sayıları, üretim miktarı ve üretim değeri verileri bulunmaktadır.

Etiketler üretiminde bulunan firma sayısı 2022 yılında 485 adet olmuştur. Bunların 202'si kağıt/karton etiketler üretiminde bulunmaktadırlar. 85 adet firma dokuma ve bez baskılı etiketler üretimi yapmaktadır. Etiket üretiminde faaliyet gösteren firmaların sayısında sınırlı artış yaşanmıştır. 2017 yılında 368 olan firma sayısı 2022 yılında 485'e yükselmiştir. Tüm alt ürün gruplarında firma sayılarında artışlar görülmektedir.

Tablo 117: Etiketler Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.50	Dokuma Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	75	73	81	85	81	85
13.96.17.50	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya						
17.29.11	Kağıt/Karton Etiketler	154	147	152	172	191	202
15.12.19.60	Hakiki Deri Etiket	15	12	12	10	15	20
15.12.19.60	Suni Deri Etiket						
22.29.29.95	Pvc Etiket	32	35	40	42	40	41
22.29.29.50	İpli Plastik Etiket-Askı	13	9	13	15	15	14
17.12.77.33	Çıkartma-Sticker Etiket	7	6	5	8	9	9
26.12.30.00	Barkod Etiketler	21	20	22	32	36	38
25.99.29.87	Etiket-Metal	19	12	15	24	26	26
14.19.31.90	Jakron Etiket	12	16	16	24	25	22
27.90.33.50	Güvenlik Etiketi	6	6	5	4	4	4
22.19.73.65	Silikon Etiket	14	10	15	16	21	24
	Toplam	368	346	376	432	463	485

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Etiketler üretimi aşağıda sunulmaktadır. Etiketler üretimi yıllar itibariyle kademeli bir artış göstermektedir. 2017 yılında 337.010 ton olan üretim 2019 yılında 516.241 tona yükselmiş, 2020 salgın yılında 480.932 tona gerilemiştir. Etiket üretimi 2021 ve 2022 yıllarında yeniden önemli bir artış göstermiştir. 2022 yılında üretim 589.387 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin büyük bölümü kağıt/karton etiketlerde yapılmaktadır. Bu ürün grubunda önemli bir üretim artışı yaşanmaktadır. Tekstil ürünleri kullanılarak yapılan etiketler üretimi ise 2022 yılında 25.250 ton olmuştur. Bu grubun üretimi son yıllarda sınırlı bir artış göstermiştir.

Tablo 118: Etiketler Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.50	Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya, Tekstil Malzemelerinden Dokuma	24.750	24.965	24.550	24.240	25.170	25.250
13.96.17.50	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb.						
17.29.11	Kağıt/Karton Etiketler	275.009	251.071	451.378	412.034	452.832	506.413
15.12.19.60	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-	-
15.12.19.60	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-	-
22.29.29.95	Pvc Etiket	18.320	18.540	17.770	21.160	32.340	28.160
22.29.29.50	İpli Plastik Etiket-Askı	9.120	9.507	9.401	11.518	20.781	13.764
17.12.77.33	Çıkartma-Sticker Etiket	-	-	-	-	-	-
26.12.30.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-	-
25.99.29.87	Metal Etiket	3.944	2.014	2.740	2.397	2.743	3.480
14.19.31.90	Jakron Etiket	-	-	-	-	-	-
27.90.33.50	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-	-
22.19.73.65	Silikon Etiket	5.867	7.328	10.402	9.583	11.002	12.320
	Toplam	337.010	313.425	516.241	480.932	544.868	589.387

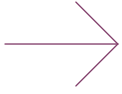
Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Etiketler üretim değeri ve gelişmeleri aşağıda sunulmaktadır. Etiketler üretim değeri yıllar itibariyle yüksek bir artış göstermektedir. Bu yüksek üretim değeri artışında öncelikle üretim artışı önemli rol oynamıştır. İkinci olarak ise son iki yılda enflasyonist etkiler ve fiyat artışları da etkili olmuştur. 2017 yılında 2,48 milyar TL olan üretim değeri 2022 yılında 17,81 milyar TL'ye yükselmiştir. Üretim değerinin büyük bölümü kağıt/karton etiketlerden elde edilmektedir. Bu ürün grubunda önemli bir üretim değeri artışı yaşanmaktadır. Tekstil ürünleri kullanılarak yapılan etiketler üretim değeri ise 2022 yılında 2,51 milyar TL olmuştur.

Tablo 119: Etiketler Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.50	Etiket, Rozet, Arma vb.						
	Diğer Eşya, Dokumadan	460	546	718	748	1.210	2.505
13.96.17.50	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb.						
17.29.11	Kağıt/Karton Etiketler	1.593	2.147	2.658	3.643	5.978	12.138
15.12.19.60	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-	-
15.12.19.60	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-	-
22.29.29.95	Pvc Etiket	175	190	260	405	1.510	1.805
22.29.29.50	İpli Plastik Etiket-Askı	85	99	157	181	643	619
17.12.77.33	Çıkartma-Sticker Etiket	-	-	-	-	-	-
26.12.30.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-	-
25.99.29.87	Metal Etiketler	49	35	51	50	76	125
14.19.31.90	Jakron Etiket	-	-	-	-	-	-
27.90.33.50	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-	-
22.19.73.65	Silikon Etiket	115	164	243	244	344	622
	Toplam (TL)	2.477	3.181	4.087	5.271	9.761	17.814
	Toplam (Dolar)	679	674	720	749	1.087	1.075

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.7.3. Etiketler Dış Ticaret Göstergeleri

Etiketler dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, alt ürün gruplarının ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye etiket ürünlerinde önemli bir ihracat hacmine sahiptir. Yüksek üretim kapasitesi ihracat için önemli bir potansiyel sunmaktadır. Etiketler ihracatı miktar olarak son yıllarda artış göstermektedir. 2018 yılında 5.488 ton olan ihracat 2019 yılında 6.114 tona yükselmiş, 2020 salgın yılında ise 5.189 tona inmiştir. İhracat 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. 2021 yılında 6.764 tona çıkan ihracat 2022 yılında 7.076 ton olarak gerçekleşmiştir.

İhracat değeri olarak da önemli artış göstermektedir. 2018 yılında 72,82 milyon dolar olan ihracat 2020 salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 101,21 milyon dolara yükselmiştir. İhracat birim fiyatları ise son iki yılda yeniden artış göstermiştir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 13,27 dolar/kg iken, 2022 yılında 14,30 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 120: Etiketler İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	5.488	72,82	13,27
2019	6.114	73,36	12,00
2020	5.189	61,72	11,89
2021	6.764	96,85	14,32
2022	7.076	101,21	14,30

Kaynak: TÜİK.

Etiketlerde alt ürün gruplarının ihracatları aşağıda değer, miktar ve birim fiyat olarak sunulmaktadır. Ancak bazı ürün gruplarının GTİP numaraları kapsamında diğer başka ürünler de bulunmaktadır. Bu nedenle etiketlerde bazı alt ürün gruplarının ihracat verileri ayrıştırlanamamıştır. Bu ürün gruplarının verileri boş bırakılmıştır.

Tablo 121: Etiketler İhracatı Değer (Milyon Dolar)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	9,90	10,52	8,37	16,47	16,92
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	9,26	8,20	6,56	11,60	11,55
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	28,31	31,33	28,21	42,45	42,44
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	16,48	15,83	12,85	16,16	21,17
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	3,12	3,05	4,03	8,15	7,57
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Metal Etiketler	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	5,75	4,43	1,70	2,02	1,56
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	72,82	73,36	61,72	96,85	101,21

Kaynak: TÜİK.

Tablo 122: Etiketler İhracatı (Miktar, Ton)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	324	326	254	438	439
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	410	478	267	357	355
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	2.400	2.906	2.751	3.648	3.366
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	1.877	1.914	1.651	2.019	2.620
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	389	414	232	264	271
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Metal Etiketler	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	88	76	34	38	25
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	5.488	6.114	5.189	6.764	7.076

Kaynak: TÜİK.

Tablo 123: Etiketler İhracatı Birim Değer (Dolar/Kg)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	30,56	32,27	32,95	37,60	38,54
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	22,59	17,15	24,57	32,49	32,54
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	11,80	10,78	10,25	11,64	12,61
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	8,78	8,27	7,78	8,00	8,08
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	8,02	7,37	17,37	30,87	27,93
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Etiket-Metal	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	65,34	58,29	50,00	53,16	62,40
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiket	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	13,27	12,00	11,89	14,32	14,30

Kaynak: TÜİK.

Etiketler ürünlerinde ihracat pazarları bilgileri bu aşamada sunulmaktadır. Baskılı bez etiketleri ihracatı çok sayıda ülkeye yapılmaktadır. Bu üründe geniş bir pazar çeşitliliği bulunmaktadır. En yüksek ihracat Mısır'a yapılmaktadır. Birleşik Krallık, Tunus, İtalya ve Bulgaristan görece yüksek ihracat yapılan diğer ülkelerdir. Ardından çok sayıda diğer ülkeler gelmektedir.

Tablo 124: Bez Etiketler, Rozetler ve Benzeri Eşyalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	1.461	1.904	1.318	2.102	2.865
Birleşik Krallık	857	804	562	1.736	1.509
Tunus	452	470	851	1.018	1.313
İtalya	160	141	44	926	1.146
Bulgaristan	1.110	760	757	1.396	1.136
Almanya	429	681	444	804	817
Fas	229	203	144	529	684
Moldova	403	420	566	589	674
Romanya	451	422	275	568	578
Fransa	139	180	339	712	401
Sırbistan	245	349	264	569	390
Portekiz	147	92	86	435	381
ABD	3	5	20	506	374
İsrail	157	162	192	385	333
Pakistan	339	665	500	418	310
Hollanda	63	64	69	315	255
Polonya	66	45	24	207	222
İspanya	97	104	32	300	222
Letonya	16	32	58	132	221

Kaynak: TÜİK.

Kâğıt ve kartondan etiketler ihracatı da yine çok sayıda ülkeye yapılmaktadır. Bu üründe geniş bir pazar çeşitliliği bulunmaktadır. En yüksek ihracat 2022 yılında 6,82 milyon dolar ile Mısır'a yapılmıştır. Almanya, Bulgaristan, Tunus, İtalya, Gürcistan, Pakistan ve Fas görece yüksek ihracat yapılan diğer ülkelerdir. Ardından yine çok sayıda diğer ülkeler gelmektedir.

Tablo 125: Her Türlü Kâğıt veya Karton Etiket, Baskılı (Kendinden Yapışkanlı Hariç) İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	5.709	6.510	5.249	7.625	6.823
Almanya	1.357	1.519	1.472	3.305	3.698
Bulgaristan	1.509	1.909	2.165	3.362	3.023
Tunus	1.142	1.012	1.147	2.375	2.746
İtalya	960	1.001	782	1.895	2.123
Gürcistan	1.365	1.891	1.418	1.722	1.985
Pakistan	1.172	1.441	965	1.679	1.349
Fas	534	545	624	671	1.341
Bangladeş	1.528	1.194	876	1.388	1.278
Birleşik Krallık	708	847	615	1.246	1.220
Fransa	1.049	781	771	1.536	1.192
ABD	40	170	186	654	1.097
Irak	327	575	1.166	1.010	1.060
Portekiz	283	250	464	1.259	1.029
Moldova	1.079	1.340	1.279	1.278	1.022
Hollanda	979	501	743	1.088	981
Ürdün	147	685	1.490	1.311	872
Romanya	567	594	416	820	846
Danimarka	199	210	339	710	628
İsrail	135	208	299	526	620
Sırbistan	459	502	434	710	608
Arnavutluk	175	154	126	303	422
Rusya	186	238	197	170	374
Hong Kong	504	452	388	498	369
Yunanistan	223	159	162	250	362
Libya	150	82	624	234	347
İspanya	292	247	98	285	340

Kaynak: TÜİK.

Dokumadan etiketler ihracatı çok sayıda ülkeye yapılmaktadır. Bu üründe geniş bir pazar çeşitliliği bulunmaktadır. En yüksek ihracat 2022 yılında 2,5 milyon dolar ile Mısır'a yapılmıştır. Gürcistan, Birleşik Krallık, Tunus, Almanya ve ABD görece yüksek ihracat yapılan diğer ülkelerdir. Ardından çok sayıda diğer ülkeler gelmektedir.

Tablo 126: Dokumadan Etiketler, Rozetler ve Benzeri Eşyalar İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Mısır	2.394	2.177	1.358	2.044	2.503
Gürcistan	491	371	1.136	1.817	1.524
Birleşik Krallık	1.043	755	587	1.045	979
Tunus	80	83	211	632	770
Almanya	607	604	450	765	702
ABD	52	71	2	134	616
Pakistan	210	280	332	611	324
Bulgaristan	373	216	258	428	294
İspanya	366	138	14	201	275
Yunanistan	65	97	100	190	238
İtalya	229	127	139	230	233
Fas	146	128	52	193	228
Romanya	120	73	78	183	224
Bangladeş	812	472	248	133	216
Fransa	229	299	130	321	216
İsrail	181	159	97	166	203
Ürdün	11	33	137	335	195

Kaynak: TÜİK.

Türkiye etiket ürünlerinde önemli bir üretim ve ihracat hacmine sahiptir. Buna rağmen yüksek bir etiket ithalatı da yapmaktadır. Bununla birlikte etiketler ithalatı miktar olarak son yıllarda düşüş göstermiştir. 2018 yılında 2.260 ton olan ihracat 2019 yılında 2.153 ton olmuş, 2020 salgın yılında ise 1.794 tona inmiştir. İthalat 2021 ve 2022 yıllarında sınırlı artışlar göstermiştir, ancak ithalat 2018 yılı ihracatının altında kalmıştır. İthalat değer olarak ise dalgalanma süreci içinde sınırlı artış göstermektedir. 2018 yılında 73,8 milyon dolar olan ithalat 2020 salgın yılında düşüş göstermiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 78,42 milyon dolara yükselmiştir. İthalat birim fiyatları ise son 2 yılda yeniden artış göstermiştir. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 32,65 dolar/kg iken, 2022 yılında 41,59 dolar/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 127: Etiketler İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.260	73,80	32,65
2019	2.153	82,00	38,09
2020	1.794	67,16	37,44
2021	1.910	75,36	39,45
2022	1.885	78,42	41,59

Kaynak: TÜİK.

Etiketlerde alt ürün gruplarının ithalatları aşağıda değer, miktar ve birim fiyat olarak sunulmaktadır. Ancak bazı ürün gruplarının GTİP numaraları kapsamında diğer başka ürünler de bulunmaktadır. Bu nedenle etiketlerde bazı alt ürün gruplarının ithalat verileri ayrıştırılamamıştır. Bu ürün gruplarının verileri boş bırakılmıştır.

Tablo 128: Etiketler İthalatı Değer (Milyon Dolar)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	10,93	11,94	11,00	13,01	14,53
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	6,53	6,83	4,60	6,17	7,61
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	30,30	36,81	26,13	23,74	27,32
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	9,97	8,85	9,59	10,41	10,27
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	14,94	17,07	15,35	21,42	18,13
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Metal Etiketler	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	1,13	0,50	0,49	0,61	0,56
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	73,80	82,00	67,16	75,36	78,42

Kaynak: TÜİK.

Tablo 129: Etiketler İthalatı (Ton)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	123,55	129,93	99,03	138,83	73,72
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	74,35	80,32	52,59	73,72	85,54
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	1.021	894	669	719	764
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	614	538	623	604	623
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	419,69	507,93	346,81	370,63	335,02
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Metal Etiketler	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	7,58	2,40	3,09	3,86	4,20
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	2.260	2.153	1.794	1.910	1.885

Kaynak: TÜİK.

Tablo 130: Etiketler İthalatı Birim Değer (Dolar/Kg)

GTİP	Ürün	2018	2019	2020	2021	2022
58.07.10.10	Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma vb. Diğer Eşya	88,46	91,88	111,11	93,71	105,43
58.07.10.90	Dokuma Etiket, Rozet, Arma ve Diğer Eşya	87,82	84,99	87,53	83,63	88,95
48.21.10.90.00.00	Kağıt/Karton Etiketler	29,68	41,19	39,04	33,04	35,79
48.21.10.10.00.00	Kağıt Karton Etiketler	16,26	16,46	15,39	17,22	16,47
42.05.00.90.00.12	Hakiki Deri Etiket	-	-	-	-	-
42.05.00.90.00.11	Suni Deri Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	Pvc Etiket	-	-	-	-	-
39.26.90.97.90.18	İpli Plastik Etiket-Askı	-	-	-	-	-
49.08.90.00.00.00	Çıkartma-Sticker Etiket	35,59	33,61	44,27	57,78	54,11
85.23.52.00.10.00	Barkod Etiketler	-	-	-	-	-
83.10.00.00.00.00	Etiket-Metal	-	-	-	-	-
42.03.40.00.00.11	Jakron Etiket	148,86	208,28	158,29	157,04	132,92
85.31.90.85.00.00	Güvenlik Etiketi	-	-	-	-	-
40.16.99.97.00.19	Silikon Etiket	-	-	-	-	-
	Toplam	32,65	38,09	37,44	39,45	41,59

Kaynak: TÜİK.

Kağıt-kartondan etiketler ithalatı çok sayıda ülkeden yapılmaktadır. 2022 yılında en yüksek ithalat 8,2 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. Almanya, İtalya, Malta, Gürcistan ve Romanya görece yüksek ithalat yapılan diğer ülkelerdir. Diğer birçok ülkeden de ithalat yapılmaktadır.

Tablo 131: Kağıt/Karton Etiket İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	8.536	7.419	5.663	7.961	8.206
Almanya	3.879	3.476	4.462	5.488	6.300
İtalya	2.668	2.647	2.681	3.222	3.723
Malta	100	10.064	8.284	2.195	3.555
Gürcistan	2	7	20	34	1.507
Romanya	808	489	287	1.308	1.496
Hong Kong	1.955	1.805	1.060	1.079	1.304
Fas	7.357	6.455	1.421	568	612
Birleşik Krallık	556	318	258	214	362
Kanada	197	297	444	451	350
ABD	568	822	730	777	346
Moldova	46	35	13	51	258
Hollanda	256	329	293	322	245
Fransa	485	656	357	358	223
Slovenya	187	189	317	267	214
Ukrayna	0	0	1	1	182
Portekiz	29	103	178	234	178
İspanya	675	420	185	237	174
Letonya	56	59	65	88	101

Kaynak: TÜİK.

Çıkartma-sticker etiketler ithalatı görece daha az sayıda ülkeden yapılmaktadır. 2022 yılında en yüksek ithalat 6,68 milyon dolar ile Almanya'dan yapılmıştır. Çin, İtalya, Kamboçya, Tayvan ve Letonya görece yüksek ithalat yapılan diğer ülkelerdir. Norveç, Birleşik Krallık, Japonya, Güney Kore, Slovenya ve Hong Kong ithalat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 132: Çıkartma-Sticker Etiket İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	5.458	7.253	7.114	8.504	6.677
Çin	1.032	2.300	1.888	2.615	2.579
İtalya	2.952	2.446	2.035	2.343	2.496
Kamboçya	0	118	987	2.256	1.837
Tayvan	317	1.083	666	1.396	1.187
Letonya	600	994	1.063	1.469	1.086
Norveç	43	22	16	244	696
Birleşik Krallık	820	619	213	549	595
Japonya	800	448	168	439	297
Güney Kore	140	77	93	153	274
Slovenya	73	76	257	630	140
Hong Kong	82	84	35	149	109

Kaynak: TÜİK.

Baskılı bez etiketler ithalatı da görece daha az sayıda ülkeden yapılmaktadır. 2022 yılında en yüksek ithalat 5,9 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. İtalya, Hong Kong ve Almanya görece yüksek ithalat yapılan diğer ülkelerdir. Portekiz, Fransa, Birleşik Krallık, Peru ve Slovakya ithalat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 133: Baskılı Bez Etiket, Rozet, Arma İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	3.942	4.465	3.970	5.372	5.907
İtalya	2.979	3.394	3.278	4.562	5.651
Hong Kong	2.090	1.917	1.775	1.484	1.498
Almanya	346	430	630	964	1.165
Portekiz	88	108	171	357	408
Fransa	341	667	274	280	235
Birleşik Krallık	220	161	114	172	141
Peru	6	4	30	100	136
Slovakya	36	49	113	120	125

Kaynak: TÜİK.

3.8. Kapitoneli Mensucat

3.8.1. Kapitoneli Mensucat Tanım ve Özellikleri

Kapitone; muhtelif kumaşların, farklı gramajlardaki elyaflar ile neredeyse sonsuz bir desen yelpazesi desteğinde, iplik kullanılarak birbirine dikilmesi işlemi sonucu elde edilen konfeksiyon yan sanayi ürünüdür.

Kapitone özellikle hazır giyim başta olmak üzere, ev tekstilinde, mobilya dekorasyonunda, her türlü aksesuar işlemlerinde ve otomotiv sektöründe döşemelere estetik katmak amacıyla kullanılmaktadır.

Hazır giyim ve diğer sektörlerde kapitone kullanımının birden çok avantajı bulunmaktadır. Bunlar; kapitonelerin ekonomik, estetik ve sıcak tutma özelliğinin olmasıdır. Ekonomiktir çünkü birden fazla malzemeyi aynı anda işleyebildiğinden kesimde ve dikişte maliyet avantajı sağlar, fireyi azaltır ve en önemlisi verimlilik artışı sağlayarak üretime olumlu katkıda bulunur.

Estetiktir çünkü maliyette ucuz gibi görünen kumaşa yaklaşık 45.000'e yakın desen uygulanarak, farklı dolgu malzemeleri ile zengin, tarz ve eşsiz görünmesini sağlar. Sıcak tutma özelliği vardır çünkü özellikle dış giyimde tercih edilen mont, yelek vb. ürünlere hafif ve sıcak tutan iç ve dış astar kumaşlar temin eder.

Kapitone üretimi ülkemizde çok gelişmiştir. Teknolojisi yoğun üretim tesislerinde üretilen kapitone ürünlerinde ülkemiz, dünya kapitone üreticileri ile yarışacak düzeyde yatırımlara sahiptir. Ayrıca konfeksiyon sanayinin gelişimine paralel olarak her geçen sene büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir.

3.8.2. Kapitoneli Mensucat Temel Göstergeleri

Kapitoneli mensucat üretimi yapan firma sayısı 2022 yılı itibarıyla 24'tür. Firma sayısı 2017 yılında 20 iken 2018 yılında 23'e yükselmiş, 2020 yılında 25 olduktan sonra 2021 ve 2022 yıllarında 24 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 134: Kapitoneli Mensucat Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.99.16	Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde	20	23	24	25	24	24

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Kapitoneli mensucat üretimi milyon metrekare ölçütü ile hesaplanmaktadır. Üretim son 3 yılda önemli artış göstermiştir. 2017 yılında 21,2 milyon metrekare olan üretim 2018 yılında gerilemiş, 2019 yılında 20,45 milyon metrekare olmuştur. 2020 salgın yılında üretimde önemli bir artış gerçekleşmiştir. 2020 yılında 28,96 milyon metrekareye yükselen üretim 2022 yılında ise 33,89 milyon metrekare olmuştur.

Tablo 135: Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde, Üretim Miktarı (Milyon Metrekare)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.99.16	Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde	21,20	19,80	20,45	28,96	28,13	33,89

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Kapitoneli mensucat üretim değeri de yıllar itibariyle artış göstermektedir. Üretim değeri özellikle son 3 yılda önemli artış göstermiştir. 2017 yılında 165 milyon TL olan üretim değeri 2019 yılında 216 milyon TL olmuştur. 2020 salgın yılında üretimdeki önemli artışa bağlı olarak üretim değeri 338 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılında 482 milyon TL'ye yükselen üretim değeri 2022 yılında ise 977 milyon TL olmuştur.

Tablo 136: Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde, Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.99.16	Kapitoneli Mensucat, Parça Şeklinde Toplam (TL)	165	150	216	338	482	977
	Toplam (Dolar)	45	32	38	48	54	59

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.8.3. Kapitoneli Mensucat Dış Ticareti

Kapitoneli mensucat dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat yapılan pazarlar ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin kapitoneli mensucat ihracatı yıllar itibariyle dalgalanma eğilimi içinde sınırlı artış göstermiştir. 2018 yılında 403 ton olan ihracat 2019 yılında 258 tona düşmüştür. İzleyen 2 yılda ihracat miktar olarak artmış ve 2021 yılında 534 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat 2022 yılında ise 429 tona gerilemiştir. İhracat değer olarak da sınırlı artış göstermektedir. 2018 yılında 1,87 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında 2,32 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise dalgalanma eğilimi içinde artmıştır. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 4,63 dolar/kg iken, 2021 yılında 4,34 dolar/kg'a inmiş, 2022 yılında ise 4,94 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo 137: Kapitoneli Mensucat İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	403	1,87	4,63
2019	258	1,21	4,70
2020	344	1,60	4,60
2021	534	2,32	4,34
2022	429	2,12	4,94

Kaynak: TÜİK.

Türkiye az sayıda ülkeye kapitoneli mensucat ihracatı yapmaktadır. 2022 yılında en yüksek ihracat 285 bin dolar ile Bulgaristan'a yapılmıştır. Diğer ihracat yapılan ülkeler Moldova, Hollanda, Fransa, Gürcistan ve ABD olmuştur.

Tablo 138: Kapitoneli Mensucat İhracatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
Bulgaristan	58	19	243	509	285
Moldova	7	7	10	5	210
Hollanda	19	120	392	369	186
Fransa	4	36	118	185	180
Gürcistan	105	106	103	167	160
ABD	0	1	1	35	143

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin kapitoneli mensucat ithalatı yıllar itibariyle dalgalanma göstermiştir. 2018 yılında 220 ton olan ithalat 2019 yılında 786 tona yükselmiştir. İzleyen 3 yılda ise ithalat miktar olarak düşmüş ve 2022 yılında 355 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat değer olarak da dalgalanma göstermektedir. 2018 yılında 2,98 milyon dolar olan ithalat 2019 yılında 4,79 milyon dolara yükselmiştir. İthalat daha sonra değer olarak gerilemiş ve 2022 yılında 3,55 milyon dolara inmiştir. İthalat birim fiyatları ise dalgalanma eğilimi içinde düşmüştür. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 13,56 dolar/kg iken, 2019 yılında 6,08 dolar/kg'a inmiş, 2022 yılında ise 9,99 dolar/kg seviyesine çıkmıştır.

Tablo 139: Kapitoneli Mensucat İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	220	2,98	13,56
2019	786	4,79	6,09
2020	586	4,13	7,06
2021	550	4,17	7,59
2022	355	3,55	9,99

Kaynak: TÜİK.

Türkiye az sayıda ülkeden kapitoneli mensucat ithalatı yapmaktadır. 2022 yılında en yüksek ithalat 1,79 milyon dolar ile Almanya'dan yapılmıştır. 2019-2021 döneminde en yüksek ithalatın yapıldığı Bulgaristan'dan 2022 yılı ithalatı 904 bin dolar olmuştur. Diğer ithalat yapılan ülkeler Çin, Polonya, Romanya ve İtalya olmuştur.

Tablo 140: Kapitoneli Mensucat İthalatı Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Almanya	625	17	258	224	1.786
Bulgaristan	346	2.441	1.912	1.916	904
Çin	141	346	154	41	266
Polonya	1.443	1.391	1.288	1.460	226
Romanya	259	268	273	228	159
İtalya	18	243	225	244	131

Kaynak: TÜİK.

3.9. Askılar

3.9.1. Askılar Tanım ve Özellikleri

Konfeksiyon yan sanayi ürünleri içinde, yarı mamul ve bitmiş ürüne eklenmeyen tek üründür. Giysileri elbise dolaplarında ve/veya reyonlarda taşımak amacıyla görsel olarak tasarlanan ve müşteride marka bilincinin yerleşmesini sağlayan yan üründür.

Bay, bayan ve çocuk dış giysilerinde, deri ve kürk giysilerde, spor giysilerde ve aksesuarlarında, giysilerin askılı sevkiyatlarından, depolanmalarında ve tüketiciye sunulan alanlarda giysilerin deforme olmadan taşıma görevini üstlenir.

Askılar; ahşap, plastik ve metal olmak üzere 3 gruba ayrılır. Ahşap askılar yüzde 95 oranında ahşap kullanılarak üretilirken, yüzde 5'lik kısmı metal kanca ve mandaldır. Omuz ve barlarda termo kauçuk mevcuttur. Plastik askılar da aynı ahşap askılar gibi yüzde 95 oranında plastik kullanılarak üretilirken, yüzde 5'lik kısmı metal kanca ve mandaldır. Metal askılar ise yüzde 100 oranında metal olup, sadece kaplaması müşterinin zevk, tercih ve taleplerine göre değişik malzemelerden kaplanmaktadır.

Kullanım yerlerine göre askılar çeşitli gruplara ayrılmaktadır. Buna göre askılar; iç çamaşır askıları, gömlek, bluz ve tişört askıları, etek, pantolon ve şort askıları, spor giysi ve aksesuar için askılar, deri ve kürk askıları, otel için yapılmış özel askılar, şahsa özel kişiselleştirilmiş askılar, dolap içi düzenleme askıları ve bebe-çocuk ürünleri askılarıdır.

3.9.2. Askılar Temel Göstergeleri

Türkiye'de elbise askıları üreten firma sayısı yıllar itibariyle artış göstermektedir. Toplam üretici firma sayısı 2017 yılında 38 iken 2022 yılında 59'a yükselmiştir. Üretici sayıları ahşap ve plastik askı üreticileri için de ayrıca aşağıda sunulmaktadır. Buna göre ahşap elbise askıları üretici sayısı artarken, plastik askı üretici sayısı durağan kalmıştır. Ahşap elbise askısı üreticisi sayısı 2017 yılında 27 iken 2022 yılında 49'a ulaşmıştır. Plastik elbise askısı üretici sayısı ise 2017 yılında 11 iken 2022 yılında 10 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 141: Askılar Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
16.29.14.91	Ahşap Elbise Askıları	27	32	32	45	45	49
22.29.29.90	Plastik Elbise Askıları	11	10	9	10	10	10
	Toplam	38	42	41	55	55	59

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Türkiye’de elbise askıları üretimi son yıllarda sınırlı bir artış göstermektedir. Toplam üretim 2017 yılında 35.135 ton iken 2022 yılında 38.400 tona yükselmiştir. Üretim miktarı verileri ve gelişmeleri ahşap ve plastik askılar için ayrıca aşağıda sunulmaktadır. Buna göre ahşap elbise askıları üretimi 2017 yılında 16.660 ton iken 2022 yılında 18.600 tona ulaşmıştır. Plastik elbise askısı üretimi ise 2017 yılında 18.475 ton iken 2022 yılında 19.800 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretici sayısı ahşap elbise askılarında daha yüksek iken üretim plastik elbise askılarında daha yüksektir.

Tablo 142: Askılar Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
16.29.14.91	Ahşap Elbise Askıları	16.660	17.240	18.015	16.990	18.450	18.600
22.29.29.90	Plastik Elbise Askıları	18.475	18.600	19.190	18.400	19.500	19.800
	Toplam	35.135	35.840	37.205	35.390	37.950	38.400

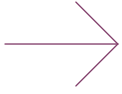
Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Elbise askıları üretim değeri son yıllarda artış göstermektedir. Üretim değerindeki artış kısmen üretim artışından, kısmen ise enflasyonist etkiler ile gerçekleşmektedir. Toplam üretim değeri 2017 yılında 811 milyon TL iken 2022 yılında 2,85 milyar TL’ye yükselmiştir. Üretim değeri verileri ve gelişmelerine ahşap ve plastik askılar için aşağıda ayrıca yer verilmektedir. Buna göre ahşap elbise askıları üretim değeri 2017 yılında 375 milyon TL iken 2022 yılında 1,54 milyar TL’ye ulaşmıştır. Plastik elbise askısı üretim değeri ise 2017 yılında 436 milyon TL iken 2022 yılında 1,31 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Üretim plastik askılarda daha yüksek iken üretim değeri ahşap elbise askılarında daha yüksektir.

Tablo 143: Askılar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
16.29.14.91	Ahşap Elbise Askıları	375	410	512	598	828	1.540
22.29.29.90	Plastik Elbise Askıları	436	455	545	650	875	1.310
	Toplam (TL)	811	865	1.057	1.248	1.703	2.850
	Toplam (Dolar)	222	183	186	177	190	172

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.9.3. Askılar Dış Ticareti

Elbise askıları dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Bu ürün grubunda ihracat ve ithalat oldukça küçük hacimli gerçekleşmektedir. Bu nedenle ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler bilgilerine yer verilmemiştir.

Türkiye'nin ahşap elbise askıları ihracatı yıllar itibariyle dalgalanma eğilimi içinde düşüş göstermektedir. 2018 yılında 383 ton olan ihracat 2020 salgın yılında 178 tona düşmüştür. İzleyen 2 yılda ihracat miktar olarak artmış ve 2022 yılında 272 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu artışa rağmen ihracat 2018 yılı ihracatının altında kalmıştır. İhracat değer olarak da düşüş göstermektedir. 2018 yılında 4,55 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 2,62 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise dalgalanma eğilimi içinde düşmektedir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 11,88 dolar/kg iken, 2020 yılında 7,98 dolar/kg'a inmiş, 2021 yılında 10,6 dolar/kg olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında ise 9,63 dolar/kg seviyesine düşmüştür.

Tablo 144: Ahşap Elbise Askıları İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	383	4,55	11,88
2019	177	1,77	10,00
2020	178	1,42	7,98
2021	215	2,28	10,60
2022	272	2,62	9,63

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin ahşap elbise askıları ithalatı da yıllar itibariyle dalgalanma eğilimi içinde sınırlı artış göstermiştir. 2018 yılında 1.901 ton olan ithalat 2020 salgın yılında 1.417 tona düşmüştür. İzleyen 2 yılda ithalat miktar olarak artmış ve 2022 yılında 2.075 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat değer olarak ise düşüş göstermektedir. 2018 yılında 2,49 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 1,16 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları önemli düşüş göstermiştir. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 1,31 dolar/kg iken, 2022 yılında 0,56 dolar/kg seviyesine düşmüştür.

Tablo 145: Ahşap Elbise Askıları İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	1.901	2,49	1,31
2019	1.454	2,41	1,66
2020	1.417	1,08	0,76
2021	1.564	0,88	0,56
2022	2.075	1,16	0,56

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin plastik elbise askıları ihracatı yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 38,2 ton olan ihracat 2019 yılında 18,2 tona düşmüştür. İzleyen 3 yılda ihracat miktar olarak artmış ve 2022 yılında 79,4 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 0,29 milyon dolar olan ihracat 2022 yılında 1,16 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise artış eğilimi içindedir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 7,55 dolar/kg iken, 2021 yılında 17 dolar/kg seviyesine yükselmiş, 2022 yılında ise 15 dolar/kg olmuştur.

Tablo 146: Plastik Elbise Askıları İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	38,2	0,29	7,55
2019	18,2	0,25	14
2020	75,1	0,99	13
2021	61,9	1,04	17
2022	79,4	1,16	15

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin plastik elbise askıları ithalatı yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 288 ton olan ithalat izleyen yıllarda kademeli olarak artmış ve 2022 yılında 470 ton olarak gerçekleşmiştir. İthalat değer olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 1,15 milyon dolar olan ithalat 2022 yılında 2,15 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise 2018-2021 arasında düşmüş, 2022 yılında yükselmiştir. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 4,0 dolar/kg iken, 2021 yılında 3,6 dolar/kg seviyesine inmiş, 2022 yılında ise 4,6 dolar/kg olmuştur.

Tablo 147: Plastik Elbise Askıları İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	288	1,15	4,0
2019	316	1,20	3,8
2020	341	1,33	3,9
2021	415	1,51	3,6
2022	470	2,15	4,6

Kaynak: TÜİK.

3.10. Kordonlar ve Saçaklar

3.10.1. Kordonlar ve Saçaklar Tanımı ve Özellikleri

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar halı, mobilya ve ev tekstili ile hazır giyim ürünlerinde kullanılmak üzere üretilmektedir. Bu ürün grubu ağırlıklı olarak tekstil alanındaki ürünlerde kullanılmaktadır.

3.10.2. Kordonlar ve Saçaklar Temel Göstergeleri

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar üretimi yapan firma sayısı 2022 yılında 16 adettir. 2017 yılında 18 olan firma sayısı izleyen yıllarda iniş ve çıkışlar göstermiş, 2021 yılında 17 ve 2022 yılında ise 16 adet olmuştur.

Tablo 148: Kordonlar ve Saçaklar Firma Sayısı

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.70	Kordonlar, Saçak, Ponponlar, Parça Halinde	18	14	18	15	17	16

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar üretimi 2017 yılında 9.660 ton olduktan sonra 2018 yılında 9.325 tona inmiştir. Üretim izleyen üç yıl içinde artarak 2021 yılında 13.880 tona yükselmiştir. 2022 yılında ise üretim 13.018 ton olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 149: Kordonlar ve Saçaklar Üretim Miktarı (Ton)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.70	Kordonlar, Saçak, Ponponlar, Parça Halinde	9.660	9.325	10.505	12.586	13.880	13.018

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar üretim değeri yıllar itibariyle artış göstermektedir. Artış hem üretim artışından hem de son iki yılda fiyat artışlarından kaynaklanmıştır. 2017 yılında 260 milyon TL olan üretim değeri 2021 yılında 732 milyon TL'ye yükselmiştir. 2022 yılında ise üretim değeri 1,23 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 150: Kordonlar ve Saçaklar Üretim Değeri (Milyon TL) ve (Milyon Dolar)

Ürün Kodu	Ürün	2017	2018	2019	2020	2021	2022
13.96.17.70	Kordonlar, Saçak, Ponponlar, Parça Halinde Toplam (TL)	260	242	285	518	732	1.230
	Toplam (Dolar)	71	51	50	74	82	74

Kaynak: TÜİK, Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, Yıllık Sanayi Ürün İstatistikleri.

3.10.3. Kordonlar ve Saçaklar Dış Ticareti

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar dış ticareti ihracat ve ithalat büyüklükleri, ihracat pazarları ve ithalat yapılan ülkeler ile sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Türkiye'nin bu ürün grubunda ihracatı yıllar itibariyle artış göstermektedir. 2018 yılında 2.664 ton olan ihracat izleyen yıllarda artarak 2022 yılında 3.719 ton olarak gerçekleşmiştir. İhracat değeri olarak da artış göstermektedir. 2018 yılında 14,62 milyon dolar olan ihracat 2021 yılında 25,11 milyon dolara kadar yükselmiş, 2022 yılında ise 21,19 milyon dolar olmuştur. İhracat birim fiyatları ise dalgalanma göstermektedir. İhracat birim fiyatı 2018 yılında 5,5 dolar/kg iken, 2019 yılında 4,75 dolar/kg'a inmiş, 2021 yılında 6,33 dolar/kg olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında ise 5,7 dolar/kg seviyesine düşmüştür.

Tablo 151: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İhracatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	2.664	14,62	5,50
2019	3.008	14,24	4,75
2020	3.596	21,04	5,85
2021	3.968	25,11	6,33
2022	3.719	21,19	5,70

Kaynak: TÜİK.

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar ihracatında çok sayıda ülkeye satış gerçekleştirilmektedir. Türkiye bu ürün grubunda geniş bir pazar çeşitliliğine sahip bulunmaktadır. 2022 yılı itibarıyla en yüksek ihracat 2,7 milyon dolar ile ABD'ye yapılmıştır. Belarus ikinci ve Mısır üçüncü sırada yer almaktadır. Almanya'ya 2021 yılında 6,22 milyon dolar ihracat yapılmıştır. 2022 yılında ise ihracat 1,3 milyon dolar olmuştur. Sırbistan, Rusya, İtalya ve Bulgaristan görece yüksek ihracat yapılan diğer ülkelerdir. Ardından çok sayıda tekstil, halı ve hazır giyim üreticisi ülke sıralanmaktadır.

Tablo 152: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İhracat Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

İhracat Pazarları	2018	2019	2020	2021	2022
ABD	469	408	1.145	1.318	2.708
Belarus	1.039	995	1.318	1.290	1.511
Mısır	559	452	342	636	1.505
Almanya	486	322	2.349	6.222	1.254
Sırbistan	546	456	470	873	1.137
Rusya	783	901	894	861	1.018
İtalya	96	216	1.132	706	917
Bulgaristan	1.206	664	1.172	1.017	713
İspanya	358	189	896	1.203	696
Ukrayna	507	400	373	328	647
Romanya	368	431	871	825	552
Özbekistan	996	878	454	367	541
Yunanistan	157	202	124	174	498
Polonya	168	180	389	317	436
Gürcistan	499	313	235	355	423
Birleşik Krallık	761	768	1.029	658	415
Bosna Hersek	403	362	282	461	382
Hollanda	255	339	375	479	371
İsrail	67	62	92	179	349
Azerbaycan	189	209	315	321	331
Cezayir	245	429	299	373	299
Kazakistan	411	377	172	406	280
Çek Cumhuriyeti	4	4	159	233	264
Irak	386	278	180	298	261
Fas	103	261	240	320	238
İrlanda	31	50	145	178	220
Tacikistan	36	56	54	82	213

Kaynak: TÜİK.

Türkiye'nin bu ürün grubunda ithalatı sınırlıdır ve son yıllarda dalgalanma göstermiştir. 2018 yılında 855 ton olan ithalat 2020 salgın yılında 556 tona inmiş, ardından 2021 ve 2022 yıllarında artarak 815 ton olmuştur. İthalat değer olarak da dalgalanma göstermektedir. 2018 yılında 7,04 milyon dolar olan ithalat 2020 yılında 5,02 milyon dolara kadar inmiş, 2022 yılında ise 6,39 milyon dolar olmuştur. İthalat birim fiyatları ise 2018-2021 arasında artmış, 2022 yılında ise düşüş göstermektedir. İthalat birim fiyatı 2018 yılında 8,23 dolar/kg iken, 2021 yılında 9,45 dolar/kg seviyesine yükselmiş, 2022 yılında ise 7,84 dolar/kg seviyesine gerilemiştir.

Tablo 153: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İthalatı

Yıllar	Miktar (Ton)	Değer (Milyon Dolar)	Birim Değer (Dolar/Kg)
2018	855	7,04	8,23
2019	631	5,69	9,01
2020	556	5,02	9,02
2021	631	5,96	9,45
2022	815	6,39	7,84

Kaynak: TÜİK.

Kordonlar, saçaklar ve ponponlar ithalatında görece az sayıda ülkeden ithalat gerçekleşmektedir. 2022 yılı itibarıyla en yüksek ithalat 2,54 milyon dolar ile Çin'den yapılmıştır. Macaristan ikinci ve İtalya üçüncü sırada yer almaktadır. Fransa'dan 2018 yılında 1,02 milyon dolar ithalat yapılmıştır. 2022 yılında ise ithalat 830 bin dolar olmuştur. Almanya, Güney Kore, İspanya, Hindistan, Polonya, İsviçre ve Japonya ithalat yapılan diğer ülkelerdir.

Tablo 154: Kordonlar, Saçaklar, Ponponlar, Tekstil Hammaddelerinden Parça Halinde İthalat Yapılan Ülkeler (Bin Dolar)

Ülkeler	2018	2019	2020	2021	2022
Çin	2.708	2.387	1.765	2.152	2.536
Macaristan	13	42	555	740	1.249
İtalya	803	578	700	900	966
Fransa	1.020	1.809	900	603	830
Almanya	825	910	787	835	747
Güney Kore	0	0	164	455	239
İspanya	320	458	293	569	185
Hindistan	530	209	158	161	170
Polonya	0	3	0	2	156
İsviçre	380	354	272	233	124
Japonya	1	33	24	34	115

Kaynak: TÜİK.

BÖLÜM
DÜNYA
KONFEKSİYON
YAN SANAYİ

Çalışmanın dördüncü bölümünde dünya konfeksiyon yan sanayi verilerine ve değerlendirmelerine yer verilmektedir. Bu kapsamda üretici ve ihracatçı ülkeler, dünya konfeksiyon yan sanayi dış ticareti ile Türkiye'nin dünya konfeksiyon yan sanayi içindeki yeri sunulmaktadır. Dünya konfeksiyon yan sanayi için de çalışmanın birinci bölümünde yer alan kapsam ve sınıflamalar kullanılmaktadır.

4.1. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Üretici Ülkeler

Dünya konfeksiyon yan sanayinde üretim ve ihracatta dünya ölçeğinde yer alan ve rekabet yaratan ülkeler sunulmaktadır. Ülkeler gelişmiş ve gelişen ülkeler ayrımında tüm ürün gruplarında üretici ve ihracatçı, çok sayıda üründe üretici ve ihracatçı ve de az sayıda ürün grubunda üretici ve ihracatçı kriterler ile sınıflandırılmaktadırlar.

Çin gelişen ülkeler içinde ve tüm ülkeler arasında en büyük üretim kapasitesine sahip, en yüksek üretimi ve ihracatı yapan ülkedir. Çin birçok üründe dünya pazarlarında çok yüksek paya sahiptir ve pazarları domine etmektedir. Gelişen ülkeler içinde Türkiye ve Vietnam da tüm ürün gruplarında üretim kapasitesine, üretime ve ihracata sahip ülkelerdir. Ancak ölçekleri Çin'e göre oldukça küçüktür.

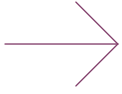
Gelişen ülkeler içinde çok sayıda ürün grubunda üretici ve ihracatçı olan, üretim kapasitelerini ve ihracatlarını artıran ülkeler grubunda Hindistan, Tayland, Romanya, Endonezya ve Macaristan yer almaktadır.

Yine gelişen ülkeler içinde az sayıda üründe dünya ölçeğinde üretim ve ihracat yapan ülkeler Polonya, Meksika, Bulgaristan ile Fas-Tunus-Mısır'dır.

Gelişmiş ülkeler içinde tüm ürün gruplarında üretim ve ihracat yapan iki ülke Almanya ve İtalya'dır. Bu iki ülke daha çok yüksek katma değerli ürünler üretmektedirler ve üretim ölçekleri daha sınırlıdır.

Gelişmiş ülkeler içinde çok sayıda ürün grubunda üretici ve ihracatçı olan ve bu ürünlerde teknoloji sahibi ülkeler grubunda ABD, Japonya, Güney Kore, Tayvan, İspanya ve Fransa yer almaktadır.

Yine gelişmiş ülkeler içinde az sayıda üründe dünya ölçeğinde üretim ve ihracat yapan ülkeler Portekiz, Avusturya, İsviçre, Belçika, Hollanda, Birleşik Krallık ve Çek Cumhuriyetidir.

Tablo 155: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Üretici Ülkeler

Tüm Ürün Gruplarında Üretici ve İhracatçı Gelişen Ülkeler	Tüm Ürün Gruplarında Üretici ve İhracatçı Gelişmiş Ülkeler
Çin Türkiye Vietnam	Almanya İtalya
Çok Sayıda Ürün Grubunda Üretici ve İhracatçı Olan Gelişen Ülkeler	Çok Sayıda Ürün Grubunda Üretici ve İhracatçı Olan Gelişmiş Ülkeler
Hindistan Tayland Romanya Endonezya Macaristan	ABD Japonya Güney Kore Tayvan İspanya Fransa
Az Sayıda Ürün Grubunda Üretici ve İhracatçı Olan Gelişen Ülkeler	Az Sayıda Ürün Grubunda Üretici ve İhracatçı Olan Gelişmiş Ülkeler
Polonya Meksika Bugaristan Fas-Tunus-Mısır	Portekiz Avusturya İsviçre Belçika Hollanda Birleşik Krallık Çek Cumhuriyeti

Kaynak: Çalışma Ekibi.

4.2. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi Dış Ticareti

Dünya konfeksiyon yan sanayi dış ticaret verileri ve gelişmeleri bu bölümde sunulmaktadır. Dünya konfeksiyon yan sanayi toplam ihracatı, ürün grupları itibarıyla ihracat, ürünlerde ihracatçı ve ithalatçı ülkeler bilgilerine yer ve verilmekte ve değerlendirilmektedir.

4.2.1. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı

Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı 2022 yılında 34,82 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı son yıllarda artış eğilimi içinde bulunmaktadır. 2017 yılında 30 milyar dolar olan ihracat 2018 ve 2019 yıllarında dünya ticaretinde ortaya çıkan korumacılık eğilimlerinden olumsuz etkilenmiş ve büyümesi sınırlanmıştır. Dünya ihracatı 2018 yılında 31,28 milyar dolar ve 2019 yılında 31,19 milyar dolar olmuştur.

2020 salgın yılında dünya ihracatı gerilemiş ve 26,86 milyar dolara inmiştir. 2021 yılında dünya ihracatında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Salgın sonrası büyük geri dönüş, tüketimde canlanma ve tedarik endişeleri nedeniyle öne çekilen ve artan siparişler sonucu dünya

konfeksiyon yan sanayi ihracatı 2021 yılında 33,63 milyar dolara yükselmiştir. 2022 yılında ise dünya ihracatındaki artış yeniden yavaşlamıştır. 2022 yılı başında ortaya çıkan jeopolitik gelişmeler sonucu dünya ekonomisi ve ticareti özellikle ikinci yarıda yavaşlamıştır. Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı da 2022 yılında yüzde 3,6 artarak 34,82 milyar dolar olmuştur.

Dünya konfeksiyon yan sanayinin dünya hazır giyim sektörü ihracatı içindeki payı da bu aşamada değerlendirilmektedir. Dünya hazır giyim ihracatı da küresel ekonomi ve ticaretteki gelişmelerden etkilenmektedir. Yine artan jeopolitik riskler hazır giyim tüketimini ve ticaretini sınırlamaktadır. Bu çerçevede dünya hazır giyim ihracatı son yıllarda kademeli bir artış göstermektedir. İhracat 2020 salgın yılında 450,1 milyar dolara geriledikten sonra 2021 yılında 548,8 milyar dolar ve 2022 yılında ise 576 milyar dolara yükselmiştir.

Dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatının dünya hazır giyim ihracatı içindeki payı ise 2017 yılından sonra sınırlı bir düşüş göstermiştir. 2017 yılında yüzde 6,44 olan pay 2022 yılında yüzde 6,05 olmuştur.

Tablo 156: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatının Dünya Hazır Giyim İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi

	Dünya İhracatı (Milyar Dolar)	Dünya Hazır Giyim İhracatı (Milyar Dolar)	Pay (%)
2017	30,00	465,6	6,44
2018	31,28	494,3	6,33
2019	31,19	495,4	6,30
2020	26,86	450,19	5,97
2021	33,63	548,8	6,13
2022	34,82	576,0	6,05

Kaynak: DTÖ İstatistikleri ve Trademap verilerinden hesaplanmıştır.

4.2.2. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde Ürünlerin İhracatı

Çalışmanın birinci bölümünde konfeksiyon yan sanayinin ürün ve dış ticaret sınıflamaları sunulmuştur. Dünya konfeksiyon yan sanayi verileri de aynı ürün sınıflaması kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu çerçevede aşağıda 11 alt ürün grubunda dünya ihracatı gelişmeleri sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Alt ürün grupları içinde en yüksek ihracat 2022 yılı itibariyle 8,84 milyar dolar ile etiketler ürününde gerçekleşmiştir. Etiketler ihracatı yıllar itibariyle de artış göstermektedir. 2017 yılında 7,59 milyar dolar olan ihracat 2020 salgın yılında 7,14 milyar dolara inmiş, 2021 ve 2022 yıllarında ise önemli artış göstermiştir. Etiketler içinde en yüksek ihracata konu olan ürün ise 6 milyar dolar ile kağıt/kartondan etiketlerdir.

Telalar ihracatı 2022 yılında 5,72 milyar dolar olmuştur ve ihracatı yapılan en yüksek ikinci alt ürün grubudur. Telalar ihracatı 2017 yılından sonra durağan kalmıştır. 2017 yılında 5,64 milyar dolar olan ihracat 2018-2020 arasında gerilemiştir. Salgın sonrası 2021 ve 2022 yıllarında ihracat toparlanmış ancak 2017 yılı ihracatına ancak ulaşmıştır.

Metal aksesuarlar ihracatı yıllar itibariyle artış göstermekte olup 2022 yılında 4,06 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracat 2017 yılında 2,88 milyar dolar iken artış eğilimi göstermiş, 2020 salgın yılında 2,65 milyar dolara inmiştir. 2021 yılında hızlı toparlanma, 2022 yılında ise metal fiyatlarındaki artışlar ile ihracat son iki yılda önemli artış göstermiştir. Metal aksesuarlar içinde en yüksek ihracata konu olan ürün ise 2,46 milyar dolar ile tokalar vb. eşyalardır.

Dar dokuma şeritler ihracatı 2022 yılında 4,72 milyar dolar olmuştur ve ihracatı yapılan en yüksek dördüncü alt ürün grubudur. Dar dokuma şeritler ihracatı 2017 yılından sonra artış göstermiştir. 2017 yılında 4,2 milyar dolar olan ihracat 2018-2019 yıllarında yükselmiş, 2020 salgın yılında 3,75 milyar dolara inmiştir. Salgın sonrası 2021 ve 2022 yıllarında ihracat hızla toparlanmış ve yüksek artışlar gerçekleşmiştir.

Fermuarlar ihracatı yıllar itibariyle de artış göstermektedir. 2017 yılında 2,94 milyar dolar olan ihracat 2018 ve 2019 yıllarında yükselmiş, 2020 salgın yılında ise 2,6 milyar dolara inmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında ise ihracatta önemli artış gerçekleşmiştir. 2022 yılında ihracat 3,68 milyar dolara yükselmiştir. Fermuarlar içinde en yüksek ihracata konu olan ürün ise 1,86 milyar dolar ile plastik ve diğer fermuarlardır.

Dikiş ipliği ihracatı 2017 yılında sonra sınırlı artış göstermiştir. 2017 yılında 1,95 milyar dolar olan ihracat 2022 yılında 2,18 milyar dolara çıkmıştır. Dikiş iplikleri içinde en yüksek ihracatı yapılan alt ürün grubu 1,3 milyar dolar ile suni ve sentetik filamentlerden dikiş iplikleridir.

Düğmeler ihracatı 2017 yılından sonra dalgalanma göstermiştir. 2017 yılında 1,78 milyar dolar olan ihracat, 2018 yılındaki artışın ardından, 2019 ve 2020 yıllarında gerilemiş, 2021 ve 2022 yıllarında ihracat yeniden artarak 2,07 milyar dolara ulaşmıştır.

Tablo 157: Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı (Milyon Dolar)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İpliği	1.952	2.105	2.056	1.784	2.152	2.180
Pamuktan	110	122	123	115	129	121
Filamentlerden	1.180	1.257	1.233	1.065	1.267	1.296
Devamsız Liflerden	662	726	700	604	756	763
Telalar	5.640	5.372	5.410	4.485	5.740	5.715
Vatkalar	2.024	2.044	2.076	2.132	2.260	2.402
Dar Dokuma ve Konf. Lastikleri	4.195	4.562	4.505	3.753	4.698	4.724
Düğmeler	1.783	1.914	1.853	1.457	1.926	2.071
Metal	468	491	471	367	527	558
Plastik	480	503	483	362	462	561
Diğer	192	234	231	153	181	208
Çiçitler	535	559	549	479	616	592
Formlar ve Parçalar	108	127	119	96	140	152
Fermuarlar	2.940	3.109	3.130	2.606	3.430	3.677
Metal	624	621	603	465	584	650
Plastik +Diğer	1.341	1.447	1.529	1.356	1.757	1.860
Parçalar	975	1.041	999	785	1.089	1.167
Metal Aksesuarlar	2.879	3.165	3.283	2.653	3.683	4.055
Kancalar/Halkalar/Delikler	925	956	1.054	902	1.369	1.593
Tokalar vb.	1.954	2.209	2.229	1.751	2.314	2.462
Etiketler	7.593	7.981	7.879	7.142	8.664	8.837
Dokuma	1.086	1.153	1.135	903	1.217	1.181
Bez	212	234	241	188	277	249
Kağıt/Karton	4.983	5.224	5.091	4.846	5.735	6.006
Diğer	1.312	1.370	1.412	1.205	1.435	1.401
Kapitone Mensucat	237	220	217	184	231	236
Askılar (Ahşap)	327	345	317	269	344	417
Kordon Saçak Ponpon	472	462	461	397	505	510
Toplam	30.042	31.279	31.187	26.862	33.633	34.824

Kaynak: Trademap.

4.2.3. Dünya Konfeksiyon Yan Sanayinde İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler

Dünya konfeksiyon yan sanayinde alt ürün grupları itibarıyla ihracatçı ve ithalatçı ülkeler bu bölümde sunulmaktadır. Seçilmiş ürünler için ihracatçı ve ithalatçı ülkeler bilgilerine 2022 yılına ilişkin olarak yer verilmektedir.

Dikiş iplikleri içinde en çok ihracatı yapılan sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliklerinde Çin en yüksek ihracatı yapan ülkedir. Çin önemli bir pazar payına sahiptir. Almanya ve ABD Çin'i yakından izleyen iki ülkedir. Romanya, İngiltere, Hong Kong, Türkiye, Mısır ve İtalya ilk üç ülkeyi izlemektedirler.

Sentetik ve suni filamentlerden dikiş ipliklerinde en yüksek ithalatı Vietnam yapmaktadır. Almanya, Meksika, İtalya ve Romanya Vietnam'ın arkasından sıralanmaktadır.

Tablo 158: Sentetik ve Suni Filamentlerden Dikiş İpliği İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	439,3	1	Vietnam	76,1
2	Almanya	193,6	2	Almanya	72,9
3	ABD	105,7	3	Meksika	59,5
4	Romanya	52,1	4	İtalya	49,8
5	İngiltere	40,1	5	Romanya	39,0
6	Hong Kong	39,1	6	ABD	37,2
7	Türkiye	33,1	7	Çin	36,0
8	Mısır	32,9	8	Nikaragua	30,8
9	İtalya	32,4	9	Hong Kong	28,3
10	Macaristan	29,8	10	Kamboçya	27,3
11	Japonya	23,3	11	Bangladeş	26,3
12	Çek Cumhuriyeti	22,4	12	Endonezya	25,3
13	Vietnam	22,1	13	Guatemala	25,2
14	Honduras	22,1	14	Pakistan	24,2
15	Güney Kore	21,5	15	Tunus	22,9
16	Meksika	13,9	16	Tayland	21,3
17	Slovenya	13,0	17	Polonya	20,2
18	Hindistan	12,9	18	Macaristan	18,4
19	Tayland	12,6	19	Fransa	18,0
20	Kosta Rika	11,3	20	Türkiye	17,2
21	İspanya	11,1	21	İngiltere	15,7
22	Tayvan	10,3	22	Çek Cumhuriyeti	15,4
23	Hollanda	8,8	23	Hindistan	15,2
24	Polonya	8,5	24	Kanada	15,1
25	Brezilya	8,0	25	Rusya	15,0

Dikiş iplikleri içinde en çok ihracatı yapılan ikinci ürün olan sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliklerinde Çin en yüksek ihracatı yapan ülkedir. Çin bu ürün grubunda çok yüksek bir pazar payına sahiptir. Dünya pazarlarını domine etmektedir. Kırgızistan, Hong Kong, Mısır ve Türkiye Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Çin dışındaki ülkelerin ihracatları oldukça sınırlıdır.

Sentetik ve suni devamsız liflerden dikiş ipliklerinde en yüksek ithalatı 63,7 milyon dolar ile Rusya yapmaktadır. Vietnam, Kamboçya, Türkiye, Bangladeş ve Endonezya Rusya'nın arkasından sıralanmaktadır.

Tablo 159: Sentetik ve Suni Devamsız Liflerden Dikiş İpliği İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	454,5	1	Rusya	63,7
2	Kırgızistan	33,1	2	Vietnam	49,8
3	Hong Kong	28,2	3	Kamboçya	45,9
4	Mısır	25,8	4	Türkiye	43,4
5	Türkiye	20,2	5	Bangladeş	34,6
6	Hollanda	16,7	6	Endonezya	26,2
7	Almanya	15,6	7	Hong Kong	24,2
8	Fransa	15,5	8	Tunus	18,3
9	ABD	14,7	9	İran	17,4
10	Güney Kore	12,3	10	Peru	14,0
11	İsrail	11,2	11	Almanya	13,9
12	Vietnam	10,5	12	Fas	13,2
13	Endonezya	9,8	13	ABD	11,7
14	Macaristan	7,4	14	Meksika	11,7
15	Sri Lanka	7,3	15	Gana	11,5
16	Hindistan	6,5	16	Kırgızistan	11,5
17	İtalya	5,5	17	Kolombiya	11,5
18	Japonya	4,8	18	İtalya	11,3
19	Umman	4,8	19	Hollanda	10,0
20	Romanya	3,9	20	Fransa	9,9
21	Honduras	3,6	21	Guatemala	9,8
22	Kosta Rika	3,1	22	Japonya	8,2
23	Çek Cumhuriyeti	3,0	23	Arjantin	7,8
24	Polonya	3,0	24	BAE	7,2
25	İspanya	3,0	25	Polonya	5,5

KONFEKSİYON YAN SANAYİ

Vatka ihracatında ilk sırada yine Çin yer almaktadır. Çin 498 milyon dolar ihracatı ile bu ürün grubunda çok yüksek bir pazar payına sahiptir. Dünya pazarlarını bu üründe de domine etmektedir. Litvanya, Güney Kore, Tayland, ABD, Almanya, Japonya, Türkiye ve Polonya Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Bu ülkelerin dışındaki ülkelerin ihracatları daha sınırlıdır.

Vatkalarda en yüksek ithalatı 216,5 milyon dolar ile ABD yapmaktadır. Japonya, Fransa, Çin, Almanya, İngiltere, Rusya ve Vietnam ABD'nin arkasından sıralanmaktadır.

Tablo 160: Vatka İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	498,0	1	ABD	216,5
2	Litvanya	155,9	2	Japonya	148,2
3	Güney Kore	136,9	3	Fransa	147,0
4	Tayland	123,8	4	Çin	116,2
5	ABD	121,3	5	Almanya	108,2
6	Almanya	116,8	6	İngiltere	107,9
7	Japonya	116,5	7	Rusya	102,1
8	Türkiye	104,8	8	Vietnam	100,5
9	Polonya	100,9	9	Kanada	94,6
10	Fransa	96,0	10	Güney Kore	70,9
11	Macaristan	87,0	11	Türkiye	66,3
12	Bulgaristan	84,5	12	Meksika	64,1
13	İtalya	77,3	13	Hindistan	62,9
14	Hindistan	76,2	14	İtalya	58,4
15	Hollanda	72,5	15	Endonezya	52,0
16	İngiltere	65,1	16	Hollanda	50,8
17	Meksika	62,2	17	Polonya	50,7
18	Rusya	46,6	18	Romanya	47,1
19	Özbekistan	42,7	19	İsviçre	41,3
20	Avusturya	42,4	20	BAE	39,5
21	Vietnam	40,9	21	Tayvan	38,9
22	Ukrayna	38,6	22	Ukrayna	35,0
23	İspanya	37,9	23	İspanya	33,1
24	Yunanistan	32,4	24	Yunanistan	32,8
25	Endonezya	29,6	25	Brezilya	32,1

Kaynak: Trademap.

Dar dokuma şeritler ihracatında ilk sırada yine Çin yer almaktadır. Çin 1,94 milyar dolar ihracatı ile bu ürün grubunda da çok yüksek bir pazar payına sahiptir. Dünya pazarlarını bu üründe de domine etmektedir. Tayvan, Almanya, Hong Kong, ABD, İtalya, Fransa ve Vietnam Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Bu ülkelerin dışındaki ülkelerin ihracatları da görece yüksek gerçekleşmektedir.

Dar dokuma şeritlerde en yüksek ithalat yapan ülke 430,2 milyon dolar ile ABD'dir. Vietnam, Meksika, Bangladeş, Hong Kong, Çin, Sri Lanka, Endonezya, Kamboçya, Almanya ve Hindistan ABD'nin arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadır.

Tablo 161: Dar Dokuma Şeritler İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	1.941,1	1	ABD	430,2
2	Tayvan	297,9	2	Vietnam	408,7
3	Almanya	297,2	3	Meksika	254,2
4	Hong Kong	280,9	4	Bangladeş	202,5
5	ABD	268,8	5	Hong Kong	166,2
6	İtalya	183,2	6	Çin	148,4
7	Fransa	132,1	7	Sri Lanka	135,9
8	Vietnam	121,7	8	Endonezya	130,5
9	Güney Kore	96,2	9	Kamboçya	124,8
10	Japonya	73,2	10	Almanya	120,8
11	Kanada	68,6	11	Hindistan	111,8
12	İspanya	67,3	12	İtalya	94,2
13	Hindistan	65,6	13	Polonya	85,5
14	Belçika	60,2	14	Romanya	83,8
15	Tayland	59,1	15	Myanmar	82,0
16	Türkiye	56,6	16	Türkiye	72,6
17	Romanya	46,2	17	Fransa	72,5
18	Çek Cumhuriyeti	42,1	18	Tayland	70,6
19	Meksika	41,7	19	Kanada	66,6
20	Avusturya	39,6	20	Çek Cumhuriyeti	59,7
21	Sri Lanka	37,7	21	İngiltere	55,5
22	İngiltere	31,5	22	Fas	51,3
23	Polonya	31,4	23	Japonya	50,7
24	Portekiz	31,0	24	İspanya	50,6
25	Filipinler	30,3	25	Tunus	47,0

Kaynak: Trademap.

Düğmelerde en yüksek ihracatı 806,9 milyon dolar ile Çin gerçekleştirmiştir. Çin bu üründe görece yüksek bir pazar payına sahiptir. Ancak bu üründe, çok sayıda başka ülke de pazarda rekabet sağlamaktadırlar. Hong Kong, İtalya, Japonya, Almanya ve İspanya ile ABD Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Bu ülkelerin dışındaki ülkelerin ihracatları görece daha düşük gerçekleşmektedir.

Düğmelerde en yüksek ithalat yapan ülke 247,1 milyon dolar ile Vietnam'dır. Fas, Bangladeş, Hong Kong, Hindistan, Çin, Endonezya ve Kamboçya gibi hazır giyim sektöründe üretici ülkeler Vietnam'ın arkasından sıralanmaktadırlar. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 162: Düğme İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	806,9	1	Vietnam	247,1
2	Hong Kong	368,8	2	Fas	178,6
3	İtalya	173,4	3	Bangladeş	167,6
4	Japonya	127,8	4	Hong Kong	103,5
5	Almanya	80,8	5	Hindistan	83,2
6	İspanya	52,2	6	Çin	78,9
7	ABD	46,9	7	Endonezya	70,2
8	Tayvan	44,9	8	Kırgızistan	64,1
9	Türkiye	44,7	9	Fransa	61,9
10	Tayland	44,0	10	Kamboçya	55,9
11	Fransa	39,6	11	İtalya	47,5
12	Güney Kore	34,0	12	Türkiye	44,3
13	Hindistan	27,4	13	Myanmar	44,2
14	Vietnam	22,3	14	İspanya	34,5
15	Portekiz	14,2	15	Almanya	33,8
16	Kırgızistan	12,3	16	ABD	33,0
17	Hollanda	9,2	17	Sri Lanka	30,3
18	İngiltere	9,0	18	Japonya	27,6
19	Ekvador	8,1	19	Tunus	27,4
20	Fas	6,6	20	Tayland	27,2
21	Yunanistan	6,2	21	Romanya	27,0
22	Meksika	5,8	22	Rusya	26,3
23	Polonya	5,2	23	Filipinler	26,2
24	Endonezya	5,0	24	Meksika	25,0
25	Belçika	4,6	25	Güney Kore	22,2

Kaynak: Trademap.

Fermuarlarda en yüksek ihracatı 1,75 milyar dolar ile Çin gerçekleştirmiştir. Çin bu üründe de çok yüksek bir pazar payına sahiptir ve pazarı domine etmektedir. Ancak bu üründe de, çok sayıda başka ülke de pazarda rekabet etmektedir. Tayvan, Japonya, Hong Kong, İtalya, ABD ve Endonezya Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Bu ülkelerin dışındaki ülkelerin ihracatları görece daha düşük gerçekleşmektedir.

Fermuarlarda en yüksek ithalat yapan ülke 463,3 milyon dolar ile Vietnam'dır. Bangladeş, Çin, Hong Kong, Endonezya, Kamboçya, İtalya ve Meksika gibi hazır giyim sektöründe üretici ülkeler Vietnam'ın arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 163: Fermuar İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	1.753,4	1	Vietnam	463,3
2	Tayvan	301,7	2	Bangladeş	244,8
3	Japonya	252,7	3	Çin	185,4
4	Hong Kong	206,2	4	Hong Kong	154,5
5	İtalya	150,5	5	Endonezya	151,8
6	ABD	116,7	6	Kamboçya	145,1
7	Endonezya	108,1	7	İtalya	118,4
8	İsviçre	95,6	8	Meksika	102,0
9	Vietnam	78,5	9	Türkiye	94,1
10	Almanya	65,8	10	Fransa	81,1
11	Türkiye	51,4	11	Hindistan	78,1
12	Güney Kore	45,6	12	Rusya	70,1
13	Fransa	37,7	13	Filipinler	58,3
14	Belçika	35,7	14	Romanya	50,4
15	Hindistan	28,5	15	Myanmar	49,9
16	Tayland	20,3	16	ABD	49,7
17	Polonya	19,3	17	Tayland	46,9
18	İngiltere	18,5	18	Almanya	46,3
19	İspanya	18,5	19	İsviçre	45,7
20	Danimarka	18,2	20	Güney Kore	42,1
21	Kırgızistan	16,7	21	Brezilya	42,1
22	Peru	16,4	22	Kırgızistan	41,8
23	Avusturya	16,1	23	Belçika	36,5
24	Hollanda	15,4	24	Polonya	33,1
25	Macaristan	14,2	25	Tayvan	32,2

Kaynak: Trademap.

Metal tokalar vb. eşyalarda İtalya 507,1 milyon dolar ile en yüksek ihracatı yapan ülkedir. Çin bu üründe görece daha sınırlı bir paya sahiptir ve ikinci sırada yer almaktadır. Bu ürün grubunda çok sayıda başka ülke de pazarda rekabet etmektedir. Hong Kong, Fransa, Romanya, Almanya, Tayvan, İsviçre, Polonya ve Türkiye İtalya'nın arkasından sıralanmaktadır. Bu ülkeler de görece yüksek ihracatlar yapmaktadırlar. Diğer ülkeler ise görece daha düşük ihracatlar gerçekleştirmektedirler.

Metal aksesuarlarda en yüksek ithalat yapan ülke 371,8 milyon dolar ile Fransa'dır. İtalya, Romanya, Vietnam, Almanya, Hong Kong, ABD, Kamboçya ve Hindistan Fransa'nın arkasından sıralanmaktadırlar. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 164: Metalden Tokalar vb. Eşyalar İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	İtalya	507,1	1	Fransa	371,8
2	Çin	281,0	2	İtalya	218,7
3	Hong Kong	273,9	3	Romanya	163,5
4	Fransa	241,6	4	Vietnam	151,8
5	Romanya	169,4	5	Almanya	149,5
6	Almanya	132,4	6	Hong Kong	145,6
7	Tayvan	110,9	7	ABD	130,5
8	İsviçre	101,9	8	Kamboçya	113,6
9	Polonya	83,8	9	Hindistan	103,9
10	Türkiye	70,8	10	İsviçre	98,5
11	Portekiz	69,6	11	Endonezya	90,7
12	Estonya	37,2	12	İspanya	79,0
13	Macaristan	36,9	13	Türkiye	44,3
14	ABD	31,8	14	Birleşik Krallık	43,0
15	Çek Cumhuriyeti	30,5	15	Macaristan	39,5
16	Hollanda	30,3	16	Portekiz	37,4
17	Avusturya	28,3	17	Kanada	34,4
18	Güney Kore	24,3	18	Çek Cumhuriyeti	33,7
19	Meksika	19,0	19	Polonya	32,9
20	Vietnam	18,4	20	Filipinler	32,1
21	İspanya	17,9	21	Çin	30,8
22	Tayland	17,5	22	Japonya	26,6
23	Birleşik Krallık	11,8	23	Sri Lanka	25,2
24	Kanada	11,0	24	Tayland	25,0
25	Hindistan	9,9	25	Meksika	25,0

Kaynak: Trademap.

Dokuma ve bez etikette Çin 461,5 milyon dolar ile en yüksek ihracatı yapan ülkedir. Çin bu üründe yine yüksek bir paya sahiptir. Diğer ülkelerin ihracatları daha sınırlı gerçekleşmektedir. Hong Kong, İtalya, Güney Kore, Tayvan, Almanya ve Türkiye Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler ise görece daha düşük ihracatlar gerçekleştirmektedirler.

Dokuma ve bez etikette en yüksek ithalat yapan ülke 184,1 milyon dolar ile Vietnam'dır. Hong Kong, Kamboçya, Endonezya, Bangladeş, Myanmar ve Çin gibi üretici ülkeler Vietnam'ın arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 165: Dokuma ve Bez Etiket İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	461,5	1	Vietnam	184,1
2	Hong Kong	320,4	2	Hong Kong	117,4
3	İtalya	76,9	3	Kamboçya	94,2
4	Güney Kore	60,6	4	Endonezya	90,1
5	Tayvan	43,7	5	Bangladeş	77,6
6	Almanya	36,5	6	Myanmar	57,7
7	Türkiye	31,3	7	Çin	45,4
8	Vietnam	29,0	8	ABD	34,5
9	ABD	26,6	9	Hindistan	33,9
10	Fransa	26,2	10	Tunus	28,4
11	Japonya	21,6	11	Tayland	26,3
12	Portekiz	21,4	12	Türkiye	26,1
13	İngiltere	13,8	13	Romanya	22,2
14	İspanya	13,6	14	Fransa	20,2
15	Hollanda	12,5	15	Almanya	20,1
16	Honduras	11,4	16	Fas	19,5
17	Meksika	11,1	17	Portekiz	17,3
18	Hindistan	10,9	18	Sri Lanka	16,9
19	Tayland	9,3	19	İtalya	16,7
20	Danimarka	8,6	20	Meksika	16,2
21	Pakistan	7,6	21	İngiltere	15,9
22	El Salvador	7,3	22	İspanya	12,2
23	Romanya	6,7	23	Filipinler	12,1
24	Bulgaristan	5,8	24	Pakistan	11,4
25	Bangladeş	5,2	25	Guatemala	11,3

Kaynak: Trademap.

Kağıt-karton etiketler ihracatında ilk sırada 1,35 milyar dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin bu üründe yine yüksek bir paya sahiptir. Ancak çok sayıda başka ülke de pazarda rekabet etmektedirler. Diğer ülkelerin ihracatları da yüksektir. ABD, Almanya, Hong Kong, İtalya, Hollanda, Kanada, Fransa, Polonya ve Birleşik Krallık Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler de görece yüksek ihracatlar gerçekleştirmektedirler.

Kağıt-karton etikette en yüksek ithalat yapan ülke 457 milyon dolar ile ABD'dir. Bu üründe çok sayıda ülke yüksek ithalat yapmaktadır. Almanya, Fransa, Vietnam, Meksika, Hong Kong, Hollanda, Kanada ve Birleşik Krallık gibi ülkeler ABD'nin arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler de görece yüksek ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 166: Kağıt-Karton Etiket İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	1.350	1	ABD	457
2	ABD	610	2	Almanya	326
3	Almanya	516	3	Fransa	322
4	Hong Kong	415	4	Vietnam	305
5	İtalya	292	5	Meksika	290
6	Hollanda	281	6	Hong Kong	254
7	Kanada	172	7	Hollanda	250
8	Fransa	171	8	Kanada	218
9	Polonya	159	9	Birleşik Krallık	188
10	Birleşik Krallık	158	10	Belçika	175
11	Belçika	157	11	Polonya	145
12	Meksika	141	12	Çin	144
13	İspanya	95	13	Endonezya	132
14	Avusturya	92	14	İtalya	132
15	Danimarka	83	15	İsviçre	130
16	Vietnam	81	16	Kamboçya	118
17	Türkiye	80	17	İspanya	109
18	Tayvan	72	18	Avusturya	97
19	Çek Cumhuriyeti	63	19	Hindistan	95
20	Singapur	58	20	Bangladeş	90
21	Japonya	55	21	İrlanda	80
22	BAE	54	22	Rusya	79
23	Romanya	52	23	Tayland	75
24	Güney Kore	52	24	Filipinler	74
25	İsveç	51	25	Macaristan	69

Kaynak: Trademap.

Kapitoneli mensucat ihracatında ilk sırada 96,1 milyon dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin bu üründe görece daha düşük bir paya sahiptir. İtalya ve ABD Çin'in arkasından sıralanmaktadır. Diğer ülkeler görece küçük ihracatlar gerçekleştirmektedirler.

Kapitone mensucatta en yüksek ithalat yapan ülke 21,3 milyon dolar ile Mısır'dır. Bu üründe çok sayıda ülke görece küçük hacimli ithalatlar yapmaktadırlar. Vietnam, Çin, ABD, Meksika, Peru ve Fas Mısır'ın arkasından sıralanmaktadırlar. Diğer ülkeler de görece küçük ithalatlar yapmaktadırlar.

Tablo 167: Kapitoneli Mensucat İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	96,1	1	Mısır	21,3
2	İtalya	21,3	2	Vietnam	20,4
3	ABD	18,3	3	Çin	14,4
4	Kanada	7,9	4	ABD	13,7
5	Slovakya	7,7	5	Meksika	13,6
6	Japonya	6,4	6	Peru	13,4
7	Fransa	6,4	7	Fas	11,7
8	Hollanda	6,3	8	Fransa	9,3
9	Malezya	6,2	9	Bosna Hersek	8,0
10	Polonya	5,8	10	Ukrayna	6,9
11	Güney Kore	4,8	11	Tayland	6,2
12	İspanya	4,8	12	Japonya	5,8
13	Meksika	4,1	13	Polonya	5,8
14	Almanya	4,0	14	Kanada	5,6
15	Singapur	2,9	15	Bangladeş	5,3
16	Hindistan	2,7	16	İngiltere	5,3
17	Hong Kong	2,6	17	Brezilya	5,0
18	Türkiye	2,1	18	Singapur	4,9
19	Dominik Cumhuriyeti	1,8	19	Sırbistan	4,5
20	Tayvan	1,8	20	Rusya	4,5
21	Sri Lanka	1,7	21	Romanya	4,3
22	Belçika	1,5	22	Endonezya	4,2
23	Avusturya	1,5	23	Hong Kong	3,9
24	Tayland	1,4	24	Tunus	3,8
25	Romanya	1,4	25	İtalya	3,7

Kaynak: Trademap.

Ahşap askı ihracatında ilk sırada 275,4 milyon dolar ihracatı ile Çin yer almaktadır. Çin bu üründe çok yüksek bir paya sahiptir ve pazarı domine etmektedir. İzleyen ülkeler küçük ihracatlar gerçekleştirmektedirler.

Ahşap askılarda en yüksek ithalat yapan ülke 64,2 milyon dolar ile ABD'dir. Bu üründe çok sayıda ülke görece yüksek hacimli ithalatlar yapmaktadırlar. Almanya, Fransa, İspanya, Birleşik Krallık, Hollanda ve İtalya ABD'nin arkasından sıralanmaktadırlar.

Tablo 168: Ahşap Askı İhracatçı ve İthalatçı Ülkeler (2022, Milyon Dolar)

Sıra	Ülkeler	İhracat	Sıra	Ülkeler	İthalat
1	Çin	275,4	1	ABD	64,2
2	Polonya	22,2	2	Almanya	35,8
3	Romanya	17,4	3	Fransa	28,7
4	Almanya	12,8	4	İspanya	21,0
5	Yunanistan	11,9	5	İngiltere	20,6
6	İtalya	8,7	6	Hollanda	19,7
7	Belçika	6,5	7	İtalya	17,9
8	Fransa	6,1	8	Yunanistan	13,4
9	Avustralya	5,7	9	Belçika	11,4
10	İsveç	5,0	10	Japonya	11,4
11	Hollanda	5,0	11	Güney Kore	11,3
12	İspanya	4,9	12	Kanada	11,2
13	ABD	4,9	13	İsveç	10,7
14	Danimarka	3,3	14	Polonya	10,4
15	Hong Kong	3,2	15	Rusya	7,3
16	Türkiye	2,6	16	Avustralya	7,3
17	Sırbistan	2,3	17	Danimarka	6,4
18	İngiltere	1,9	18	Vietnam	6,2
19	Çek Cumhuriyeti	1,3	19	İsviçre	5,9
20	Vietnam	1,3	20	Avusturya	4,7
21	Tayvan	1,2	21	BAE	3,8
22	Macaristan	1,1	22	Norveç	3,6
23	Bulgaristan	1,1	23	Portekiz	3,5
24	Avusturya	1,0	24	Meksika	3,2
25	Slovenya	1,0	25	Brezilya	3,2

Kaynak: Trademap.

4.3. Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi

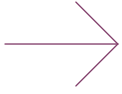
Türkiye'nin konfeksiyon yan sanayi ihracatının dünya konfeksiyon yan sanayi ihracatı içindeki pay ve gelişimi bu bölümde sunulmakta ve değerlendirilmektedir. Türkiye'nin dünya ihracatı içindeki payı son yıllarda yükselmektedir. 2017 yılında yüzde 1,56 olan pay 2018 yılında yüzde 1,51'e inmiştir. Ardından payın arttığı görülmektedir. 2019 yılında yüzde 1,59 olan pay 2020 salgın yılında yüzde 1,92'ye yükselmiştir. Pay 2021 yılında yüzde 1,89 olduktan sonra 2022 yılında yüzde 1,96 olarak gerçekleşmiştir.

Salgın sonrası küresel ticarete tedarik güvenliği ve yakından tedarik eğilimleri önem kazanmıştır. Tedarikte Asya'ya olan yüksek bağımlılığının yeniden dengelenmesi ve bu amaçla tedarikçi ülkelerin çeşitlendirilmesi ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede Türkiye geniş sanayi üretimi ile önemli bir potansiyel ile karşılaşmış bulunmaktadır. Konfeksiyon yan sanayi de bu eğilimden ve potansiyelden 2020-2022 döneminde yararlanmaya başlamıştır.

Tablo 169: Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Payı ve Gelişimi

	Dünya İhracatı (Milyon Dolar)	Türkiye İhracatı (Milyon Dolar)	Türkiye Pay (%)
2017	30.042	468,5	1,56
2018	31.279	470,9	1,51
2019	31.187	495,7	1,59
2020	26.862	516,0	1,92
2021	33.633	635,6	1,89
2022	34.824	681,2	1,96

Kaynak: Trademap ve TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Türkiye'nin konfeksiyon yan sanayi alt ürünlerinin ihracatlarının dünya konfeksiyon yan sanayi alt ürünleri ihracatları içindeki pay ve gelişimi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Buna göre dünya ihracatından en yüksek pay alan alt ürün grubu 2022 yılı itibariyle vatkalardır. Dünya vatkalar ihracatı içinden 2022 yılında yüzde 4,36 pay alınmıştır. İkinci sırada kordon, saçak ve ponponlar yüzde 4,16 payı ile yer almaktadır. Telalar ihracatının payı yüzde 2,85 ve dikiş iplikleri ihracatının payı ise yüzde 2,61'dir.

2017 yılından itibaren değerlendirildiğinde bazı alt ürünlerin ihracatlarının dünya paylarının arttığı, bazılarında ise paylarının düştüğü görülmektedir. Vatkalar ihracatında pay 2017 yılında yüzde 2,37 iken, 2022 yılında yüzde 4,36 olmuştur. Telalar ihracatında pay yüzde 1,79'dan yüzde 2,85'e çıkmıştır. Kordon, saçak ve ponponlar ihracat payı yüzde 2,97'den yüzde 4,16'ya çıkmıştır. Düğmeler ve dar dokuma şeritler ihracat payı da artmıştır.

Buna karşın dikiş iplikleri, fermuarlar ve ahşap askılar ihracat payları 2017-2022 döneminde gerilemiştir.

Tablo 170: Türkiye'nin Dünya Konfeksiyon Yan Sanayi İhracatı İçinde Alt Ürünler İtibariyle Payları ve Gelişimi

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dikiş İpliği	3,01	2,93	3,13	3,07	2,71	2,61
Telalar	1,79	1,98	2,13	3,31	2,82	2,85
Vatkalar	2,37	2,29	3,35	3,47	3,44	4,36
Dar Dokuma ve Konf. Lastikleri	0,94	0,83	0,89	1,22	1,16	1,20
Düğmeler	1,96	1,80	1,86	1,88	2,19	2,15
Fermuarlar	1,50	1,46	1,27	1,40	1,48	1,40
Metal Aksesuarlar	1,44	1,26	1,15	1,42	1,54	1,66
Etiketler	0,94	0,91	0,93	0,86	1,12	1,15
Kapitone Mensucat	0,84	0,86	0,55	0,87	1,00	0,89
Askılar (Ahşap)	1,50	1,39	0,63	0,89	0,96	0,91
Kordon, Saçak, Ponpon	2,97	3,16	3,08	5,29	4,97	4,16

Kaynak: Trademap ve TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

BÖLÜM
TÜRKİYE
KONFEKSİYON
YAN SANAYİ
DEĞERLENDİRME
VE ÖNERİLER

Çalışmanın son bölümünde Türkiye konfeksiyon yan sanayi için değerlendirmeler yapılmakta ve öneriler sunulmaktadır. Tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon yan sanayi ayrılmaz bir değer zinciri oluşturmaktadır. Her üç sektör de birbirine bağımlıdır ve gelişme, rekabet gücü ve katma değerlerini, birbirlerine sağladıkları katkılar ile gerçekleştirmektedir. Bu nedenle konfeksiyon yan sanayinde sağlanacak her ilerleme ve gelişme tekstil ve hazır giyim sanayinin rekabet gücünü artıracaktır.

1. Üretim Ölçeklerinin Büyütülmesi İhtiyacı

Konfeksiyon yan sanayi çoğunlukla küçük ve orta ölçekli firmalardan oluşmaktadır. Bu ölçekler esneklik ve hız sağlama konusunda katkı sağlamaktadır. Ancak küresel pazarda ve Türkiye’de hedef sektörlerdeki gelişmeler dikkate alındığında konfeksiyon yan sanayinde hem üretim hem de finansal açıdan ölçeklerin büyütülmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

2. Düzenli Yeni Yatırım ve Genişleme Alanları Sunulması (İhtisas OSB’ler)

Konfeksiyon yan sanayi bugüne kadar tekstil ve hazır giyim sektörlerinin üretim alanında geliştiği illerde ve alanlarda yerleşmiş ve kümelenmiştir. Ancak bugünkü koşullar içinde üretim alanları hem sıkışmış hem de genişleme olanağını kaybetmiştir. Bu nedenle sektörlerin daha sağlıklı alanlarda üretim yapabilmesi, kapasite ve ölçekler olarak büyüebilmesi için yine tekstil ve hazır giyim sektörlerine yakın, tercihen şehir çeperlerinde yeni ihtisas organize sanayi bölgeleri ihtiyacı ve talebi bulunmaktadır. Bu organize sanayi bölgelerinde arazi tahsisleri yapılması ile alt yapı ve kaba bina inşaatlarının kamu tarafından gerçekleştirilmesi de faydalı olacaktır.

3. Dolaylı İhracat Karşılığı Sektörün İhracat Teşviklerinden Yararlanmasının Sağlanması

Konfeksiyon yan sanayi doğrudan ihracat gerçekleştirmektedir. Ancak yapısı ve doğası gereği ana ihracatçı sektörlerle yurtiçinde yaptıkları üretim ve teslimler aracılığı ile dolaylı olarak da ihracat yapmakta ve dolaylı ihracat doğrudan ihracatın üzerinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle konfeksiyon yan sanayinin yurtiçinde yaptığı teslimlerde ihracat için kullanılan tutarları “dolaylı ihracat” olarak tanımlanmalı ve bu tutarlar için firmalar tüm ihracat teşviklerinden yararlanmalıdır.

4. Girdiler Üzerindeki Korunma Önlemlerinin Yeniden Düzenlenmesi

Konfeksiyon yan sanayinin üretimde kullandığı girdilerin bir bölümü ithal edilmektedir ve ithal edilen bu ürünlere yönelik korunma önlemleri uygulanmaktadır. Ancak bu girdilerin kullanılarak üretildiği ürünlerin ithalatında önlem uygulanmamaktadır. Bu koşullar konfeksiyon yan sanayi için haksız rekabet yaratmaktadır. Bu çerçevede konfeksiyon yan sanayi üretiminde kullanılan girdiler üzerindeki korunma önlemleri yeniden düzenlenmelidir.

5. Tedarikte ve İhracatta Markalı Üretim ve Satış Kapasitesinin Arttırılması

Konfeksiyon yan sanayi hem mevcut üretim kalitesinin katma değerine yansıtılması hem de mevcut katma değer artırılması için markalı üretim ve ihracat kapasitesini arttırmalıdır. Markalı yurtiçi teslimat ve ihracatın payı arttırılmalıdır. Nitelikli üretici vasfı da güçlendirilmelidir.

6. Konfeksiyon Yan Sanayi Üretici ve İhracatçıları İçin Sertifikasyon Sistemi Kurulması

Konfeksiyon yan sanayinde üreticiler için bir üretici sertifikasyon sistemi kurulmalıdır. Bu sistemin kurulmasında temel amaç, sektörde üreticiler için asgari standartlar sağlanması ve bunu sertifikaları ile belgelendirmeleridir. Bu sertifikalar yerli ve yabancı alıcılar için de ayırt edici bir araç olarak kullanılmalıdır. Bu sistem içinde sertifikalar “onaylı tedarikçileri” belirlemiş olacaktır. Firmalar bu sertifikasyona sahip olmak için standartlarını iyileştirecektir. Firmaların iyileştirme süreçleri teşvik sistemine alınmalıdır.

7. Hazır Giyim Sektörünün Yönlendirici Desteği

Türk hazır giyim sektörü öncelikle yukarıda önerilen sertifikasyon sistemine destek vermeli ve tedarik süreçlerinde kullanılmalıdır. Diğer yandan hazır giyim sektörü, yan sanayici için yönlendirici rolü oynamalıdır. Ürün geliştirme ve inovasyon alanlarındaki önceliklerin tespitinde hazır giyim sektörü destek sağlamalıdır. Birlikte ürün standartları ve doğru ürünler geliştirilmelidir.

8. Kayıt Dışı Üretimin ve Yarattığı Haksız Rekabetin Önlenmesi

Sektördeki kayıt dışı üretim kademeli olarak azaltılmalıdır. Buna dönük olarak kamunun denetim işlevi, konfeksiyon yan sanayinin oto-kontrol sistemi ve hazır giyim sektörünün tedarik süreçlerindeki tercih işlevi daha etkin olarak kullanılmalıdır. Böylece kurumsal firmaların yaşadığı haksız rekabet en aza inmiş olacaktır.

9. Yüksek Üretim Maliyetleri ve Rekabet Gücünün Arttırılması

Konfeksiyon yan sanayinde 2021 yılı başından bu yana yaşanan ekonomik gelişmeler sonucu yüksek üretim maliyetleri gerçekleşmiştir. Bu dönemde yaşanan ve halen devam eden enflasyon, yüksek maliyet artışlarına neden olmuştur. İşgücü maliyetleri, girdi (metaller, kimyasallar, plastikler vb.) maliyetleri, alınan hizmet maliyetleri, faiz oranları ve vergilerin tamamında yüksek seviyeler oluşmuştur. Yüksek üretim maliyetleri konfeksiyon yan sanayinin yurtiçi ve yurtdışı pazarlarda rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir. Enflasyonun en kısa sürede kontrol altına alınması, maliyet artışlarının kademeli olarak sona erdirilmesi, faiz ve vergi oranları ile işgücü üzerindeki kamu yüklerinin azaltılması sağlanmalıdır.

10. Yatırım Ortamı ve Koşullarının İyileştirilmesi

Konfeksiyon yan sanayinin yatırım ortamı ve koşulları iyileştirilmelidir; bu amaçla yeni yatırım bölgeleri (endüstri alanları) kurulmalıdır. Arsalar kamu tarafından uzun vadeli kira benzeri ödeme koşulu ile tahsis edilmelidir. Yatırım finansmanı için uzun vadeli uygun maliyetler ile yatırım kredileri sağlanmalıdır.

11. Ürün Çeşitliliğinin Arttırılması, Yeni Eğilimlerin-İhtiyaçların Karşlanması

Konfeksiyon yan sanayinde ürün talepleri ve çeşitliliği hızlı bir değişim göstermektedir. Nihai tüketicilerin ve alıcıların sürdürülebilirlik konusundaki talepleri konfeksiyon yan sanayini de yeniden şekillendirmektedir. Yeşil üretim koşulları yanı sıra kullanılan materyallerin çevreci, geri dönüştürülebilir ve en az atık ve tüketim (enerji-su-diğer) ile üretilmesi eğilimleri güçlenmektedir. Buna bağlı olarak yan sanayi de tekstil, metal, kimyasal (plastik vb.), kağıt vb. bazı ürünlerinde dönüşümü gerçekleştirmelidir. Standard ürünlerden farklılık yaratacak ürünlere geçiş ile özellikle Bangladeş, Fas ve Mısır gibi yeni üretici ülkelerin düşük fiyatlı rekabet alanından uzaklaşılmalıdır. Sektörde metal kaplama işlemlerinin kalitesinin arttırılması, metal kaplama işlemlerinde nitelikli hizmet veren firmaların tercih edilmesi ve özel paslanmazlar gibi girdi üretiminin genişletilmesi sağlanmalıdır.

12. Kümelenmelerde Etkinliğin Arttırılması, Deprem Riski ve Re-Organizasyon

Konfeksiyon yan sanayi çoğunlukla doğal bir kümelenme yaklaşımı ile yerleşim ve gelişme göstermiştir. Ancak bugünkü mevcut koşullar içinde eko-sistemin etkinliği giderek azalmaktadır. Kümelenmelerde yoğun bir kalabalıklaşma, nakliye sorunları, hizmet erişim sıkıntıları ve kontrolsüz bir dağılma yaşanmaktadır. Bu nedenle doğal kümelenmeler, deprem risklerine karşı taşınmalar dahil planlı bir re-organizasyona tabi tutulmalıdır.

13. Modernizasyon Yatırımları ve Teşvik Edilmesi

Konfeksiyon yan sanayi mevcut üretim kapasitesini ve makine parkını yeşil dönüşüm, teknolojik ilerleme, tam otomasyon ve tam dijital alt yapı hedefi çerçevesinde kademeli olarak yenileme ihtiyacı duymaktadır. Bu yatırımlar modernizasyon yatırımları ve teşvikleri kapsamına girmektedir. Ancak 1. bölgede bulunan firmaların modernizasyon yatırımları sınırlı destek görmektedir. 1. bölgedeki firmaların modernizasyon yatırımları, yatırım indirimi ve kredi faiz desteği unsurlarından yararlanmalıdır. Firmaların da otomasyon ve robotik yatırımlarını artırması gerekmektedir.

14 Müşteri ve Alıcılarla İş birlikleri ve İletişimin Arttırılması, Tüketici Eğilimlerine Uyum Sağlanması

Konfeksiyon yan sanayi ara malı üreticisidir. Nihai tüketiciler ile esas iletişimi kuran ve onların eğilimlerini gören başta hazır giyim sektörü olmak üzere nihai ürün üreticisi müşteriler ve alıcılardır. Tüketici eğilimlerine uyum sağlanması ile müşteri ve alıcıların ihtiyaçlarının karşılanması için yine müşteri ve alıcılar ile iş birlikleri güçlendirilmeli ve sürekli iletişim kanalları oluşturulmalıdır. Müşteri ve alıcıların teklifleri ve siparişleri birlikte değerlendirilmelidir.

15. Yurtdışı Markalara Dönük Aktif Pazarlama Yapılması, Güvenli Tedarikçi İşlevi

Yurtdışı hazır giyim markaları üçüncü ülkelerden tedarik ettikleri ürünlerde kullanılacak olan yan sanayi ürünlerinde belirleyici olmaktadır. Üretim koşulları, standartlar, kalite gibi alanlarda alıcı talepleri etkili olmaktadır. Bu çerçevede konfeksiyon yan sanayi önemli hazır giyim markalarına yönelik yeni bir aktif pazarlama programı hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Özellikle yeni dönemde sürdürülebilirlik ilkesi ile şekillenen yeni talepler doğrudan alınmalıdır. UR-GE projeleri ile yeni taleplere uyum süreçleri sağlanmalıdır.

16. Dijitalleşme Süreci ve Özel KOSGEB Teşvik Programı

Konfeksiyon yan sanayindeki tüm iş süreçlerinde dijitalleşme ihtiyacı bulunmaktadır. İhracat pazarları ve alıcılar ile iletişim dijital ortamda gerçekleşirken, firmaların tedarik, üretim ve dağıtım gibi iş süreçleri de tam otomasyon halinde dijital platformlara geçmektedir. Konfeksiyon yan sanayinde firmaların dijitalleşme süreçleri KOSGEB tarafından hazırlanacak ve uygulanacak bir program ve destekler ile uygulanmalıdır.

17. Nitelikli İşgücü İhtiyacının Karşlanması

Yan sanayide nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması için meslek liselerinin işlevleri yeniden canlandırılmalı, eğitim süreçlerinde işbaşı uygulamalı eğitimler daha çok yer almalı ve öğrencilere başarı kriterlerine göre iş garantisi sağlanmalıdır.

18. Yatırım Kredisi Programı Uygulanması

Salgın sonrası ortaya çıkan ilave tedarik talebinin karşılanmasına dönük olarak sektörde yeni kapasite ve modernizasyon yatırımları yapılmıştır. Ancak bu yatırımlar için uygun yatırım kredileri bulunamamış ve daha çok kısa vadeli finansmanlar kullanılmıştır. Artan faiz oranları ile yatırım finansman maliyetleri çok yükselmiştir. Bu nedenle kamu bankaları nezdinde uygulanacak bir program ile sektörün yatırımlar için kullandıkları kısa vadeli finansman kaynakları yerine orta-uzun vadeli krediler sunulmalı ve böylece firmaların borç vade yapıları ile finansman yükleri iyileştirilmelidir. Ayrıca yatırım yapmış olan firmalar için ilk yılı geri ödemesiz, üç yıl vadeli işletme kredisi olanakları da sağlanmalıdır.

19. AR-GE, ÜR-GE ve Malzeme Geliştirme Faaliyetlerinin Arttırılması

Konfeksiyon yan sanayinde kullanılan hammaddeler, girdiler ve malzemelerin geliştirilmesine yönelik teknoloji faaliyetleri arttırılmalıdır. Faaliyetler özellikle sürdürülebilirlik süreçlerine uyumu ön plana çıkartılmasına odaklanmalıdır. Bu amaçla sektör bünyesinde bir araştırma merkezi ve akademi kurulması, teknoparklar ile iş birlikleri, yeni start-up firmalar ile iş birlikleri ve üniversiteler ile iş birlikleri geliştirilmelidir.

20. Üretimde Kalite ve Standart Birliğinin Sağlanması, Esnek ve Yalın Üretim

Sektörde asgari üretim ve ürün asgari kalite ve standart kriterleri belirlenmeli ve her üretim ve teslimat partisinde aynı kriterlerin karşılanması sağlanmalıdır. Tüketici ve alıcı eğilimleri giderek daha küçük parti işleri ve daha sık siparişleri öne çıkarmaktadır. Bu eğilimlere bağlı olarak konfeksiyon yan sanayi her ölçekte gelecek siparişleri karşılayabilecek üretim esnekliğine ve verimliliğine sahip olmalıdır. Yine her siparişte aynı kalite ve standartlar korunmalıdır.

21. Hizmet Kalitesinin Arttırılması ve Alıcılar ile Uzun Vadeli İş Birlikleri Kurulması

Konfeksiyon yan sanayinin üretim maliyetleri ve fiyat rekabeti içinde Çin, Hindistan, Pakistan, Mısır ve Özbekistan gibi ülkeler ile rekabet etme kapasitesi azalmaktadır. Bu nedenle konfeksiyon yan sanayi ürün kalitesi yanı sıra hizmet kalitesini de artırarak ve alıcılar ile uzun vadeli iş birlikleri ve geliştirme programları uygulayarak rekabet gücü sağlamayı hedeflemelidir.

22. Yeni Rekabet Öncelikleri ve Nitelikli İnsan Kaynağının Korunması ve Güçlendirilmesi

Tekstil ve hazır giyim sanayinde olduğu gibi konfeksiyon yan sanayinde de rekabet öncelikleri değişmektedir. Yeni rekabet unsurları yeşil üretim, geri dönüşüm, sosyal sorumluluk, kapsayıcılık gibi alanlar olmaktadır. Bu çerçevede firmaların insan kaynakları ihtiyaçları ve öncelikleri de değişmektedir. İnsan kaynakları içinde bu alanlarda yetişmiş insan gücüne ihtiyaç artmaktadır. Yine firmaların hafızalarını taşıyan kritik işgücünün korunması önemli hale gelmektedir. Firmalar insan kaynakları yönetimlerini bu gelişmeler çerçevesinde yenilemelidir.

23. Hızlı Modadan Yavaş Modaya Geçiş, Konsolide Olan Pazarlar ve Artan Paydaşlar Arası İş Birlikleri İhtiyacı

2020 yılında yaşanan küresel salgın sonrası tüketim eğilimlerinde önemli gelişmeler yaşanmaktadır. 2005 yılından sonra ortaya çıkan ve konfeksiyon yan sanayinde yüksek bir büyümeye yol açan hızlı moda eğilimi yerini giderek yavaş modaya bırakılmaktadır. Bu çerçevede talep yavaşlamakta ve pazarlar konsolide olmaktadır. Bu sürece hazırlık için sektör oyuncuları arası ve sektör ile paydaşları arasında iletişimin güçlendirilmesine yönelik iş birlikleri arttırılmalıdır. Konfeksiyon yan sanayi ile başta hazır giyim sektörü olmak üzere iletişim platformları kurulması bunun en somut adımı olacaktır. İletişim platformlarında konfeksiyon yan sanayi kendini iyi anlatmalı, ihtiyaçları ilk elden öğrenmelidir.

24. Adil Fiyat Mekanizması İçin Oto-Kontrol Sistemi

Sektördeki oyuncular pazarların yavaşlaması ve konsolidasyon süreçlerinde fiyatlarını düşürerek rekabet avantajı sağlamayı tercih edebilmektedirler. Ancak bunun maliyetler gözetilmeden yapılması ve adil fiyatların altına inilmesi sektörde haksız rekabet yaratmaktadır. Bu nedenle sektörde hazır giyim sektörü ile de iş birliği yapılarak adil fiyatların korunması sağlanmalıdır.

25. Ucuz ve Haksız İthalatın Önlenmesi

Küresel ticarete rekabet her geçen artmaktadır. Küresel jeopolitik ve siyasi gelişmelerin de etkisi ile ticarete korumacılık ile pazarlar arasında ayrışma eğilimleri güçlenmektedir. Konfeksiyon yan sanayinde yeni üretici ülkeler rekabete katılmakta ve rakip ülkeler agresif fiyat indirimleri ile Türkiye pazarına girmektedirler. Bu şekilde ortaya çıkan ucuz ithalat konfeksiyon yan sanayi için haksız rekabet yaratmaktadır. İthalata konu olan tüm konfeksiyon yan sanayi ürünleri için (üretimi veya yeterli üretimi olamayanlar hariç) bir gözden geçirme sağlanmalı ve gerekli korunma önlemleri alınmalıdır. Bu süreçte hazır giyim sektörüne de önemli bir görev düşmektedir.

26. İhracat Birim Fiyatlarının Katma Değer Artışına Bağlı Olarak Yükseltilmesi

Konfeksiyon yan sanayinin ihracat birim fiyatları gelişen ülke rakipleri ile karşılaştırıldığında yüksek gerçekleşmektedir. Bu, özellikle daha katma değerli ürünlerin ihracatı ile sağlanmaktadır. Yine ortalama ihracat fiyatları ortalama ithalat fiyatlarının üzerindedir. Bu çerçevede sektör katma değer artışı ve markalı ihracat ile ihracat birim fiyatlarını artırmaya devam etmelidir. Standard ürünlerden özellikli ürünlerin ihracatına geçiş hızlandırılmalıdır.

27. Hazır Giyim Sektörünün Yerli Yan Ürün Kullanımının Arttırılması

Türk hazır giyim sanayi müşterilerinin ve alıcılarının ürün tercihleri ve zorunlu talepleri nedeniyle yan sanayi ürünlerini istedikleri gibi tedarik edememektedirler. Bu nedenle hazır giyim sektörü ile konfeksiyon yan sanayi arasında sağlanacak iş birliği ile yan sanayinin ürün kalitesi ve standartları alıcılara anlatılmalı ve yerli yan sanayi ürünlerinin tercih edilme oranları arttırılmalıdır. Bu noktada yan sanayi üreticilerinin doğru takdimi ve bir sertifikasyon sistemi ile sınıflandırılmaları önem kazanmaktadır.

28. Etkin Fuar, B2B ve Alım Heyeti Organizasyonları ile Yenilikçi Ürünlerin Öne Çıkarılması

Yurtdışı fuarlara katılım, yurtiçi fuar etkinlikleri, hazır giyim sektörü ile ortak B2B etkinlikleri ve nitelikli alım heyetleri organizasyonları yeniden planlanmalıdır. Yenilikçi ürünler ile katılımlar sağlanmalıdır. Fuar destekleri katma değer, sunulan birim fiyat ve yenilikçilik kriterlerine göre kullanılmalıdır.

29. Tasarım ve Malzeme Teknolojilerine Uyumun Geliştirilmesi

Konfeksiyon yan sanayinde ürün tasarımının önemi hem artmakta hem de kullanılan malzeme teknolojilerindeki değişim ile farklı eğilimler öne çıkmaktadır. Ürünlerin geri kazanımı, kolayca ayrıştırılması, en az kimyasallar kullanılması, boyar maddelerin ve diğer girdilerin emisyon değerlerinin en düşük olması gibi eğilimler öne çıkmaktadır. Bu nedenle firmalarda tasarım faaliyetleri malzeme teknolojileri ve diğer eğilimlere paralel olarak yenilenmelidir.

30. Kamu Otoriteleri, Kamuoyu ve Paydaşlar Nezdinde Etkin Tanıtım

Konfeksiyon yan sanayi kamu otoritelerine, kamuoyuna ve paydaşlarına etkin tanıtım sağlamalıdır. Sanayinin aktifleri, rekabet gücü, ihracat potansiyeli ve sosyal sorumluluk faaliyetleri öne çıkarılmalıdır.

MERKEZ

Meşrutiyet Cad. No:63, 34430 Beyoğlu/İstanbul

T: (0212) 252 29 00 (Pbx)

F: (0212) 249 50 84

www.iso.org.tr, iso@hs03.kep.tr

YENİBOSNA TEMSİLCİLİĞİ

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. No:44 B Blok, Zemin Kat No:3 (Nish İstanbul)

Bahçelievler/İstanbul

T: (0212) 603 65 58

F: (0212) 603 65 59

yenibosna@iso.org.tr

ÜMRANIYE TEMSİLCİLİĞİ

Yukarı Dudullu İMES Sanayi Sitesi A Blok 107.Sk. No: 1/B Ümraniye/İstanbul

T: (0216) 420 51 74

F: (0216) 420 51 75

umraniye@iso.org.tr

TUZLA HİZMET BİRİMİ

İstanbul Anadolu Yakası OSB İdari Binası Aydınlı Mah. Gazi Bulvarı 5. Sok. No:2

Tuzla/İstanbul

T: (0216) 593 00 78

F: (0216) 593 00 79

tuzla@iso.org.tr

HADIMKÖY HİZMET BİRİMİ

Alkent Mah. Mehmet Yeşilgöl Cad. Pelican Hill Residence Dükkan No: 145/F Hadımköy, Büyükçekmece/İstanbul

T: (0212) 886 67 05

F: (0212) 886 67 07

hadimkoy@iso.org.tr

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

www.iso.org.tr

ist_sanayiodasi

istanbulsanayiodasi

istanbulsanayiodasi

istanbulsanayiodasi

istanbulsanayiodasi